

BISALU YA BANTUMWA 2 (Kapu 13—28)

16.	Bisalu 1:8, 13:1-6a Bamisionere ya ntete	2-6
17.	Bisalu 13:6b-12 Ellmasi—Ngolo kuluta bampeve	7-11
18.	Bisalu 13:14b-43 Bansiku Lunga Gulusa Ve ; Kaka Yesu Lenda Gulusa.	12-17
19.	Bisalu 14:6-8, Exode 20:3 Bantumwa buyaka bantu kusambila bo	18- 23
20.	Bisalu 15:1-29 Bantwadisi kutana ya Yerusalem kuzenga makambo	24-30
21.	Bisalu 16:6-11 Mbona-Mesa—Kwisa sadisa beto!	31-34
22.	Bisalu 16:12-15 Lidia-Kuyamba basielo ya Nzambi	35-39
23.	Bisalu 16 :16-21 Nzambi luta ngolo ya kindoki	40-45
24.	Bisalu 16 :22-40 Mukebi ya boloko ya Filipi gulukaka	46-52
25.	Bisalu 17:15—34 Sola Nzambi to biteki	53-59
26.	Bisalu 19:11-16-Kusala inki na bima ya magi? (Bana ya Sceva)	60-64
27.	Bisalu 20:16-38-Paul tubaka bika mbote dibundu ya Efezo	65-70
28.	Bisalu 21:27—22:30 Bambeni kangaka Paulo na Yerusalem	71-77
29.	Bisalu 23:1-11, 24 Yesu songaka Paulo nde yandi ta vanda ntemwe na Yandi na Roma	78-82
30.	Bisalu 23 :12-35 Mwana-bakala gulusaka moyo ya Paulo	83-90
31.	Bisalu 24 :1-27—Feliksi zolaka kuzenga kana kulanda Yesu, kansi na ntangu ya nkaka	91-96
32.	Bisalu 25 & 26-Paulo songaka kutelama ya Yesu na Festusi ti Agripa	97-106
33.	Bisalu 27 Nzambi lundaka Paulo ntangu maswa dindaka	107-111
34.	Bisalu 28 :1-10 Bawanzio kebaka Paulo ntangu nioka tatikaka yandi	112-116
35.	Bisalu 28 :16-31 Paulo kwisaka na Roma	117-120
36.	Revisio ya Baleso yonso ya Bisalu 1 & 2	121-125
	Note ya mfunu na longi, moniteur	126

NB: Sambu na Bankunga na mukanda yai:

Na konso leso, beto pesa liste ya bankunga ya kele na mukanda ya MCE, “Bankunga ya Ecodim”, ya ke kwenda nzila mosi ti leso yina. Bana ta vanda na mpila ve kuyimba bankunga yina yonso. Nge longi ta sola na liste yina bankunga mosi to zole ya bana zaba to ya nge lenda longa bo. Bo lenda yimba mpi bankunga ya nkaka ya kele ve na liste yina. Kaka tala nde nkunga bo zaba, yo ke kwenda nzila mosi ti leso ya nge ke longa.

LESO 16---**Dibundu Tindaka Bamisionere ya Ntete****Bisalu 13:1-6a, Bisalu 1 :8****REVISIO :**

- ✓ Na mukanda ya Bisalu, beto me mona mbala zole ya Nzambi fwaka bantu sambu na masumu na bo. Bo nani ? (Ananasi ti Safira, bo tubaka luvunu ; ti Ntotila Erode Agripa, yandi ndimaka bisambu bonso yandi vandaka Nzambi.)
- ✓ Mosi ya yai vandaka bakristo. Nani ? (Ananasi ti Safira)

Ikele ve nde konso disumu, Nzambi ke fwa muntu. Kana yo vandaka mpidina, nani ta bikala ya moyo ? Nzambi pesaka bo ndola ya lufwa kupesa mbandu sambu bantu ya nkaka kubwa ve na dibulu yina ya bo bwaka.

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde Nzambi zola dibundu kutinda bamisionere sambu bantu yonso zaba nzila ya kuguluka. Ebuna beto sadisa bamisionere na lombilu ti na konso mutindu ya beto lenda. Beto mpi tula ngolo kusonga nsangu ya Yesu na konso kisika ya beto ta vanda.

VERSE YA KULONGUKA :

2 Pieire 3:9 Bantu ya nkaka ke yindulaka nde Nzambi me sukinina na kusala mambu yina ya yandi silaka, kansi mpidina ve. Nzambi ke kangaka ntima sambu na beto, sambu yandi ke zolaka ve nde ata muntu mosi kuvila; kansi yandi ke zolaka nde bantu yonso kubalula ntima.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

Bankunga yai ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim":

BALONGUKI KUMI NA ZOLE

KANA NGE ME VULUSWA

KWENDA NORD, KWENDA SUD

MBOTE BO YONSO ZABA

MONO KELE NA NZO KITOKO, yika verse yai—Benda Bampangi ya Nkaka, Beno Kwisa!

NGOLO YONSO NZAMBI ME PESA NA NGE

NZAMBI, TUNGA DIBUNDU NA NGE

SIKA YONSO MONO KWENDA NA YESU

YESU ZOLA BANA YONSO

KUYANTIIKA LESO :

Songa kidimbu ya diboko ya songa "Kwenda." Lomba bana kutendula nki 'kukwenda' ke songa. Lomba bo kusonga nge kukwenda na bageste. Kana muntu kwenda na bantu ya nkaka sambu na kusonga bo nsangu ya Yesu, beto binga muntu yina "misionere." Bubuyai beto ta mona bamisionere ya ntete—bantu ya dibundu

tindaka kaka sambu na kulonga bantu na bansi ya nkaka nsangu ya Yesu. Bisalu ya Bantumwa kapu 13.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 5 :

16.1 Saule ti Barnabasi vandaka na kati ya balongi ya dibundu ya Antioshe.

A. Tanga : Bisalu 13:1

1 Na dibundu ya Antioshe kuvandaka na baprofete ti balongi, bo yai : Barnabasi, Simeoni (yina ya bo vandaka kubinga mpi Muntu-Ndombe), Lusiusi (muntu ya bwala Sirene), Manaeni (nduku ya ntotila Erode Antipasi), ti Saule.

B. Kuyula bana :

- Baprofete ti balongi na dibundu vandaka ikwa ? |
(Tanu [5] : Barnabasi, Simeoni, Lusiusi, Manaeni, ti Saule.)
- Nki kisalu bantu yai vandaka kusala na kati ya dibundu ?
(Kutuba ndinga ya Nzambi bonso profete, ti kulonga bantu)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tanga bazina ya balongi na misapi tanu ya diboko mosi : Barnabasi, Simeoni, Lusiusi, Manaeni, Saule.

D. Kuyimba ti kukina :

Balongi vandaka tanu na dibundu ya Antioshe.

16.2 Mpeve ya Nzambi songaka bo na ntangu ya lombilu nde Yandi me sola bantu zole yai, Barnabasi ti Saule (Paulo) kukuma bamisionere.

A. Tanga : Bisalu 13:2

2 Kilumbu mosi, ntangu bo vandaka kusamba Mfumu Nzambi ti kubuya kudia mpi sambu na kusamba Yandi, Mpeve ya Nzambi kwisaka kutubila bo nde : « Beno katula Barnabasi ti Saule sambu na kwenda kusala kisalu yina ya Mono solaka bo. »

B. Kuyula bana :

- Mpeve ya Nzambi tubaka na bo nki ntangu ?
(Na ntangu ya bisambu ti ya kubuya madia.)
- Mpeve songaka bo nde bo katula banani ?
(Barnabasi ti Saule)
- Bo katula bo kusala nki ?
(Kukwenda kusala kisalu ya Yandi Nzambi ta songa bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Sola mwana mosi kukwenda na kati ya bana yonso. Yandi ta tula diboko na zulu ya ntu ya mwana mosi, ebuna yandi ta tuba nde, "Nge, Saule, Mpeve ya Nzambi me sola nge. Kwenda kusala kisalu Nzambi ta songa nge." Yandi ta tula diboko na zulu ya ntu ya mwana ya zole, ebuna yandi ta tuba nde, « Nge, Barnabasi, Mpeve ya Nzambi me sola nge. Kwenda kusala kisalu Nzambi ta songa nge. »

D. Kuyimba ti kukina :

Mpeve tubaka na ntangu ya lombilu
Mono me sola Saule ti Barnabasi.
Dibundu kuwaka ti ndimaka kutinda bo.

16.3 Dibundu tulaka bo maboko.

A. Tanga : Bisalu 13:3

3 Ntangu bo buyaka kudia mpi bo sambaka Nzambi imene, bo tulaka Barnabasi ti Saule maboko, ebuna bo songaka bo na kwenda.

B. Kuyula bana :

- Na nima Mpeve ya Nzambi tubaka mambu yai na kati na bo, bo manisaka kusala nki ?
(Bo manisaka kubuya kudia ti kusamba Nzambi.)
- Bo salaka nki na Barnabasi ti Saule ?
(Bo tulaka bo maboko, ebuna bo songaka bo na kwenda.)
- Kutula diboko na bantu yina, yo songaka nki ?
(Yo songaka nde bo kwendaka na kiyeka ya dibundu.)
- Ntangu ikwa lutaka na kati ya ntangu Mpeve tubaka, ti ntangu dibundu songaka bo na kwenda ?
(Ntangu mingi ve.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tula maboko bo na bo, bo tuba nde, « Beno kwenda mbote kusonga nsangu ya Yesu. »

D. Kuyimba ti kukina :

Bo tulaka bo maboko, ti songaka bo na kwenda !

16.4 Bo kwendaka na bisika ya Mpeve ya Nzambi songaka bo wapi kukwenda.

A. Tanga : Bisalu 13:4-6a

4 Mpeve ya Nzambi tindaka Barnabasi ti Saule sambu na kwenda na bwala Selesia. Kuna bo kotaka na maswa tii na kisanga ya Shibre.

5 Ntangu bo kumaka na bwala Salamine, bo yantikaka kuzabisa nsangu ya Nzambi na banzo ya bisambu ya Bayuda. Yoane-Marko mpi vandaka ti bo sambu na kusadisa bo.

6a Na nima, ntangu bo lutaka kisanga yina yonso, bo kwisaka kukuma na bwala Pafosi. . .

B. Kuyula bana :

- Nki mutindu Barnabasi ti Saule zabaka wapi bo fweti kwenda ?
(Mpeve ya Nzambi twadisaka bo na kisika na kisika.)
- Bo kotaka na nki sambu na kukwenda na kisanga ya Shipre ?
(Bo kotaka na maswa.)
- Ntete bo zabisaka nsangu ya Yesu wapi ?
(Na banzo ya bisambu ya Bayuda.)
- Nani diaka kwendaka nzila mosi ti bo sambu na kusadisa bo ?
(Yoane-Marko kwendaka ti bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bonso bo ke kota na maswa sambu na kwenda na kisanga ya Shipre.

D. Kuyimba ti kukina :

Bo tatu kwendaka, ti Mpeve twadisaka bo.

16.5 Mpeve twadisaka bo mutindu yina, sambu lukanu ya Yandi vandaka nde bo nata nsangu ya Yesu ti na bantu ya vandaka Bayuda ve, tii na nsuka ya ntoto.

A. Tanga : Bisalu 1 :8

1 :8 Kansi beno ta baka ngolo ntangu Mpeve ya Nzambi ta kwisa kukulumuka na zulu ya ntu na beno. Ebuna beno ta zabisa nsangu na Mono na bwala Yeruzalemi, na ntoto ya Yudea yonso, na ntoto ya Samaria yono, tii na nsuka ya ntoto.

B. Kuyula bana :

- Barnabasi, Saule ti Yoane-Marko, bo vandaka kulemfuka na nki parti ya verse yai ?
Bo vandaka kukwenda « tii na nsuka ya ntoto. »
- Bo kwendaka kusala nki ?
(Kuzabisa nsangu ya Yesu. Yina kele kisalu misionere.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana songa diboko na lweka na bo yonso. Bo tuba nde, « Zabisa nsangu ya Yesu, tii na nsuka ya ntoto. »

D. Kuyimba ti kukina :

Yimba mosi ya bankunga ya kwenda ti leso yai ya mukanda « Bankunga ya Ecodim ».

KUMANISA LESO:

Nzambi ti dibundu, bo tindaka bamisionere kukwenda zabisa nsangu ya Yesu na bansi ya nkaka sambu Nzambi zola ve nde ata muntu mosi kuvila. Keti beto mpi zaba bamisionere ya dibundu me tinda na bantu ya nkaka? Nani? Beto kutula bo na lombilu sesepiyai.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Beno bakristo, mono ke pesa beno devoir yai: konso lumbu na mposo yai, beno bambuka kutula bamisionere na lombilu. Beno samba mpi nde dibundu ya nsi yai Congo, yo ta tinda bamisionere mingi na bantu ya zaba Yesu ntete ve.

KUBINGA BAVIDI:

Kansi mbala ya nkaka nge mosi, nge zaba Yesu ntete ve. Nge lenda zabisa bampangi ve nsangu ya Yesu, sambu nge mosi, nge me tula Yandi ntima ntete ve. Bubuyai, keti nge ta balula ntima? Nge lenda samba sambu na kuyamba Yesu kaka na sika ya nge kele, to nge lenda kwisa na mono na nima ya ecodim, mono ta samba ti nge.

====

NSKUKA YA LESO 16

====

LESO 17

Ngolo ya Mpeve ya Nzambi Luta Ngolo Yonso ya Bandoki ti Banganga-Nkombo

Bisalu 13 :6b-12

KULANDA DEVOIR :

Na mposo me luta, beto lombaka beno kutula bamisionere na lombilu konso lumbu, mpi kusamba nde dibundu ya Congo ta tinda bamisionere na bansi mingi ya nkaka. Nani salaka yo na kati ya mposo yai ?

REVISIO :

Na ntwala ya classe, sonika bazina ya bantu ya beto me mona na mukanda ya Bisalu tii ntangu yai, konso zina na kitini ya papier mosi. Bisono vanda nene sambu bana yonso lenda mona yo. Bazina beto me mona : Piere, Yoane, Muntu ya makulu ya kufwa, Etienne, Filipo, Tabita, Roda, Korneye, Muntu ya Etiopia, Saule, Barnabasi. Mwana mosi songa papier na zulu ya ntu ya mwana ya nkaka. Mwana ya zole yula bangiufula ya lenda baka mvutu « ee, » to « ve, » sambu na kuzaba yandi kele nani. Par exemple, yandi lenda yula : Keti mono ke nkento ? Keti mono tungaka bilele sambu na bansukami ? Na nsuka, yandi ta tuba nde, « Mono kele Tabita. »

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde ngolo ya Mpeve ya Nzambi luta yonso, ebuna bo ta bika kusosa lusadisu ya banganga-nkombo to bandoki, ti bo ta sosa ngolo ya Nzambi kaka.

VERSE YA KULONGUKA :

1 Yoane 4:4 Bana na mono, beno kele bana ya Nzambi. Beno me nungaka baprofete yina ya luvunu; sambu Mpeve yina kele na ntima na beno, yandi kele ngolo kuluta bampeve yina kele na bantu ya nkaka awa na nsintoto.

BANKUNGA YA KWENDA TI LESO YAI:

(Bankunga yai kele na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"):

BANZAMBI YA NKAKA

MAZONO, BUBU, MVU YA MVU

MFUMU YA BAMFUMU YONSO

NANI KELE NGOLO? Mpeve ikele ngolo kuluta bantu yonso.

NZAMBI IKELE NENE

VUTUKA, AFRIKA ! VUTUKA !

KUYANTIKI LESO:

Bana yimba nkunga 'Nani kele Ngolo?' Longa 'Verse ya Kulonguka.' 1 Yoane ch 4 vs 4 ke tuba nde beto bana ya Nzambi, beto me nunga baprofete ya luvunu sambu Mpeve ya Nzambi kele na kati na beto. Na leso na beto bubuyai, beto ta mono profete mosi ya luvunu. Kuwa mbote sambu nge mona mpila bakristo nungaka yandi.

Bisalu kapu 13, nzila ya kutanga mpi 13.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 5:

17.1 Na bwala Pafosi, kuvandaka nganga ngombo mosi, profete ya luvunu.

A. Tanga : Bisalu 13 : 6b-7a

6b . . . Kuna bo kwendaka kukuta nganga-nkombo mosi, zina na yandi Baryezu ; yandi vandaka Muyuda, yandi mpi vandaka profete ya luvunu.

7 Yandi vandaka muntu ya Sergiusi Paulusi yina vandaka guvernere ya kisanga yina mpi muntu ya mayele.

B. Kuyula bana :

- Nki vandaka zina mosi ya nganga-nkombo na sika ya bo kotaka ?
(Zina na yandi Baryezu, na ndinga ya bo Bayuda)
- Yandi vandaka profete ya Nzambi to ya nki mutindu ?
(Profete ya Nzambi ve, kansi profete ya luvunu)
- Barzeyu yai, yandi salaka mambu na yandi ya luvunu sambu na nani ?
(Sambu na Sergiusi Paulusi, guvernere ya kisanga yina ya Shipre)

C. Kusonga nki me salama :

Mwana mosi sala bonso yandi kele Sergiusi, guvernere ya ntoto yina. Mwana ya zole sala bonso yandi kele Baryezu, profete ya luvunu. Yandi landaka guvernere na bisika yonso, ti yandi tuba kaka nde, « Kuwa luvunu yai. Kuwa luvunu yai. »

D. Kuyimba ti kukina :

O mawa ! Baryezu profete ya luvunu !
Yandi landaka guvernere,
Yandi profete ya luvunu !

17.2 Guvernere Sergiusi Paulusi bingaka bantu ya Saule sambu na kuwa ndinga ya Nzambi.

A. Tanga: Bisambu 13:7b

7b Sergiusi Paulusi bingaka Barnabasi ti Saule, sambu yandi zolaka kuwa nsangu ya Nzambi.

B. Kuyula bana :

- Guvernere bingaka nani ?
(Barnabasi ti Saule)
- Yandi zolaka kuwa nki ?
(Yandi zolaka kuwa nsangu ya Nzambi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo kele guvernere ke binga balonguki sambu na kuwa ndinga ya Nzambi. Bo sala geste bonso bo ke binga « kwisa ». Bo tuba nde, « Mono zola kuwa Ndinga ya Nzambi. »

D. Kuyimba ti kukina :

Guvernere zolaka kuwa
Ndinga ya Nzambi. Kiese ! Kiese!

17.3 Nganga ngombo ya mfumu yina, Bar-yezu to Elimasi na Kigreki, yandi tulaka ntembe na mpila nde guvernere kuwa ve nsangu ya mbote.

A. Tanga : Bisalu 13 : 8

8 Kansi nganga-nkombo yai Elimasi (yina kele zina na yandi na ndinga ya Kigreki), yandi vandaka kutula ntembe ti bo, sambu yandi vandaka kusosa mpila nde guvernere kubuya malongi na bo yina.

B. Kuyula bana :

- Nki vandaka zina ya nganga-nkombo Baryezu na ndinga ya Kigreki ?
(Elimasi. Yai kele mpila bantu mingi bingaka yandi, sambu bo vandaka Bayuda ve.)
- Ntangu Barnabasi ti Paulo yantikaka kulonga Yesu, profete ya luvunu yai Elimasi salaka nki ?
(Yandi tulaka ntembe ti bo.)
- Yandi sosaka nki ?
(Yandi sosaka nde guvernere kubuya malongi ya Yesu.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana iya sala theatre ya mambu yai. Bo sala bonso Barnabasi ti Paulo (kusamuna nsangu ya Yesu), Sergiusi (meka kuwa nsangu ya Yesu), ti Elimasi (kutula ntembe sambu Sergiusi kuwa ve mpi kwikila ve).

D. Kuyimba ti kukina :

Profete ya luvunu
Zola bantu kuwa
Nsangu ya Yesu ve, ve, ve.

17.4 Bo nungaka profete ya luvunu yina na ngolo ya Mpeve ya Nzambi.

A. Tanga : Bisalu 13 :9-11

9 Saule yina ya bo vandaka kubinga mpi Paulo fulukaka na Mpeve ya Nzambi. Yandi talaka nganga-nkombo yina mbote-mbote mpenza,

10 ebuna yandi tubaka na yandi nde : « Nge me fulukaka na mambu ya luvunu ya mutindu na mutindu.

Nge kele mwana ya Satana, nge kele mbeni ya mambu yonso ya mbote ! Keti nge ta bikisa ve na kubebisa banzila ya Mfumu Nzambi ?

11 Kuwa ntangu yai, Mfumu ke bula nge, meso na nge ta fwa, nge ta monaka diaka ve ntangu tii na ntangu yina ya Nzambi me tula. » Kaka na ntangu yo yina Elimasi yantikaka kumona mwa-mpimpa na meso, ebuna mpimpa ya ngolo bwilaka yandi. Yandi yantikaka kubaluka-baluka ndambu na ndambu sambu na kusosa kana nani lenda kusimba yandi na diboko sambu na kunata yandi.

B. Kuyula bana :

- Nani fulukaka na Mpeve ya Nzambi ?
(Paulo)
- Paulo tubaka nde Profete ya Luvunu Elimasi vandaka mwana ya nani ?
(Mwana ya Satana)
- Yandi tubaka nde Elimasi zolaka kusala nki na banzila ya Nzambi ?
(Kubebisa banzila ya Nzambi)
- Yandi tubaka nde nki ta salama na yandi
(Nde meso na yandi ta kufwa, yandi ta mona diaka ve tii ntangu ya Nzambi me tula.)
- Ntangu yo salamaka, Elimasi salaka nki ?
(Yandi vandaka kubalul-kubalula sambu na kusosa muntu ya kusimba yandi na diboko ti kutwadisa yandi.)

C. Kusonga nki me salama :

Ndambu ya bana sala bonso Paulo. Bo tuba nde, « Nge ta mona diaka ve ! »

Ndambu ya nkaka ya bana sala bonso Elimasi, bo tubaka nde « Mono ke mona kaka mpimpa ! Simba diboko na mono ! Kunata mono ! » ti bo balula-balula.

D. Kuyimba ti kukina :

Nzambi bulaka meso ya profete ya luvunu

Ye yandi monaka diaka ve.

Yandi kaka balukaka

Sambu muntu twadisa yandi.

17.5 Mfumu Sergiusi Paulusi, yandi monaka nde Mpeve ya Nzambi vandaka ngolo kuluta banganga-nkombo, ebuna yandi kwikilaka Yesu.

A. Tanga : Bisalu 13 : 12

12 Ntangu guvernere monaka mambu yina bwaka, yandi kwikilaka, sambu yandi yitukaka ngolo sambu na malongi yina ya bo vandaka kulonga sambu na Mfumu.

B. Kuyula bana :

- Ntangu guvernere monaka ngolo ya Nzambi mutindu yina, yandi salaka nki ?

(Yandi kwikilaka Yesu ! O yea !)

- Yandi bakaka malongi ya Barnabasi ti Paulo nki mutindu ?
(Yandi kwikilaka, ti yandi yitukaka na yo.

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso guvernere. Bo pumbuka ti bo boka nde, « Mambu ya yituka ! Mono kwikila Yesu ! »

D. Kuyimba ti kukina :

Yimba mosi ya bankunga ya ecodim ya kwenda nzila mosi ti lesyai—ata nkunga ya bana zaba dezia, ata nkunga ya nge ta longa bo ntangu yai.

KUMANISA LESO :

Nzambi zola ve beto bakristo kusosa lusadisu ya baprofete ya luvunu. Bonso bo ke bankwa-luvunu, nki mutindu bo lenda sadisa beto ? Nzambi me buya mambu na bo yonso. (Tanga Levi 19:26, « . . . Beno sadila kindoki ve na kuzaba mambu, beno sadila yo ve ata fioti » ti 31 « Beno sosa ve bantu yina ke kwendaka kuyula mambu na bafwa, ata na banganga-nkombo, kana ve nsiku ta simba beno. Mono kele Mfumu Nzambi, Nzambi na beno. ») Nzambi buya mambu yina sambu, ntete, Baprofete ya luvunu ke sala makambo na bo na ngolo ya Satana. Yandi ke buya sambu yo ya zole, Mpeve ya Nzambi me luta bo na ngolo miiingi.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI :

Kana beto ke na mpasi, beto sosa lusadisu ya baprofete ya luvunu ve, kansi beto sosa lusadisu ya Mpeve ya Nzambi. Mono ke pesa beno bakristo devoir yai: na mposo ke kwisa, beno songa bantu tatu histoire ya beto me wa bubuyai, ti na konso mambu, beno sosa lusadisu ya Nzambi kaka.

KUBINGA BAVIDI:

Kansi nge, mbala ya nkaka nge me yamba Yesu ntete ve na luzingu na nge. Yesu ke na ngolo kugulusa nge. Kana nge zola tula Yandi ntima sambu Yandi gulusa nge, nge kwisa kuvanda awa na nima ya ecodim. (*Longi, songa bo wapi nge ta kutana ti bo, ebuna bambuka kutala kana mwana me kwenda kuna sambu na kusosa lusadisu ya nge.*)

====

NSUKA YA LESO 17

====

LESO 18---**Bansiku Lunga Gulusa Ve; Kaka Yesu Lunga Gulusa****Bisalu 13:14b-43****KULANDA DEVOIR:**

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kutula Nzambi na Nzambi kansi kukwenda kusosa lusadisu ya banganga-nkombo. Beto mpi lombaka beno kusonga bantu tatu ya nkaka histoire ya beto monaka, mpila ngolo ya Nzambi lutaka yina ya banganga-nkombo.

REVISIO:

- Nki mutindu histoire ya Elimasi ke songa nde ngolo ya Nzambi me luta ngolo ya banganga-nkombo? (Na ngolo ya Mpeve, Paulo tubaka nde meso ya Elimasi ta fwa, ebuna nswalu yo salamaka mutindu yina.)
- Ntangu ngolo ya Nzambi monikaka, nki vandaka nsuka ya mambu yina? (Guvernere Sergiusi Paulusi kwikilaka Yesu.)

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde muntu lenda guluka ve sambu yandi ke landaka bansiku, kansi kaka sambu yandi tula ntima ya Yesu. Ebuna bo ta tula ntima na Yesu ti benda bantu ya nkaka kusala kiteso mosi.

VERSE YA KULONGUKA:

Bisalu 13:39 Beno fweti zaba mpi nde Bansiku ya Moize vandaka na mpila ve ya kukatula bantu na kimpika ya masumu, kansi konso muntu yai ya ke tulaka ntima na Yesu, Nzambi ke katulaka yandi na kimpika ya masumu yonso.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(Bankunga yai ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"):

KAKA KWIKILA

KANA NGE ZABA NGE ME GULUKA

KIZITU YONSO

MASUMU NA MONO ME KWENDA

MBOTIKA (Bansiku) TA GULUSA NGE VE

NA KATI YA YESU

YESU KE NZILA

YESU IMENE TELAMA!

KUYANTIIKA LESO:

Yindula kaka na ntu—Beto fweti sala nki sambu Nzambi lolula masumu na beto ti gulusa beto? Beto ta wa mvutu ya Bible na leso yai.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 6:**18.1 Paulo longaka na nzo ya bisambu ya Bayuda.**

A. Tanga : Bisalu 13:14b-16

14b . . . Na kilumbu ya Kupema, bo kwendaka na kuvanda na nzo ya bisambu ya Bayuda sambu na kusamba Nzambi.

15 Ntangu bo tangaka na mikanda ya Bansiku ti ya baprofete imene, bambuta ya nzo ya bisambu tindaka muntu na kwenda kuyula bo nde : « Bampangi, kana beno ke na mambu ya kutuba na bantu sambu na kupesa bo ngolo, beno lenda tuba yo ntangu yai. »

16 Paulo telamaka, yandi salaka kidimbu na diboko na yandi, ebuna yandi yantikaka kutuba nde : « Beno bantu ya Israele ti beno bankaka ke sambaka Nzambi kisika mosi ti Bayuda, beno kuwa !

B. Kuyula bana :

- Barnabasi ti Paulo, bo kwendaka wapi ?
(Na nzo ya bisambu ya Bayuda)
- Nki ntangu Paulo yantikaka kulonga kuna ?
(Ntangu bambuta ya nzo yina pesaka yandi nzila ya kutuba.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bonso Paulo ntangu yandi yantikaka kutuba. Bo sala kidimbu na diboko, bo tuba nde, « Beno bantu ya Israele, beno kuwa ! »

D. Kuyimba ti kukina :

Beno kuwa -- nsangu ya mbote.

18.2 Yandi bambukisaka Bayuda mpila Nzambi me sala na histoire na bo.

A. Kutangila bana somere yai ya : Bisalu 13 :17-22

Paulo bambukisaka Bayuda bampila mingi ya Nzambi vandaka kusala na kati ya dikanda na bo, yantika na ntangu Nzambi katulaka bo na kimpika na nsi ya Ezipite, kulanda na mpila Nzambi kangaka ntima sambu na bo ntangu bo tambulaka na nseke, mpila Nzambi basisaka bansi 7 ya nkaka sambu na kupesa bo nsi ya Kanana. Yandi bambukisaka bo mpila Nzambi pesaka bo bazuzi tii na ntangu ya profete Samuele, mpila bo lombaka Nzambi ntotila ti Yandi pesaka bo Saule bonso ntotila na bo, ti na nima na yandi, Ntotila Davidi, muntu ya Nzambi tubaka nde yandi ta sala yonso ya Nzambi zolaka. Yai vandaka bonso mwa-histoire ya Bayuda. Yo vandaka mambu nde bantu yonso kuna ta ndima nswalu, ti bo ta vanda na kiese na kuwa yo.

B. Kuyula bana :

- Nki vandaka mambu ya nene na histoire na bo ya Paulo tubaka ?

(Ezipte, Nseke, Kukota Kanana, Samuele, Ntotila ya ntete Saule, Ntotila ya nene Davidi.)

- Sambu na nki yai vandaka mpila ya mbote kuyantika ?
(Sambu yo vandaka mambu ya bo ta ndima nswalu.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana repeter na nima ya nge konso mambu ya nene na histoire na bo ya beto me tuba na zulu.

D. Kuyimba ti kukina :

Nzambi me sala ngolo na dikanda na bo Bayuda.

18.3 Paulo bambukisaka bo nde Nzambi me sila nde Mvulusi ta basika na kati ya dikanda ya Davidi, mpi nde Yoane-Baptiste songaka nde Yesu ikele Ngulusi, Mesia yina.

A. Tanga : Bisalu 13 :23-25

23 Na kati ya bantu yina butukaka na dikanda ya Davidi, Nzambi tulaka Yesu na kuvanda Ngulusi ya bantu ya Israele, mutindu yandi silaka.

24 Ntangu Yesu vandaka me kwisa ntete ve, Yoane vandaka kulonga bantu yonso ya Israele nde bo kubalula ntima, bo kubaka mpi mbotika.

25 Ntangu Yoane vandaka ke kuma penepene na kumanisa kisalu na yandi, yandi vandaka kutuba nde : ‘Beno ke banza nde mono kele nani ? Mono kele ve muntu yina ya beno ke vingilaka. Kansi tala, muntu yina ya beno ke vingilaka ke kwisa na nima na mono. Mono me fwana ve na kukangula basandale yina kele na makulu na yandi.’

B. Kuyula bana :

- Mvulusi –Mesia ta butuka na dikanda ya nani ?
(Dikanda ya Ntotila Davidi)
- Ntangu Yesu me kwisa ntete ve, Yoane vandaka kulonga bantu nde bo sala nki ?
(Kubalula ntima ti kubaka mbotika)
- Keti Yoane tubaka nde yandi vandaka Mesia ya bo vandaka kuvingga ?
(Ikele ve. Yandi tubaka nde yandi vandaka Mesia ve, kansi muntu ya ta kwisa na nima na yandi, Muntu yina ta vanda Mesia.)
- Nani kwisaka na nima ya Yoane ?
(Yesu Mesia)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bonso bo kele Yoane-Baptiste. Bo boka nde, « Beno balula ntima ! » Ebuna bo sala bageste bonso bo ke botika bantu. Na nsuka, bo boka nde, « Mono kele Mesia ve ! Mesia ta kwisa na nima ya mono ! »

D. Kuyimba ti kukina:

Yesu Mesia kwisaka na nima ya Yoane-Baptiste.

18.4 Paulo longaka nde Yesu ikele Mvulusi yina sambu Yandi fwaka na zulu ya kulunsi, ebuna Yandi telemaka na lufwa.

A. Tanga : Bisalu 13 :26-33

26 Beno bampangi yai butukaka na dikanda ya Abrahami, ti beno ya nkaka kele awa sambu na kusamba Nzambi kisika mosi ti Bayuda : Nzambi tindilaka beto nsangu yai sambu beno kuguluka.

27 Sambu bantu ya Yeruzalemi ti bambuta na bo, bo bakisaka Yesu ve, bo bakisaka mpi ve mambu yina ya bo sonikaka na mikanda ya baprofete ya bo ke tangaka konso Kilumbu ya Kupema. Yo yina, ntangu bo fundaka Yandi, bo lungisaka mambu yina.

28 Ata bo monaka ve kisina ya mambu ya bo lenda funda Yandi sambj bo kufwa yandi, kansi bo lombaka Pilate kaka na kufwa Yandi.

29 Ntangu bo lungisaka mambu yina yonso ya bo sonikaka na Mukanda ya Nzambi sambu na yandi, bo katulaka yandi na kulunsi, ebuna bo kwendaka kutula Yandi na maziamu.

30 Kansi Nzambi tedimisaka Yandi na lufwa.

31 Na bilumbu mingi, Yesu vandaka kwenda kumonika ya bantu yina vandaka kutambula nzila mosi ti Yandi katuka na Galilea tii na Yeruzalemi. Ntangu yai, bantu yango ke longa nsangu na Yandi na bantu ya Israele.

32 Ebuna beto, beto ke zabisa beno Nsangu yai ya Mbote : Lusilu yina ya Nzambi pesaka na bankaka na beto,

33 Yandi me kwisa kulungisa yo na beto bana na bo, ntangu Yandi tedimisaka Yesu na lufwa. . .

B. Kuyula bana :

- Sambu na nki Nzambi tindilaka bantu nsangu yai ya Paulo tubaka ?
(Sambu bo guluka.)
- Sambu na nki bantu ya Yeruzalemi fwaka Yesu na zulu ya kulunsi ?
(Bo bakisaka ve.)
- Na nima Yesu fwaka, Nzambi salaka nki sambu na Yandi ?
(Nzambi tedimisaka Yandi na lufwa.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana nangula maboko ti bo tuba nde : « Yesu Kristo telamaka ! »

D. Kuyimba ti kukina

Yimba nkunga, « Yesu Imene Telama ! », mosi ya bankunga ke kwenda nzila mosi ti lesy yai.

18.5 Paulo longaka nde kulanda bansiku ke na ngolo gulusa muntu ve, kansi Yesu kele na ngolo kusala yo.

A. Tanga : Bisalu 13 :38-39

38-39 Bampangi, beno fweti zaba mbote nde sambu na Yesu beto ke zabisa beno nde Nzambi ke lolulaka bantu na masumu ya bo me sala. Beno fweti zaba mpi nde Bansiku ya Moize vandaka na mpila ve ya kukatula bantu na kimpika ya masumu, kansi konso muntu yina ke tulaka ntima na Yesu, Nzambi ke katulaka yandi na kimpika ya masumu yonso.

B. Kuyula bana :

- Nki vandaka ve na ngolo ya kubasisa bantu na kimpika ya masumu ?
(Bansiku ya Moize)
- Sambu na nani Nzambi ke lolulaka bantu masumu na bo ?
(Sambu na Yesu)
- Nzambi ke katulaka nani na kimpika ya masumu ?
(Konso muntu ya tula ntima na Yesu)

C. Kusonga nki me salama :

Kabisa bana na bandambu zole. Ndambu ya ntete tuba parti ya ntete, ti ndambu ya zole ya bana tuba parti ya zole :

<i>Parti ya ntete--</i>	<i>Parti ya zole--</i>
Kulanda bansiku	Lenda gulusa muntu VE.
Mbotika	Lenda gulusa muntu VE.
Kusala mbote	Lenda gulusa muntu VE.
Yesu	<u>Lenda</u> gulusa muntu ! Ee, ee, ee !

D. Kuyimba ti kukina:

Kaka Yesu ke gulusa bantu.

18.6 Na nima ya bisambu, bantu mingi landaka Paulo ti Barnabasi, ti bo vandaka kusolula mambu ya Yesu.

A. Kutanga: Bisalu 13:43

43 Na nima ya bisambu, bantu mingi . . . landaka Paulo ti Barnabasi. Ebuna Paulo ti Barnabasi solulaka na bo . . .

B. Kuyula bana :

- Nki salamaka na nima ya bisambu ?
(Bantu landa Paulo ti Barnabasi ti bo solulaka ti bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Sola bana zole kusala bonso Paulo ti Barnabasi. Ntangu nge tuba nde, « Bisambu me mana, » bana

yonso yantika kulanda bo.

D. Kuyimba ti kukina:

Yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesy yai.

KUMANISA LESO: Paulo longaka nde kaka Yesu lenda gulusa muntu, sambu Yandi vandaka Mesia ya bantu me vingila katuka bilumbu ya ntama. Bantu mingi yindula nde, kana bo landa bansiku, Nzambi ta ndima yo. Kansi yo kele mutindu yina ve. Kulanda bansiku lenda gulusa muntu ve. Kaka Yesu lenda gulusa beto.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Beno bakristo, mono ke pesa beno devoir yai: Na mposo yai, beno longa mpangi ya nkaka verse yai Bisalu 13:39 ya beto me baka na ntima bubuyai.

KUBINGA BAVIDI:

Kana nge me yindula nde nge me guluka sambu nge me sala mbote, zaba mbote nde nge ke bikala na masumu na nge. Tula ntima na Yesu Kristo bubuyai, ebuna Yandi ta lolula masumu na nge yonso. Kana nge ke na mfunu ya lusadisu na mambu yina, kwisa solula ti mono. Mono ta vanda na kiese na kusadisa nge.

====

NSUKA YA LESO 18

====

LESO 19—**Bantumwa Buya Bantu Kusambila Bo****Bisalu 15:1-29****KULANDA DEVOIR :**

Nani bambuka devoir ya beto pesaka beno bakristo na mposo me luta ? (Ee, beto lombaka beno kutuba verse ya beto longukaka na bantu ya nkaka. Nani salaka yo? Nki verse nge songaka bo? (Bisalu 13:39) Nge tubaka yo na nani ?

REVISIO :

Nani lenda songa beto verse mosi ya Bible ya ke songa nde kana muntu landa bansiku, yina lunga ve kugulusa yandi ?

(Bisalu 13 :39, verse ya kulonguka ya mposo me luta : *Beno fweti zaba mpi nde Bansiku ya Moize vandaka na mpila ve ya kukatula bantu na kimpika ya masumu, kansi konso muntu yai ya ke tulaka ntima na Yesu, Nzambi ke katulaka yandi na kimpika ya masumu yonso.*)

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde beto lenda sambila Nzambi kaka. Kaka Nzambi ke lunga na kuwa bisambu. Yo yina, bo ta bika kusamba na bantu ya nkaka ti bo ta tula ngolo kusambila Nzambi kaka.

VERSE YA KULONGUKA :

Luka 4:8 Yesu vutulaka nde: "Bo sonikaka na Mukanda ya Nzambi nde: 'Nge fweti samba Mfumu Nzambi, Nzambi na nge. Kaka yandi mpamba nge fweti samba!' " (Longi verse yai kele mosi ya bankunga na mukanda ya MCE, « Bankunga ya Ecodim ».

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

(Bankunga yai kele na mukanda ya MCE, « Bankunga ya Ecodim »

BANZAMBI YA NKAKA

LOMBA NA NZAMBI KAKA

LUKA 4 :8

NZAMBI TA KUWA NGE

VUTUKA, AFRIKA ! Vutuka !

YESU KE NZILA

KUYANTIKI LESO :

Solula ngiufula yai na bana: Na ntoto yai, bantu ya nkaka kele kusambila nani to nki? (Biteki, bampeve, bawanzio, bambuta ya me fwa, Kimbangu, bantu ya nene, basantu, Santa Maria, etc.) Kansi Bible ke ndima nde beto samba nani ? Kuwa mbote, sambu mvutu ta monika na leso ya beto bubuyai. Bisalu kapu 14, nzila ya kutanga 6.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 7 :**19.1 Paulo ti Barnasi samunaka Nsangu ya Mbote na bwala Listre.**

A. Tanga : Bisalu 14 :6-7

6 Ntangu bantumwa bakisaka mambu yina, bo tinaka na ndambu ya babwala yai kele na ntoto ya Likaonia : na Listre ti na Derbe, ti na ndambu yina kele penepene na babwala yango.

7 Kuna bo vandaka kwenda kuzabisa Nsangu ya Mbote.

B. Kuyula bana :

- Nki bantumwa vandaka kusala na babwala Listre ti Derbe ?
(Kuzabisa Nsangu ya Mbote ya Yesu)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo ke samuna nsangu ya Yesu.

D. Kuyimba ti kukina

Bo kwendaka kuzabisa nsangu ya Yesu.

19.2 Bo belulaka muntu ya kufwa makulu na ngolo ya Yesu.

A. Tanga : Bisalu 14 :8-10

8 Na Listre kuvandaka na muntu mosi butukaka makulu-kifu. Yandi vandaka kuzinga ya kuvanda kaka, sambu makulu na yandi vandaka petepete. Yandi me tambulaka ata mbala mosi ve katuka kuna ya bo butaka yandi.

9 Kilumbu mosi yandi vandaka kuwa mambu ya Paulo vandaka kutuba. Paulo talaka yandi mpenza, ebuna yandi monaka nde muntu yango tulaka ntima nde yandi lenda balula yandi.

10 Yo yina, Paulo tubilaka yandi na ndinga ya ngolo nde : « Telama, vanda na kusungama ! » Na mbala mosi, yandi telamaka, ebuna yandi yantikaka kutambula.

B. Kuyula bana :

- Bantumwa kutaka nani ya Listre ?
(Muntu ya makulu ya kufwa, ya me tambula ata mbala mosi ve.)
- Paulo monaka nki na katia yandi ?
(Lukwikilu nde bantumwa lenda belula yandi na zina ya Yesu.)
- Paulo talaka yandi ti tubaka nki ?
(Telama, vanda na kusungama !)
- Muntu yina salaka nki ?
(Yandi telamaka, yandi yantikaka kutambula.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bonso muntu me telama, me tambula mbala ya ntete, ke na kiese mingi.

D. Kuyimba ti kukina :

Muntu ya makulu-kufwa

Tambulaka na zina ya Yesu.

19.3 Bantu bakaka bo bonso banzambi, ebuna bo zolaka kupesa bo nkailu.

A. Tanga : Bisalu 14 : 11-13

*11 Ntangu bantu monaka mambu ya Paulo salaka, bo tubaka ngolo na ndinga ya bo ya bwala nde,
« Banzambi me baka nitu ya bantu. Bo me kwisa kukulumuka na kati na beto !»*

*12 Bo vandaka kubinga Barnabasi Zeusi, ebuna bo vandaka kubinga Paulo Ermesi, sambu Paulo muntu
vandaka kutuba mambu.*

*13 Nzo mosi ya bisambu na nzambi Zeusi vandaka na nsongi ya bwala. Nganga ya nzo ya bisambu yina
kwisaka kunata bangombe ya babakala na ntwala ya bakielo ya nzo yina. Bo vandaka me tula bansinga
ya bintuntu na bangombe yina. Nganga yango ti bantu ya nkaka bo zolaka kufwa bangombe sambu na
kuyokila Paulo ti Barnabasi makabu.*

B. Kuyula bana :

- Ntangu bantu monaka nde muntu ya makulu-kufwa me beluka, bo tubaka nki ?
(Banzambi me kulumuka na kati na beto bantu.)
- Bo yindulaka nde bantumwa vandaka nani ?
(Bo yindulaka nde Barnabasi vandaka Zeusi ti Paulo Ermesi, yonso zole banzambi ya bo ya
bampangi.)
- Nganga ya kiteki Zeusi zolaka kusala nki ?
(Kuyokila bo nkailu ya menga ya bangombe)

C. Kusonga nki me salama :

Bana songa mpila Paulo ti Barnabasi vandaka na surprise ti zolaka kubuya ntangu bantu zolaka
kusambilia bo. Bo tuba ve, « O, ve ! O, ve ! O, ve ! Kusamba beto ve ! Beto kele Nzambi ve ! »

D. Kuyimba ti kukina :

Keti bantumwa ndimaka

Nde bantu kusambilia bo ?

19.4 Paulo zabaka nsiku ya ntete ya Nzambi, nde beto fweti samba Nzambi kaka.

A. Tanga Kubasika 20:3, sika Nzambi pesa nsiku ya ntete na kati ya Bansiku Kumi ya Nene ya Nzambi:
Kusamba banzambi ya nkaka ve, kaka Mono. (Nzambi vandaka kutuba bandinga yai.)

B. Kuyula bana :

- Ntangu Nzambi pesaka beto Bansiku ya Nene Kumi, nki vandaka nsiku ya ntete na kati na bo?
(Beto sambila banzambi ya nkaka ve, kansi beto sambila kaka Nzambi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala na bageste bonso bo ke buya biteki. Na nima, bo sala na bageste bonso bo ke sambila Nzambi.

D. Kuyimba ti kukina :

Yimba Luka 4:8, to mosi ya nkaka ya Bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesy yai.

19.5 Bansadi ya Nzambi buyaka ndima bisambu; bo songaka nde bo vandaka bantu kaka.

A. Tanga : Bisalu 14 : 14-15a

14 Kansi ntangu bantumwa zina zole waka mambu yina, bo pasulaka bilele na bo. Bo kwendaka kukota nswalu na kati ya bantu, bo yulaka bo na ndinga ya ngolo nde :

15 « Sambu na nki beno ke sala mambu yai ? Beto kele kaka bantu bonso beno.

B. Kuyula bana :

- Nki mutindu bantumwa songaka nde bo ndimaka mambu yina ve ?
(Bo pasulaka bilele na bo sambu na kusonga mawa na mambu ya bantu vandaka kusala, ti bo bondilaka bantu kusala mpidina ve.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana pasula bilele ya kieleka ve, kansi bo sala bageste bonso bo ke sala yo.)

D. Kuyimba ti kukina :

Bantumwa ndimaka ve bantu kusambila bo.

Bo zabaka mbote nde, beto samba Nzambi kaka.

19.6 Bo zabisaka bantu yina mambote ya Nzambi ti mbi ya kusambila bima ya Nzambi me sala.

A. Tanga : Bisalu 15b-17

15b Beto ke zabisa beno Nsangu ya Mbote nde beno bikisa biteki yai ya mpamba-mpamba, ebuna beno balula ntima na Nzambi yina ke na moyo. Nzambi yina salaka zulu ti ntoto ti nzadi-mungwa ti bima yonso yina kele na yo.

16 Na ntangu ya ntama, Yandi bikisaka makanda yonso ya bantu na kulanda nzila na bo mosi.

17 Kansi ntangu yonso Yandi ke songaka beno mambu ya mbote ya Yandi ke salaka. Yandi ke pesaka beno mvula yina ke katukaka na zulu, Yandi ke pesaka beno ntangu ya kukatula bima na bilanga. Yandi ke pesaka beno madia; yo ke pesaka beno kiese mingi.”

B. Kuyula bana :

- Bantumwa songaka bantu nde bo bika nki, bo balula ntima na nani ?
(Bo bika biteki, bo balula ntima ya Nzambi ya moyo.)
- Sambu na nki Nzambi ke lunga kubaka bisambu na beto ?
(Sambu Yandi salaka bima yonso.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana songa na bageste : Kubika biteki, kubalula ntima na Nzambi.

D. Kuyimba ti kukina :

Bana yimba diaka mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesyai.

19:7 Ata bo buyaka bisambu, yo vandaka mpasi na bantu kubakisa.

A. Tanga: Bisalu 14:18

18 Ata bantumwa tubaka mpidina, kansi bo monaka ntete mpasi na kukanga bantu yina nzila na kuyokila bo makabu ya menga.

B. Kuyula bana :

- Keti bantu ya Listre ti Derbe ndimaka nswalu malongi ya bantumwa?
(Ikele ve. Yo vandaka mpasi kukanga bo nzila ya kusambilia bo.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana kusonga mawa sambu bantu ke simba mabanza kaka kusambilia bo. Bo tuba nde “Ve! Beto kele Nzambi ve!”

D. Kuyimba ti kukina:

Bana yimba diaka mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesyai.

KUMANISA LESO:

Beto bakristo fweti sosa lusadisu ya biteki ve, banzambi ya nkaka ve, bantu ya nkaka ve, bansantu ve, bafwa ve. Beto sosa lusadisu ve na bandoki, kansi kaka na Nzambi na beto. Yai mambu ya ntete Nzambi zola, nde beto kusamba Yandi kaka. Yandi kaka ke lunga kubaka bisambu ti luzolo yonso na beto.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Mono ke pesa beno bakristo devoir yai: Na mposo yai, tubila bibuti ti bampangi na nge verse ya beto me longuka bubuyai (Luka 4:8). Solula ti bo disongidila na yo. Lomba bo kusamba Nzambi ti nge.

KUBINGA BAVIDI:

Keti nge ikele mukristo? Nki mutindu muntu kuma mukristo? (*Mwana pesa mvutu.*) Ee, kubalula ntima, kutula ntima yonso na Yesu Kristo. Keti nge **zaba** nde nge me ndima Yandi? Kana nge zaba ve, solula ti mono na nima ya classe ti mono ta sadisa nge. Nge lenda yamba Yesu sambu Yandi kuma Mfumu Nzambi na nge mpi.

====

NSUKA YA LESO 19

====

Leso 20

Bantwadisi kutanaka na Yerusalem kuzenga makambo—

Bo ndimaka nde bantu lenda kuma Bakristo kana bo kaka kwikila Yesu, kukonda kulanda bansiku ya Bayuda.

Bisalu 15:1-29

KULANDA DEVOIR:

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kutuba verse Luka 4:8 na bambuta ti bampangi na nge. Nani salaka yo? Felisitatio! (*Longi, lomba bo kusonga bo tubaka yo na nani.*) Beto lombaka beno mpi kusolula ti bantu yina disongidila ya verse yina. Keti bantu vandaka na surprise na disongidila na yo ? Beto lombaka beno mpi kusamba Nzambi ti bantu yina. Nani salaka yo? Beno yonso ya ke tula ngolo kusala devoir ya beto ke pesa, beno ke pesa mono kiese mingi, ti beno ke pesa Nzambi kiese mpi.

REVISIO :

- Nki verse ke songa nde beto fweti samba Nzambi kaka?
(*Luka 4:8 Yesu vutulaka nde: "Bo sonikaka na Mukanda ya Nzambi nde: 'Nge fweti samba Mfumu Nzambi, Nzambi na nge. Kaka yandi mpamba nge fweti samba!' "*)
- Ntangu bantu zolaka kusambila bantumwa, bo salaka nki?
(Bo buyaka nswalu, bo songaka bo nde bo vandaka kaka bantu bonso bo.)

KIKUMA YA LESO YAI :

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde yo kele lukwikilu na Yesu kaka ya lenda gulusa muntu. Yo kele ve baseremoni ya kele kutula muntu Mukristo; yo mpi kele ve kulanda bansiku ya ke tula muntu Mukristo. Yo yina, bo ta tula ntima kaka na Yesu, ti bo ta zabisa bampangi nsangu ya Yesu mpi.

VERSE YA KULONGUKA:

Galatia 2:16a Kansi beto zaba nde Nzambi ke ndimaka muntu ve nde sambu muntu yina ke landaka Bansiku, kansi kaka sambu muntu yina ke tulaka ntima na Yesu Kristo. . .

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

(Bankunga yai yonso kele na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim":

KAKA KWIKILA

KIELO KAKA MOSI

KIKESA KELE

KIZITU YONSO

KWISA NA YESU KRISTO

MASUMU NA MONO ME KWENDA

MBOTIKA TA GULUSA NGE VE

NA KATI YA YESU

YESU KE NZILA

KUYANTIIKA LESO :

Keti nge bakisa nki disongidila ndinga yai, « seremoni »? (*Longi, bika bana pesa mvutu. Yai ta songa nge kana bo bakisa to ve.*) seremoni kele bonso rituel to kidimbu. Yo kele bandinga bantu tuba, bageste ya bo ke sala, ya kele kiteso mosi konso ntangu, ti ya ke na disongidila na yo. Mbandu lenda vanda makwela na kati ya dibundu. Bantu tuba ti bo sala mingi kiteso mosi, ti yo ke songa nde bakala ti nkento yina, bo me kwelana. Batribu ya nkaka kele na “initiatio” ya bo sala ya ke kitula mwana ya bakala muntu na mabanza na bo, to kiteso mosi na bankento. Yai kele “seremoni” sambu bo tuba ti bo sala kiteso mosi konso ntangu, to yo ke songa nde mwana me kuma muntu na mabanza na bo.

Beto bakristo kele na seremoni ya mbotika, ya ke songa nde muntu me yamba Yesu, me kuma mukristo. Beto kele na seremoni ya mesa ya Mfumu, ya ke bambukisa beto mpila Yesu pesaka menga ti nitu na Yandi sambu na kugulusa beto.

Bayuda vandaka na ceremonie bo bingaka circoncisio. Yo vandaka kidimbu ya bo tulaka na nitu ya mwana-bakala ntangu yandi me lungisa bilumbu nana. Nzambi pesaka bo kidimbu yai, ti yo songaka nde muntu vandaka Muyuda.

Kaka Bayuda salaka kidimbu yai ya circoncisio, kansi bantu ya nkaka salaka yo ve. Ebuna, na nima bantu ya vandaka Bayuda ve yantikaka kukwikila Yesu, bakristo ya nkaka yantikaka kuyula keti Bakristo yina fweti baka kidimbu ya Bayuda, keti bo fweti landa bansiku ya Bayuda. Bantu ya nkaka tubaka nde mbote bantu ntete landa bansiku ya Bayuda, ebuna na nima bo lenda kuma Bakristo mpi.

Kansi bantu ya nkaka tubaka nde kaka Yesu ta lunga, ti kutula ntima na Yandi kaka ke kitula muntu Mukristo. Kana beto tuba nde bantu fweti landa bansiku mpi, yo kele bonso kutuba nde Yesu me lunga ve kugulusa beto. Yai kumaka mavanga, yo yina bantwadisi ya dibundu kutanaka na Yeruzalemi sambu na kuzenga makambo yina. Histoire yai kele na Bisalu kapu 15.

MAMBU YA NENE NA LESO YAI na bandambu 8:**20.1 Bantu ya nkaka yantikaka kulonga nde babakala fweti baka kidimbu ya Bayuda (circoncisio) na ntwala bo lenda guluka na Yesu.**

A. Tanga : Bisalu 15 :1

1 Ntangu yai, bantu ya nkaka katukaka na ntoto ya Yudea, bo kwisaka na Antioshe, ebuna bo yantikaka kulonga bampangi ya dibundu nde : « Kana bo kuzenga beno babakala ve bonso Bansiku ya Moize ke tubaka, beno lenda guluka ve. »

B. Yula bana :

- Bantu ya katukaka na Yudea, bo vandaka kulonga nki na dibundu ?
(Bo longaka nde bo fweti zenga babakala bonso Bansiku ya Moize tubaka, to bantu yina lenda guluka ve. Kuzenga yai vandaka kidimbu ya bo tulaka na nitu ya bana-bakala ya Bayuda.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba repetitio ritimika yai mbala mingi---

Nki mutindu muntu guluka ?

Na Yesu kaka ?

To na Yesu ti bansiku?

Nki mutindu kuguluka?

D. Kuyimba ti kukina :

Balongi ya nkaka tubaka,

Kulanda bansiku na beto Bayuda.

Na nima beno lenda mpi

Kukuma bakristo.

Keti malongi bo pesaka

yo vandaka kieleka ?

20.2 Paulo ti Barnabasi ndimaka malongi yina ve. Bo kwendaka na Yeruzalemi sambu na kusolula mambu yina ti bantwadisi ya nkaka ya dibundu.

A. Tanga: Bisalu 15:2

2 Paulo ti Barnabasi ndimaka mambu yina ve, bo mpi tulaka ntembe ya ngolo ti bo. Yo yina bo solaka Paulo ti Barnabasi ti bantu ya nkaka ya Antioshe mpi na kwenda na Yeruzalemi sambu bo kwenda kutuba mambu yina na bantumwa ti na bambuta ya dibundu.

B. Kuyula bana:

- Keti Paulo ti Barnabasi monaka mambu yai kiteso mosi ti banlongi yina?
(Ikele ve. Bo ndimaka malongi na bo ve, ti bo tulaka ntembe ya ngolo ti bo na mambu yina.)
- Bakristo tindaka nani na Yeruzalemi sambu na kusolula mambu yai?
(Bo tindaka Paulo ti Barnabasi ti bantu ya nkaka ya Antioshe.)
- Banani bantu ya vandaka kusolula mambu yai?
(Bantumwa ti bambuta ya dibundu.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana sala bonso bo kele Paulo ti Barnabasi. Ntete bo tula ntembe na balongi ya ke tuba nde bantu fweti landa bansiku ya Bayuda sambu bo guluka. Na nima, bo tambula kukwenda na Yeruzalemi.

D. Kuyimba ti kukina:

Paulo ti Barnabasi

ndimaka malongi yai ve.

Bakristo tindaka bo na Yeruzalemi
Sambu na kuzenga yo.

20.3 Kuna na Yeruzalemi, bo kutaka Bafarize ya tubaka kiteso mosi nde kuvanda mukristo, muntu fweti landa Bansiku ya Moise ti kidimbu ya Bayuda ya vandaka na kati ya Bansiku yina.

A. Tanga: Bisalu 15:5

5 Ntangu yai, Bafarize ya nkaka yina vandaka me kuma bakristo, bo telamaka sambu na kutuba nde: "Bo fweti zenga kaka bakristo yina kele Bayuda ve. Beto fweti songa bo na kulanda Bansiku ya Moize."

B. Kuyula bana:

- Na Yeruzalemi, bo kutaka nani ya monaka yo kiteso mosi na balongi yina?
(Bafarize ya me kuma Bakristo)
- Ata bantu me kuma Bakristo dezia, bo zolaka kusala bo nki?
(Kuzenga bo bonso kidimbu ya Bayuda)
- Bafarize yai, bo longaka nde Bakristo yina fweti sala nki?
(Bo fweti landa Bansiku ya Moize.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritime nde, « Bafarize tubaka nde, Bakristo yonso landa bansiku ya Bayuda. »

D. Tula ton ti yimba bandinga yina.

20.4 Bantwadisi ya dibundu kutanaka sambu na kutala mambu yina.

A. Tanga: Bisalu 15:6

6 Bantumwa ti bambuta kutanaka kisika mosi sambu na kutala mbote-mbote mambu yina.

B. Kuyula bana:

- Nani kutanaka sambu na kutala mambu yina?
(Bantumwa ti bambuta ya dibundu)
- Bo zolaka kutala yo nki mutindu?
(Mbote-mbote)

C. Kusonga nki me salama:

Zenga bana na bandambu zole : Bantumwa ti bambuta. Binga bantumwa, bo kwisa. Na nima, binga bambuta ya dibundu, bo kwisa. Bo yonso kutana sikamosi ti bo tuba nde, "Beto yindula mbote-mbote mambu yai. Beto kuzenga makambo yai."

D. Kuyimba ti kukina:

Bantwadisi kutanaka kuzenga makambo yina.

20.5 Piere songaka mpila bantu ya vandaka Bayuda ve kwikilaka, kaka bonso bo ya vandaka Bayuda kwikilaka.

A. Tanga: Bisalu 15 :7-11

7 Ntangu bo me tubana mingi imene, Piere telamaka. Yandi yantikaka kutuba nde : « Bampangi na mono, beno zaba nde katuka ntama Nzambi solaka mono na kati na beno sambu bantu yina kele Bayuda ve bo kuwa mpi Nsangu ya Mbote, bo mpi kukwikila yo.

8 Ebuna Nzambi yina kuzaba ntima ya bantu, Yandi songaka nde Yandi ndimaka bo ntangu Yandi pesaka bo Mpeve-Santu, mutindu Yandi pesaka beto.

9 Yandi tulaka diswaswanu ve na kati na bo ti beto, sambu Yandi me katulaka masumu na bo sambu bo kwikilaka.

10 Ntangu yai, sambu na nki beno ke meka Nzambi ? Sambu na nki beno zola tula kilo na zulu ya bakristo, kilo yina ya bankaka na beto ti beto mosi monaka mpila ve na kunata?

11 Kansi beno ke kwikila nde beto ke gulukaka sambu Mfumu Yesu ke talaka beto na disu ya mbote; bo mpi ke gulusaka mutindu mosi.

B. Kuyula bana:

- Piere telamaka ti songaka bo nki?
(Mutindu bantu ya vandaka Bayuda ve bakaka Mpeve ya Nzambi bonso bo Bayuda me baka ntangu yandi songaka bo nsangu ya Yesu.)
- Nki mutindu Nzambi zabaka nde bo me kwikila Yesu ?
(Nzambi zaba ntima ya bantu.)
- Piere tubaka nde yai songaka nki ?
(Nde Nzambi tulaka ve diswaswanu na kati ya bo ya vandaka Bayuda ti bo ya vandaka Bayuda ve.)
- Keti Bansiku ya Nzambi pesaka na Bayuda, bo vandaka na mpila kulanda yo yonso mbote ?
(Ikele ve. Yo vandaka kilo ya bo me mona mpila ve kunata, bankaka na bo mpi kiteso mosi.)
- Bo yonso ke gulukaka nki mutindu?
(Sambu Nzambi me tala bo na disu ya mbote—yai kele kutuba nde, na nlemvo na Yandi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo kele Piere. Bo telama, bo tuba nde, “Nzambi me ndima bantu ya kele Bayuda ve, kaka bonso Yandi me ndima beto!”

D. Kukina ti kuyimba:

Piere tubaka nde bantu yonso lenda guluka na Yesu.

20.6 Paulo ti Barnabasi songaka mpila Nzambi me twadisa bo na bantu ya vandaka Bayuda ve.

A. Tanga : Bisalu 15 :12

12 Ntangu yai, bantu yonso vandaka pima sambu na kuwa Barnabasi ti Paulo yina vandaka kutubila bo nki mutindu Nzambi pesaka bo ngolo ya kusala mambu ya kuyituka ya mutindu na mutindu na kati ya bantu yina kele Bayuda ve.

B. Kuyula bana :

- Nani tubaka na nima ya Pierre ?
(Barnabasi ti Paulo)

- Bo tubaka nki ?
(Nki mutindu Nzambi sadisaka bo kusala bimpa na kati ya bantu ya vandaka Bayuda ve.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tula diboko na Iweka ya makutu bonso bo ke wa mbote-mbote nki Barnabasi ti Paulo kele ya kutuba.

D. Kuyimba ti kukina :

Yimba mosi ya bankunga ya ke kwenda nzila mosi na lesy yai.

20.7 Yakobo songaka bo nde bonso Nzambi me twadisa bo mpidina, bo yangisa ve Bakristo ya kele Bayuda ve. Bo kuma bakristo na lukwikilu kaka, kansi sambu na bidimbu ya Bayuda ve.

A. Tanga : Bisalu 15 :13-19

13 Ntangu Barnabasi ti Paulo manisaka kutuba, Yakobo tubaka nde : « Bampangi, beno wa mono !

14 Simoni (Piere) me zabisa beto nki mutindu Nzambi yindulaka mbala ya ntete bantu yina kele Bayuda ve sambu na kusola bantu yina kele Bayuda ve sambu na kusola bantu ya nkaka na kati na bo na kuvanda bantu na Yandi.

15 Mambu yai ya baprofete tubaka ke kwenda nzila mosi na mambu yina. . .

16-18. . . Bantu yonso yina kele Bayuda ve, yina ya Mono me solaka na kuvanda bantu na Mono, Bo mpi ta sosa Mono. . . Mono muntu ke tuba mpidina.

19 Yakobo tubaka diaka nde : « Yo yina, na mabanza na Mono, beto lenda yangisa ve bantu yina kele Bayuda ve ntangu bo me balula ntima na Nzambi. »

B. Kuyula bana :

- Nani vandaka muntu ya nsuka kutuba ?
(Yakobo. Yandi vandaka leki ya Yesu ti ntwadisi ya dibundu na bwala Yeruzalemi.)
- Sambu na nki Yakobo monaka yo ve bonso mambu ya yituka nde bantu ya vandaka Bayuda ve ta ndima Yesu?
(Sambu baprofete ya Nzambi me tuba yo, ti bo me sonika yo na mikanda na bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala geste bonso na maboko na bo kele mukanda ya Nzambi. Bo tuba nde, « Bible ke songa nde bantu ya kele Bayuda ve, bo mpi ta kuma bantu ya Nzambi. »

D. Kuyimba ti kukina :

Bana yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesy yai.

20.8 (Longi, kaka tanga somere yai :) **Ebuna bo sonikaka balettre na bakristo sambu na kusonga bo mpila bo me zenga. Bantu ke gulukaka kaka na Yesu, kukonda kulanda bansiku ya Bayuda. Bo zengaka mpi ndambu mpila Bakristo yai ya mpa lenda zinga na ngemba ti Bayuda. Bo sonikilaka mabundu kusonga bo mpila bo me zenga. Ebuna dibundu vandaka kuyela na ngemba.**

Kumanisa Leso :

Bantwadisi ya dibundu zengaka nde bantu yonso lenda guluka na Yesu, ata bo kele Bayuda to ve. Bo fweti landa ve bansiku to sala bidimbu to baseremoni ya Bayuda. Kaka lukwikilu na Yesu lunga gulusa bo. Nsangu ya Yesu kele ve ‘Yesu plus mambu ya nkaka.’ Yo ikele ‘Yesu Yandi mosi, Yesu, Yandi kaka.’

Devoir sambu na bakristo:

Mono ke pesa beno bakristo devoir yai, nde na mposo ke kwisa, beno tula ngolo kusonga bampangi ata ya konso dikanda nsangu ya Yesu. Kana bo ndima yo, bo mpi ta guluka.

Kubinga bavidi:

Ebuna nge! Keti nge zaba kieleka nde nge me ndima Yesu Kristo? Keti nge lenda tuba nki ntangu nge kumaka mukristo? Kana nge zaba ve mbote-mbote, nge lenda zenga yo bubuyai. Bikala na nima ya ecodim. Kwisa na mono ti mono ta vanda na kiese kusadisa nge sambu nge zaba kieleka nde nge me guluka.

==

NSUKA YA LESO 20

==

LESO 21**Kwisa Sadisa Beto!****Bisalu 16:6-11****REVISIO:**

- ✓ Sambu na nki bantumwa vandaka kutana na Yeruzalemi?
(Sambu na kuzenga makambo)
- ✓ Kuzenga nki mambu?
(Kuzenga kana bantu ya kele Bayuda ve lenda kuma mukristo kaka kana bo kwikila Yesu kaka.)
- ✓ Bo zengaka nki mutindu?
(Bantu yonso lenda kuma bakristo kaka kana bo kwikila na Yesu. Bo landa bansiku ya Bayuda ve.)

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO:

Na mposo me luta, bet me lomba beno bakristo kusonga nsangu ya Yesu na muntu mosi, ata ya konso dikanda. Nani salaka yo? Nani ta songa beto nge songaka nani, ti nki mvutu ya muntu yina ?

KIKUMIA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde bantu mingi na ntoto yai me wa Nsangu ya Yesu ntete ve. Ebuna bo ta sosa kukwenda kusonga bo.

VERSE YA KULONGUKA:*Bisalu 16:9b*

"Kwisa kusabuka na Masedonia sambu na kusadisa beto!"

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(Bankunga yai yonso kele na mukanda ya MCE "Bankunga ya Ecodim"):

KANA NGE ME VULUSWA
KWENDA NORD, KWENDA SUD
MWANA YA FIOTI LENDA
NGOLO YONSO MONO ME PESA NA NGE
NZAMBI, TUNGA DIBUNDU NA NGE
SIKA YONSO MONO KWENDA NA YESU
YESU KE NZILA

KUYANTIIKA LESO :

Keti nge zaba nde awa na Afrika, kele batribu mingi me wa Nsangu ya Yesu ntete ve? Mpidina, nki beto fweti sala? Bubuyai beto ta mona nki bantumwa salaka sambu bantu ya nkaka kuwa nsangu ya Yesu. Bisalu kapu 16, nzila ya kutanga 6.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 4:

21:1 Paulo ti bansadisi na yandi, bo vandaka kutambula mingi sambu na kumwanga Nsangu ya Yesu, bonso

Mpeve vandaka kutwadisa bo.

A. Tanga : Bisalu 16 :6

6 Mpeve-Santu tubilaka bo nde bo lenda kwenda kuzabisa mambu ya Nzambi na provense ya Azia ve, yo yina bo lutaka na ntoto ya Frizia ti ya Galatia.

B. Kuyula bana :

- Mpeve ya Nzambi kangaka bo nzila ya kukwenda kuzabisa Yesu na wapi ntangu yina?
(Na provense ya Azia)
- Sambu na nki bo lutaka ntoto ya Frizia ti ya Galatia ?
(Bisika yina vandaka parti ya provense ya Azia, sika Mpeve songaka bo kukwenda ve ntangu yina.)
- Yesu songaka bo kukwenda kuzabisa nsangu na Yandi tii na nsuka ya ntoto (Bisalu 1 :8). Ebuna, sambu na nki nge banza Mpeve kangaka bo nzila kukwenda na Azia ?
(Yandi zolaka bo kukwenda na sika ya nkaka ntangu yina.)

C. Kusonga nki me salama :

Kabisa bana na bandambu zole. Ndambu ya ntete vanda Paulo ti bansadisi na yandi. Bo ke yindula kukwenda na Azia, Bo tuba nde, ‘Ntoto ya Azia, beto ke kwisa ; Ntoto ya Azia, beto ke kwisa.’ Ndambu ya zole ya bana vanda Mpeve ya Nzambi. Bo songa diboko bonso bo ke buya. Bo tuba nde, « Ntoto ya Azia ve ntangu yai. »

D. Kuyimba ti kukina :

Mpeve twadisaka bo

Wapi kuzabisa Yesu.

21.2 Mpeve kangaka nzila diaka kukwenda na Bitinia.

A. Tanga : Bisalu 16 :7-8

7 Ntangu bo kumaka penepene na provense ya Mizia, bo zolaka kwenda na provense ya Bitinia, kansi Mpeve ya Yesu pesaka bo nzila ve.

8 Yo yina, bo lutaka na Mizia, bo kwendaka na bwala Troasi.

B. Kuyula bana :

- Mbala ya zole Mpeve kangaka bo nzila kukwenda na wapi mbala yina ?
(Bo kwenda ve na provense ya Bitinia)
- Sambu Mpeve buyaka Bitinia, bo salaka nki ?
(Bo lutaka Bitinia, ebuna bo kwisaka na bwala Troasi.)
- Keti bo bikisaka kisalu ya kuzabisa Yesu, sambu Mpeve kangaka bo nzila kukwenda na bisika ya nkaka ?
(Ikele ve. Bo lutaka bisika yina, ebuna bo kumaka na sika ya nkaka, kaka na dibanza kuzabisa Yesu.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tambula bonso bo kele Paulo ti bansadisi na yandi ke kwenda na kuzabisa mambu ya Yesu.
Nge songa sika mosi ya kele Bitinia. Bo luta yo, bo kuma na sika ya nkaka ya nge ta tuba kele bwala Troasi.

D. Kuyimba ti kukina :

Mpeve twadisaka bo
Wapi kuzabisa Yesu.

21.3 Na Troasi, Paulo monaka na mbona-meso, muntu ya Masedonia vandaka kubinga yandi, “Kwisa sadisa beto.”

A. Tanga : Bisalu 16:9

9 Na mpimpa Paulo monaka na mbona-meso muntu mosi ya provense ya Masedonia me telama, ke bondila yandi nde : « Kwisa kusabuka na Masedonia sambu na kusadisa beto ! »

B. Kuyula bana :

- Paulo monaka nani na mbona-meso ?
(Muntu ya Masedonia ya vandaka kubinga yandi kukwisa kusadisa bo.)
- Yandi monaka mbona-meso yai nki ntangu ?
(Na mpimpa)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo kele muntu ya Masedonia, ke kwisa kumonika na Paulo na ndosi, ke binga yandi kukwisa sadisa bo.

D. Kuyimba ti kukina :

Na ndosi muntu bingaka nde,
'Kwisa na Masedonia.'
Na ndosi muntu bingaka nde,
'Kwisa, kusadisa beto !'

21.4 Bo kwendaka mbala mosi kusamuna kuna na Masedonia.

A. Tanga : Bisalu 16 :10

10 Ntangu Paulo me mona mpidina imene, kaka na ntangu yo yina beto yantikaka kusosa mpila ya kwenda na Masedonia, sambu beto monaka nde, Nzambi bingaka beto na kwenda kuzabisa bo Nsangu ya Mbote.

B. Kuyula bana :

- Na nima Paulo monaka visio yina, nki yandi salaka ?
(Yandi yantikaka kusosa mpila kukwenda kuna na Masedonia.)
- Ata Paulo monaka muntu na visio yina, yandi bakisaka nde nani vandaka kubinga yandi kuna ?
(Mpeve ya Nzambi Yandi mosi)

- Bo fweti kwenda na Masedonia kusala nki ?
(Kuzabisa bo nsangu ya Yesu)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima nde :

‘Ntoto ya Masedonia, beto ke kwisa. Nzambi me binga beto kukwisa sadisa nge !’

D. Kuyimba ti kukina :

Yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesy yai.

KUMANISA LESO :

Bantu mingi na Akrika mpi, bo me wa ntete ve ndinga ya Nzambi. Mbote beto kuwa kubinga na bo. Mbote beto kwenda kuzabisa nsangu ya Yesu, ti beto landa mpila ya Nzambi ta twadisa beto. (*Longi, baka bangindu ya bana nki batribu bo zaba ya me wa ndinga ya Nzambi mingi ntete ve. Kana bo ke na ngindu ve, nge pesa bo ngindu.*)

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI :

Devoir mono ke pesa beno bakwikidi, yo yai: Tula na lombilu batribu awa na Province ya Bandundu ya me wa Nsangu ya Yesu mingi, mingi ntete ve. Lomba nde Nzambi tinda bantu kusonga bo, mpi nde Yandi mosi kangula ntima na bo. Nge vanda ya kuyilama sambu kana Nzambi kangula nge nzila, nge mpi lenda zabisa ata muntu mosi na kati na bo nsangu ya Yesu.

KUBINGA BAVIDI :

Kansi nge, mbala ya nkaka nge ke bikala kaka muvidi. Nge me wa Nsangu ya Yesu, kansi nge me tula Yandi ntima ntete ve. Mbote nge balula ntima na Yandi bubuyai. Binga Yandi sesepiyai bonso Mvulusi na nge. Na nima, mono ta vanda na kiese kuzaba nde nge me zenga mambu yina, nge me kuma mulandi ya Yesu.

====

NSUKA YA LESO 21

====

LESO 22—**Lidia balulaka ntima, ebuna yandi yambaka basielo ya Nzambi na nzo na yandi****Bisalu 16:12-15****REVISIO:**

Mposo yai leso na beto kele sambu na nkento, Lidia. Nani lenda songa bazina ya bankento beto me mona dezia na mukanda ya Bisalu, bankento ya mbote ti ya mbi?

(Maria ti bankento ya nkaka ya vandaka kusamba na kimvuka ti bakristo yonso na lumbu ya Pantekoti; Safira; bamifwidi ya bankento ya Bakristo Bagreki; nkento ya Korneye; bankento ya vandaka kusambilila Piere Nzambi sikamosi ti bakristo ya nkaka ntangu bo me kanga yandi na boloko; Roda.) Sonika bazina yai na zulu ya bitini ya papier ti bana lenda sala nsaka, “Mono kele nani?” Bo yula bangiufula ya muntu lenda pesa mvutu “e” to “ve,” ebuna bo landa kuyula tii ntangu ya bo lenda tuba zina ya nkento to kimvuka ya bankento.)

KULANDA DEVOIR :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kutula na lombilu batribu ya nge zaba, bo me wa ndinga ya Nzambi mingi ntete ve. Nge tulaka nki batribu na lombilu na mposo yai ? (*Longi, bana pesa mvutu.*)

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde beto bakristo fweti yamba basielo ya Nzambi, ti bakristo yonso, na kiese, ti sosa konso mutindu ya kusadisa bo.

VERSE YA KULONGUKA:

I Piere 4:9

Beno fweti yamba bampangi ya nkaka na banzo na beno, na kati na beno, kukonda kubokuta na ntima.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(*Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, “Bankunga ya Ecodim”*):

LANDA, MO' TA LANDA NGE, MFUMU
MFUMU ZABA NZILA NA MONO
NZAMBI, TUNGA DIBUNDU NA NGE

KUYANTIIKA LESO:

Beno ta bambuka nde Mpeve ya Nzambi bingaka Paulo na Masedonia. Yandi vandaka kuna na kati ya banzenza. Nani ta pesa yandi madia? Nani ta pesa yandi sika ya kulala? Keti muntu ta yamba yandi na sika yina? Keti muntu ta sadisa yandi? Beto ta mona mvutu na leso yai.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 4:

22.1 Na Masedonia, na sika ya Mpeve me binga yandi, Paulo kwendaka na masa, sika bankento vandaka kusamba. Kuna, yandi longaka Ndinga ya Nzambi.

A. Tanga: Bisalu 16:12-13

12 Ntangu beto katukaka pana, beto kwendaka na bwala Filipi, bwala ya ntete ya provense ya Masedonia. Yo kele na maboko ya bantu ya kimfumu ya Roma. Beto lalaka bilumbu mingi kuna.

13 Na Kilumbu ya Kupema beto katukaka na bwala sambu na kwenda penepene na nzadi. Beto banzaka nde beto ta kwenda kumona kisika ya Bayuda ke sambilaka. Beto vandaka pana, ebuna beto yantikaka kusolula na bankento yina vandaka me kwisa kukutana kuna.

B. Kuyula bana :

- Paulo ti banduku na yandi kumaka na nki bwala ?
(Bwala ya Filipi na Provense ya Masedonia. Masedonia bubuyai kele nsi ya Grese.)
- Nani vandaka kuyala kuna ?
(Kimfumu ya Roma)
- Bo lalaka kuna ntangu ikwa ?
(Bilumbu mingi.)
- Sambu muntu kulala bilumbu mingi na sika ya banzenza, nki lenda vanda mfunu ?
(Masa ya kunwa, madia, sika ya kulala, masa ya kuyobila, wese, etc.)
- Keti bo vandaka na muntu kupesa bo bima yina ?
(Ikele ve. Bo vandaka banzenza kuna.)
- Kana muntu kusadisa bo ve na bima yina, nki ta salama?
(Yo ta vanda mpasi sambu na bo, ti bo ta vanda na mpila ve kusala bilumbu mingi na sika yina.)
- Bo kwendaka wapi na Kilumbu ya Kupema ?
(Penepene na nzadi, sika ya Bayuda ke sambilaka)
- Bible tuba ve nde bo kwendaka kuna kusamuna Yesu, kansi beto me mona dezia nde bo me yikama kusala nki?
(Kusamuna Yesu na bisika ya Bayuda vandaka kusamba)
- Bo monaka nde nani vandaka kutana kuna?
(Bankento)

C. Kusonga nki me salama :

Longi, songa sika mosi ya beto ta tuba kele nzadi penepene na bwala Filipi. Ndambu ya bana-bankento, bo kwenda kuna ntete, ti bo sala bageste bonso bo kele kusamba Nzambi. Na nima, bana yonso tambula na ndonga tii bo kwisa na sika yina, ebuna bo kutana ti bankento yina.

D. Kuyimba ti kukina:

Penepene na nzadi, bo kutaka bankento.

Ebuna, bo longaka bo Yesu.

22.2 Nkento mosi zina ya Lidia ya sambaka Nzambi, yandi ndimaka malongi na bo.

A. Tanga: Bisalu 16: 14

14 Nkento mosi vandaka na kati na bo, zina na yandi Lidia. Yandi vandaka kuwa beto. Yandi vandaka komersa ya bilele ya mbwaki. Bwala na yandi Tiatira. Yandi vandaka kusamba Nzambi kisika mosi ti Bayuda. Mfumu Nzambi kangulaka mabanza na yandi sambu yandi kuwa mambu ya Paulo vandaka kutuba.

B. Kuyula bana:

- Zina ya nkento ya waka malongi na bo mbote nani?
(Lidia)
- Nki kisalu na yandi?
(Kuteka bilele ya mbwaki)
- Sambu na nki yandi vandaka kusamba Nzambi sikamosi ti Bayuda?
(Bo vandaka bantu ya Nzambi na ntangu yina.)
- Sambu na nki yandi ndimaka Yesu?
(Sambu Nzambi Yandi mosi kangulaka ntima na yandi.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana sala theatre. Mwana-nkento mosi vanda Lidia, ya nkaka vanda bankento ya nkaka kuna. Mwana-bakala vanda Paulo, yandi sala bageste bonso yandi ke samuna nsangu ya Yesu. Mwana ya nkaka sala bonso Nzambi. Ntangu Paulo samuna, yandi sala bageste bonso yandi ke kangula ntima ya Lidia, ti yandi tuba nde, « Mambu yai ke kieleka. Muntu yina ke tuba mbote. Nge kwikila mambu yai. »

D. Kuyimba ti kukina :

Nzambi kangula ntima ya Lidia.

Ye yandi ndimaka Yesu!

22.3 Yandi ti fami yonso na yandi, bo ndimaka Yesu, ebuna bo bakaka mbotika.

A. Tanga : Bisalu 16 :15a

Beto botikaka yandi ti bantu ya nzo na yandi mpi,

B. Kuyula bana :

- Na nima Lidia ti bantu ya nzo na yandi ndimaka Yesu, bo salaka nki ?
(Bo bakaka mbotika)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Ndambu ya bana sala bonso bo bansadi ya Nzambi, ya nkaka bonso bo kele fami ya

Lidia. Mosi-mosi, bantu ya fami ya Lidia songa bansadi ya Nzambi nde, "Ee, mono me ndima Yesu ntangu yai." Ebuna bansadi ya Nzambi botika bo.

D. Kuyimba ti kukina:

Fami na yandi yonso, konso muntu ndimaka
Ebuna bo yonso, bo bakaka mbotika.

22.4 Lydia bondilaka bo kukwisa na nzo na yandi, kuvanda kuna tii ntangu bo basika na bwala.

A. Tanga : Bisalu 16 :15b

... ebuna yandi bondilaka beto nde : « Kana beno me mona nde ya kieleka mono me ndima Mfumu Yesu na ntima na mono, beno kwisa kuvanda na nzo na mono. » Beto vandaka na mpila ve ya kubuya.

B. Kuyula bana :

- Lidia bondilaka bo kusala nki?
(Kukwisa kuvanda na nzo na yandi)
- Keti Paulo ti banduku na yandi, bo buyaka to bo ndimaka kuvanda na nzo na yandi ?
(Bo ndimaka. Bo monaka ve mpila ya kubuya.)
- Kuvanda na nzo ya Lidia songaka nki?
(Nde yandi ta sadisa bo na madia, masa, ti bima yonso ya mfunu)
- Yai satisaka nsangu ya mbote nki mutindu ?
(Bansadi ya Nzambi ya vandaka kutuba yo, bo fweti yindula ve nki bo ta dia, bo lenda tula ngolo kaka na kusamuna Ndinga ya Nzambi)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Mwana nkento mosi vanda Lidia, bana ya nkaka vanda Paulo ti banduku na yandi, bansadi ya Nzambi. Lidia bondila bansadi ya Nzambi kukwisa kuvanda na nzo na yandi sambu yandi kusadisa bo na mambu yonso bo ta vanda na yo mfunu.

D. Kuyimba ti kukina :

'Kwisa vanda na nzo na mono
Mono zola sadisa beno,
Beno bansadi ya Nzambi.'

KUMANISA LESO :

Lidia yambahaka bansadi ya Yesu na nzo na yandi sambu na kusadisa kisalu ya Nzambi. Yandi sadilaka hospitalité. Yo pesaka kikesa ya mpa na bansadi ya Nzambi. Yo yina, yandi kumaka nsadisi na bo, ti nsadi ya kisalu ya Nzambi.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI :

Beno bakristo, yindula, nge lenda sala nki sambu na kuyamba ti kusadisa bansadi ya Nzambi ya ke longa awa? (Bana pesa bangindu na bo. Bangindu ya nkaka lenda vanda kusambila bo Nzambi, kutuba mbote sambu na bo,

kupesa bo banginda ya matondo ti ya encouragement, kunatila bo nkuni to masa, kupesa bo bakado bonso malala, to masangu, to ba-avocat, to nguba, to konso madia nge ke na yo, kukomba nzo na bo, kuyobisa bilele na bo, etc.) Bana bakristo, mono ke pesa beno devoir yai: Mposo yai, sosa kusadisa bansadi ya Nzambi na sika yai.

KUBINGA BAVIDI :

Kansi, kana nge me balula ntima na Yesu ntete ve, kuzaba nde nge kele na kati ya bantu ya Nzambi ntete ve. Tula ntima na Yesu bubuyai. Lomba Yandi kukota na ntima ti lusingu na nge. Kwikila Yandi bonso Mvulusi na nge, ebuna nge ta guluka.

====

NSUKA YA LESO 22

====

LESO 23—**Ngolo ya Nzambi Luta Ngolo ya Kindoki****Bisalu 16:16-21****REVISIO:**

Beno ke bambuka nki sambu na nkento zina ya Lidia? (Bana pesa bamvutu.) Tala mambu ikwa bo lenda bambuka, ebuna pesa bo felisitatio.

KULANDA DEVOIR :

Beto bambuka Lidia sambu yandi sadisaka basielo ya Nzambi. Beno bana bakristo, beno sadisaka bansadi ya Nzambi nki mutindu na mposo me luta? (*Bana pesa mvutu.*)

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde ngolo ya Nzambi luta ngolo ya kindoki, yo yina, bo ta bika mambu yonso ya kindoki.

VERSE YA KULONGUKA:

Yeremia 27:9a

Beno wila ve baprofete na beno, to bantu yina ke tubaka nde bo lenda zabisa mambu yina ke kwisa na ntwala, to banganga-nkombo, to bantu yina ke kwendaka kuyula mambu na badiabulu, to bandoki...

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI

(*Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"*):

BANZAMBI YA NKAKA

LOMBA NA NZAMBI KAKA

LUKA 4:8

MFUMU YA BAMFUMU YONSO

NANI KELE NGOLO?

O KEBA MABOKO (Verse-O keba Mukristo nki nge sosa—kindoki ve!_

O LUVUNU, YAMBULA! (Verse- O Kindoki, Kambula!)

SOSA NTETE

VUTUKA AFRIKA! VUTUKA !

KUYANTIKI LESO:

Bakristo mingi yindula nde kana bo ke sosa mambu ya ngolo, bo fweti kwenda na nganga-nkombo to muntu ya ke sala kindoki mutindu na mutindu. Mbala ya nkaka muntu yimba na chorale ya dibundu na suka, kansi na nkokila yandi kwenda kufuta ndoki sambu na kusadila yandi nkisi, sambu yandi nunga na examen. Mbala ya nkaka yandi kele membre ya dibundu, kansi yandi ke futa ndoki sambu na kubenda mwana-nkento mosi kuzola yandi. Nki mutindu Nzambi ke mona mambu bonso yai ? Beto kangula na Bisalu kapu 16, nzila ya kutanga mpi 16 :

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 7:**23.1 Paulo kutanaka na nkento ya vandaka na bampeve ya mbi ya kuvandaka kusonga na ntwala nki mambu ta bwa.**

A. Tanga : Bisalu 16 :16

16 Kilumbu mosi, ntangu beto vandaka ke kwenda na kisika ya bisambu, beto kwisaka kukutana na mwana-nkento mosi. Yandi vandaka mpika, yandi mpi vandaka na mpeve ya mbi yina vandaka kusonga yandi na ntwala mambu yina ta bwa.

B. Kuyula bana :

- Paulo ti Silasi kutanaka na nani na kisika ya bisambu ?
(Mwana-nkento ya vandaka mpika, ti ya vandaka na mpeve ya mbi ya divinatio [mpeve ya ke songa yandi na ntwala nki mambu ta bwa])
- Bonso yandi vandaka mpika, keti yandi mosi vandaka na mpila kutwadisa luzingu na yandi ?
(Ikele ve. Yandi vandaka na bamfumu ya songaka yandi nki kusala.)
- Nkento yina salaka divinatio. Mbala mingi, kisalu yina ke buta mbongo. Keti yandi vandaka na mpila kusadila mbongo yina?
(Ikele ve, sambu yandi vandaka mpika. Bamfumu na yandi bakaka mbongo yina.)
- Keti nge banza nde bamfumu na yandi vandaka kuyindula mambote na yandi?
(Ikele ve. Bo kaka sadilaka yandi sambu bo kuzwa mbongo.)
- Bamfumu na yandi twadisaka yandi, kansi nani ya nkaka twadisaka yandi?
(Mpeve ya mbi ya divinatio. Nkento yina vandaka mpika mbala zole—mpika ya bamfumu na yandi, ti mpika ya mpeve ya mbi ya songaka yandi na ntwal nki mambu ta bwa.)
- Keti mwana-nkento yina vandaka na ngolo kubasika na kimpika na yandi?
(Ikele ve, sambu mpeve ya mbi ti bamfumu na yandi, bo kangaka yandi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso tuba na mpila ritimika:

Mpeve ya mbi twadisaka nkento. Yandi m-piiii-ka!

D. Kuyimba ti kukina :

Mawa, mawa, kuvanda mwana-Satana!

23.2 Mwana-nkento yina landaka Paulo ti bansadisi na yandi; yandi mpi yangisaka bo.

A. Tanga : Bisalu 16 : 17-18a

17 Yandi yantikaka kulanda beto ti Paulo, yandi mpi vandaka kutuba na ndinga ya ngolo nde : « Bantu yai ke sadilaka Nzambi-Mpungu ! Bo ke songaka beno nki mutindu beno lenda guluka ! »

18a Yandi vandaka kusala mpidina bilumbu mingi, tii kuna ya Paulo vandaka na mpila ya kukanga ntima diaka ve.

B. Kuyula bana :

- Mwana-nkento yina, yandi yantikaka kusala nki?
(Kulanda bantumwa ti kuboka na ndinga ya ngolo nde, 'Bo ke sadila Nzambi Mpungu. Bo lenda songa mpila ya kuguluka.')
- Keti mambu ya yandi tubaka, yo vandaka ya kieleka?
(Ee, yo vandaka ya kieleka.)
- Mwana-nkento ya mpeve ya mbi, yandi tubaka mpidina kaka mbala mosi, to bilumbu mingi?
(Bilumbu mingi)
- Nki vandaka mambu to probleme na kutuba na yandi? Keti Nzambi zola mpeve ya mbi kupesa kitemwe sambu na yandi?
(Ikele ve. Kupesa kitemwe kele kisalu ya bantu ya Nzambi. Nzambi ke ndima ve nde bampeve ya mbi kusala yo. Bonso bantumwa tubaka mambu ya kieleka, ti bampeve ya mbi mbala mingi ke tubaka luvunu, yo pesaka confusio.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima :

Paulo zolaka ve nde mpeve ya mbi kutuba.

D. Kuyimba ti kukina:

Tula bandinga yina ton ti yimba yo bonso nkunga.

23.3 Paulo songaka mpeve yina kubasika na yandi na zina ya Yesu. Ebuna yo lemfukaka, sambu ngolo ya Yesu ke luta ngolo ya kindoki yina.

A. Tanga : Bisalu 18b

18b . . . Paulo balulaka, ebuna yandi tubilaka mpeve nde : « Mono ke songa nge na zina ya Yesu Kristo nde : « Basika na yandi ! » Kaka na ntangu yo yina mpeve basikaka.

B. Kuyula bana :

- Paulo basisaka mpeve yina nki mutindu?
(Yandi songaka yo kubasika na zina ya Yesu Kristo.)
- Mpeve yina salaka nki?
(Yo lemfukaka kaka ntangu yo yina.)
- Yai ke songa nde, ngolo ya nani luta ngolo—mpeve ya mbi to ya Yesu?
(Ngolo ya Yesu me luta ngolo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima :

Na zina ya ngolo ya Yesu, mpeve ya mbi basikaka !

D. Kuyimba ti kukina

Tula ton ti yimba bandinga yina bonso nkunga.

23.4 Bamfumu ya mwana yina vandaka na kusadila yandi na kuzwa mbongo kaka. Ebuna, ntangu mpeve basikaka, bo monaka nde bo ta vanda na mpila diaka ve ya kuzwa mbongo. Yo yina, bo vandaka na makasi.

A. Tanga : Bisalu 19a

19a Ntangu bamfumu ya mwana-nkento yina monaka nde bo ke na mpila diaka ve ya kubaka mbongo sambu na yandi,

B. Kuyula bana :

- Bamfumu ya mwana-nkento monaka nki?
(Bo monaka nde bo vandaka diaka ve na mpila kubaka mbongo sambu na mwana-nkento yina.)
- Keti bo monaka kiese sambu mpeve ya mbi ta yangisa mwana-nkento diaka ve?
(Ikele ve. Mabanza na bo me kangama na yandi ve, kansi yo me kangama na mbongo ya bo ya me vila.)
- Nki mutindu mambu yai katulaka mwana-nkento na kimpika?
(Bamfumu na yandi vandaka na mfunu na yandi kaka sambu bo kuzwa mbongo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bamfumu na mwana-nkento yina. Bo dila nde, "Mbongo na beto me vila!"

D. Kuyimba ti kukina:

Bamfumu monaka kaka

Nde mbongo na bo me vilaka.

23.5 Yo yina bamfumu simbaka Paulo ti Silasi, bo nataka bo na ntwala ya bamfumu ya leta.

A. Tanga : Bisalu 16 :19b

19b. . . bo simbaka Paulo ti Silasi, bo nataka bo na kisika ya bamfumu ya leta.

B. Kuyula bana :

- Na makasi sambu mbongo na bo me vila, bamfumu salaka nki ?
(Bo simbaka Paulo ti Silasi, ebuna bo bakaka bo na ntwala ya bamfumu ya leta.)
- Sambu na nki bo nataka bo na bamfumu ya leta ?
(Sambu na kufunda bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana zole vanda Paulo ti Silasi, bantu zole vanda bamfumu ya mwana-nkento yina, bana zole vanda bambumu ya leta. Bamfumu kusimba Paulo ti Silasi, ebuna bo nata bo tii na bamfumu ya leta.

D. Kuyimba ti kukina :

Bantumwa salaka mambu ya mbote,
Kansi bantu simbaka bo,
Ye bantu fundaka bo.

23.6 Bamfumu yina, bo tubaka luvunu sambu leta kukanga Paulo ti Silasi na boloko, ti yo salamaka mutindu yina.

A. Tanga : Bisalu 16 :20-21

20 Ebuna bo tubaka nde : « Bantu yai me bwisa bwala na beto kisakasaka. Bo kele Bayuda,

21 bo ke longa beto mpi bifu yina kele nsiku beto bantu ya kimfumu ya Roma na kundima yo ti na kulanda yo. »

B. Kuyula bana :

- Bamfumu ya mwana-nkento yina, bo fundaka Paulo ti Silasi nki mutindu na leta ?
(Bo tubaka nde bo me bwisa bwala kisakasaka. Bo tubaka mpi nde bo vandaka kulonga bantu kusala mutindu ya kimfumu ya Roma ndimaka ve.)
- Keti yai vandaka kieleka?
(Ikele ve. Yo vandaka luvunu.)
- Kana bo zolaka kutuba masonga, bo fweti tuba nki?
(Bo fweti tuba nde bo vandaka na makasi sambu Paulo basisaka mpeve ya mbi na muntu, ebuna muntu yina ta vanda mpika na bo diaka ve, yandi mpi ta vanda na mpila diaka ve kunatila bo mbongo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana ta landa theatre diaka. Bamfumu ya mwana-nkento yina, bo funda Paulo ti Silasi na leta na luvunu.

D. Kuyimba ti kukina:

Bantu fundaka bantumwa na luvunu.

23.7 Bantu ya waka, bo wilaka bo makasi, ebuna bamfumu ya leta katulaka bilele na bo, bo bulaka bo fimbu mingi, ti bo tulaka bo na boloko, makulu na bo kukangama na dibaya.

A. Tanga: Bisalu 16:22-24

22 Bantu yonso wilaka bo makasi mpi. Bamfumu katulaka bilele ya Paulo ti ya Silasi, ebuna bo songaka bantu na kubula bo fimbu.

23 Ntangu bo bula-bulaka bo fimbu mbala mingi imene, bo kwendaka kutula bo na boloko. Bo songaka polisi yina vandaka kutala bantu ya boloko na kutala bo mbote-mbote.

24 Polisi tulaka bo na kasho nswalu, yandi kangisaka makulu na bo na dibaya.

B. Kuyula bana:

- Na zulu ya bamfumu ya mwana-nkento yina, nani ya nkaka wilaka bo makasi?
(Bantu yonso ya vandaka pana.)
- Bamfumu pesaka bo nki ndola?
(Bo katulaka bo bilele ti bulaka bo fimbu, ebuna na nima, bo tulaka bo na boloko ti kangisaka makulu na bo na dibaya.)
- Bo songaka polisi kusala nki ?
(Kutala bo mbote-mbote)

C. Kusonga nki me salama:

Bana yonso sala bageste bonso Paulo ti Silasi, kumona mpasi ntangu bo ke bula bo fimbu.

D. Kuyimba ti kukina:

Bantumwa monaka mpasi sambu na Yesu-ee.

Bo vandaka kwikama na ngolo ya Yesu-ee.

KUMANISA LESO

Ngolo ya kindoki ke katuka na Satana. Yai kele raison ya Ndinga ya Nzambi ke tuba nde, mbote beto bakristo bika mambu ya kindoki yonso. Ngolo ya Yesu Kristo ke luta miiingi ngolo ya bampeve yonso ya mbi. Mbote beto bakristo kuzinga na ngolo na Yandi kaka.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI

Beno bakristo, mono ke pesa beno devoir yai: Kana nge kele na kima ya kindoki ata mosi, nge yoka yo tiya, to nge pesa na ntwadisi ya dibundu sambu yandi yoka yo. Beto zinga na ngolo ya Yesu kaka.

KUBINGA BAVIDI

Yesu kele ngolo. Kana nge me guluka ntete ve, zaba nde Yandi kele na ngolo kugulusa nge. Keti nge ta ndima Yandi bubuyai? Kana nge zola ndima Yandi bubu, na nima ya ecodim, kwisa vanda na sika yai (songa kisika yina). Mono ta kwisa kusadisa nge.

====

NSUKA YA LESO 23

====

LESO 24 –**Mukebi ya Boloko Gulukaka****Bisalu 16:22-40****REVISIO:**

Na mposo me luta, beto me mona mwana-nkento ya vandaka na mpasi mingi.

- ✓ Nki vandaka bampasi na yandi?
(Yandi vandaka mpika.
Yandi vandaka na mpeve ya mbi.
Bantu ya nkaka vandaka kusadila yandi kaka sambu bo kuzwa mbongo. Luzingu mosi ya mawa.)
- ✓ Yesu salaka nki sambu na yandi ?
(Paulo katulaka mpeve ya mbi na zina ya Yesu, ti yo basikaka. Yai manisaka kimpika na yandi yonso—kimpika na bampeve ti kimpika na bantu ya nkaka.)

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO :

- ✓ Na mposo me luta, devoir beto pesaka beno bakristo vandaka kulosa nki?
(Konso kima ya kindoki to ya magi ya nge kele na yo. Ebuna beno tula ntima kaka na Nzambi sambu yandi sadisa beno, kansi tula ntima na magi ve.)
- ✓ Nani salaka yo?
(Felisitatio na beno yonso ya kele na kima ata mosi ya kindoki ve. Nzambi ta sakumuna beno. Bima yina ta tula nge mpika ya bampeve ya mbi diaka ve.)

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde muntu ke guluka kaka kana yandi tula ntima na Yesu Kristo. Ebuna, muntu na muntu ta kudiyula kana kieleka yandi me tula kivuvu yonso na Yesu kaka. Bo ta zaba bo me tula ntima na Yesu dezia, bo ta songa bampangi ya nkaka mutindu Yesu gulusaka bo.

VERSE YA KULONGUKA :

Bisalu 16:30b-31

“Batata yai, nki mono fweti sala sambu na kuguluka?” 31 Bo nde: “Tula ntima na Mfumu Yesu, ebuna nge ta guluka....”

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

(Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, “Bankunga ya Ecodim”):

KETI NGE ME BUTUKA DIAKA?
KIZITU YONSO
KOTA NTIMA
KWIKILA MFUMU YESU (Bisalu 16:31)
KWISA NA YESU KRISTO
MASUMU NA MONO ME KWENDA

MONO ME SILA KULANDA YESU

KUYANTIIKA LESO :

Kana nduku kuyula nge nde, "Nki mutindu mono lenda guluka ? Nge ta songa yandi nki?" Nge ta zola kupesa yandi mvutu ya kieleka, sambu kuguluka kele mambu mosi ya mfunu. Bubuyai beto ta mona nki bamatumwa tubaka ntangu muntu yulaka yandi mambu yina.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 7 :

24.1 Bamfumu kangaka Paulo ti Silasi na boloko sambu bo basisaka mpeve ya mbi na nkento mosi (*Leso ya mposo me luta*), **ti bo kangisaka makulu na bo na dibaya, kaka sambu bo samunaka nsangu ya Yesu.**

A. Tanga : Bisalu 16 :22-24

22 Bantu yonso wilaka bo makasi mpi. Bamfumu katulaka bilele ya Paulo ti ya Silasi, ebuna bo songaka bantu na kubula bo fimbu.

23 Ntangu bo bula-bulaka bo fimbu mbala mingi imene, bo kwendaka kutula bo na biloko. Bo songaka polisi yina vandaka kutala bantu ya boloko na kutala bo mbote-mbote.

24 Polisi tulaka bo na kasho nswalu, yandi kangisaka makulu na bo na dibaya.

B. Kuyula bana :

- Na mposo me luta, beto monaka sambu na nki bantu wilaka bo makasi. Nani bambuka yo? (Paulo basisaka mpeve ya mbi na mwana-nkento. Mpeve yina songaka nki ta salama na ntwala, ebuna yo pesaka mbongo mingi na bamfumu ya nkento yina. Ntangu mpeve basikaka, mpila na bo ya kuzwa mbongo vilaka.)
- Bamfumu pesaka Paulo ti Silasi mpasi nki mutindu ? (Bo katulaka bo bilele, bulaka bo fimbu mingi, ti pesaka bo na polisi sambu bo kwenda na boloko.)
- Bapolisi fweti kutala bo nki mutindu ? (Kutala bo mbote-mbote.)
- Sambu bo basika ve, bo kangisaka bo nki mutindu? (Bo kangisaka makulu na bo na dibaya.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana kumi sala theatre. Bana iya sala bonso bamfumu ya mwana-nkento ti bantu ya nkaka ya vandaka na makasi. Bo songa makasi kaka. Bana zole sala bonso bamfumu ya songaka bantu kubula bo fimbu. Bo songa ordre na musapi na bo. Bana zole ya nkaka sala bonso Paulo ti Silasi. Zole ya nkaka sala bonso bantu ke bula bo fimbu. Zole ya nkaka sala bonso polisi ke tula Paulo ti Silasi na boloko, mpi ke kangisa makulu na bo na dibaya.

D. Kuyimba ti kukina :

Bantu pesaka mpasi
na Paulo ti Silasi.

Bo pesaka mpasi
Kaka sambu na Yesu. O,o

24.2 Na bamidi na mpimpa, bo sambaka Nzambi ti yimbilaka Yandi bankunga sambu na kupesa Yandi lukumu.

A. Tanga : Bisalu 16 :25

25 Na bamidi na mpimpa, Paulo ti Silasi vandaka kusamba Nzambi, bo vandaka kuyimba mpi sambu na kupesa Nzambi lukumu. Bantu ya nkaka yina vandaka na boloko, bo vandaka ke kuwa bo.

B. Kuyula bana :

- Kana bantu bula nge fimbusi, ti bo kanga makulu na nge na dibaya, ti bo bika nge na boloko, nki nge banza nge ta zola kusala ?
([Longi, bana lenda pesa mvutu.] Mbala ya nkaka nge ta bokuta to dila to finga bantu ya mesala nge mbi.. Kansi Paulo ti Silasi, bo salaka na mutindu ya nkaka.)
- Bo salaka nki mutindu ?
(Bo vandaka kusamba Nzambi mpi kuyimba na mpimpa sambu na kumisa Nzambi.)
- Nani ya nkaka waka bo?
(Bantu ya nkaka ya vandaka na boloko.)
- Bo vandaka kumona mpasi na nitu. Ebuna, bo lenda kumisa Nzambi na nki ?
(Bo vandaka na moyo, Nzambi kele kaka Nzambi ya ngolo yonso, bantu ke wa nsangu ya Yesu, etc.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Bana iya vanda na ntoto zole-zole. Muntu mosi kusimba maboko ya muntu ya nkaka bonso dibaya ya vandaka kusimba bo. Bana iya yina, bo samba, ebuna bo yimba nkunga mosi ya bo zaba ya ke kumisa Nzambi. Bana yonso ya nkaka tuba nde, "Kuwa bo. Kuwa mpila bo ke kumisa Nzambi, ata na mpasi ! »

D. Kuyimba ti kukina :

Bo sambaka Nzambi
Na ntangu ya mpasi.
Bo kumisaka Nzambi
Na ntangu ya mpasi.

24.3 Nzambi nikisaka ntoto, ebuna bakielo kangukaka ti miniololo katukaka.

A. Tanga : Bisalu 16 : 26

26 Na kintulumukina, ntoto nikanaka ngolo mpenza. Yo nikisaka bafondasio ya boloko, ntangu yo yina kaka bakielo yonso ya boloko kangukaka. Miniololo yina vandaka na bantu yonso ya boloko, yo katukaka.

B. Kuyula bana :

- Nki salamaka ntangu bo vandaka kumisa Nzambi ? (Ntoto nikanaka tii na bafondasio ya boloko. Bakielo yonso kangukaka ti miniololo yonso kangukaka na bantu na kati ya boloko.

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso nikana bonso ntoto kele kunikisa bo. Bo nikisa maboko ti makulu kusonga nde miniololo ke kangisa bo diaka ve.

D. Kuyimba ti kukina :

Ntoto nikanaka

Miniololo katukaka!

Kumisa Nzambi kele

Na ngolo mingi!

24.4 Mukebi ya boloko yandi vandaka na boma nde bamfumu ta fwa yandi, kansi Paulo tubaka nde yandi vanda na boma ve, bo yonso me bikala. Bo me tina ve.

A. Tanga : Bisalu 16 :27-28

27 Polisi yango yina telamaka na mpongi, ebuna ntangu yandi monaka nde bakielo ya biloko me kanguka, yandi bakaka mbele na yandi sambu na kudifwa yandi mosi. Sambu yandi banzaka nde bantu ya boloko me tina.

28 Kansi Paulo tubaka na ndinga ya ngolo nde : « Kudisala mambu ya mbi ve ! Beto yonso kele awa ! »

B. Kuyula bana :

- Ntangu polisi telamaka na mpongi, yandi monaka nki ?
(Yandi monaka nde bakielo ya boloko me kanguka, ti miniololo mpi.)
- Yandi yindulaka nki?
(Yandi yindulaka nde bantu ya boloko me tina.)
- Yandi zolaka kusala nki ?
(Yandi zolaka kudifwa na mbele. Yandi zabaka nde kana bantu ya boloko tina, bamfumu ta tuba nde yandi salaka ve kisalu na yandi, ebuna bo ta fwa yandi na mpila mosi ya mpasi.)
- Sambu na nki yandi kudifwaka ve ?
(Sambu Paulo songaka yandi nde bo yonso vandaka kuna, bo me tina ve.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso polisi ntangu yandi yindulaka nde bantu ya boloko me tinda. Bo songa boma ya mingi. Bo tuba diaka ti diaka nde, « Ah, mbote mono kudifwa ! ”

D. Kuyimba ti kukina:

Polisi waka boma

Kana bantu ya boloko me tina.

Kiese mingi kumona nde

Bo me tina ve.

24.5 Yandi yulaka bo nde, “Nki mono fweti sala sambu na kuguluka?”

A. Tanga : Bisalu 16 :29-30

29 Polisi lombaka mwinda, ebuna yandi kwisaka kukota na kasho ntinu. Yandi fukamaka na makulu ya Paulo ti Silasi na matekita yonso.

30 Yandi basisaka bo na nganda, ebuna yandi yulaka bo , « Batata yai, nki mono fweti sala sambu na kuguluka ? »

B. Kuyula bana :

- Polisi salaka nki ?
(Yandi lombaka mwinda, ebuna yandi kotaka na kasho ti fukamaka na makulu ya Paulo ti Silasi.)
- Sambu na nki yandi vandaka na matekita ?
(Yandi monaka nde ngolo ya Nzambi vandaka kulanda bo.)
- Nki kestio ya mfunu mingi yandi yulaka bo ?
(Nki mono fweti sala sambu na kuguluka ?)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo ke simba mwinda. Bo yonso fukama na matekita. Na kimvuka, bo yula nde, “Nki mono fweti sala sambu na kuguluka?”

D. Kuyimba ti kukina:

Nkunga: Kwikila Mfumu Yesu (Bisalu 16:31)

24.6 Bo vutulakda nde, “Tula ntima ya Mfumu Yesu, ebuna nge ta guluka,” ti bo zabisaka bo nsangu ya Yesu.

A. Tanga : Bisalu 16 :31-32

31 Bo nde , « Tula ntima na Mfumu Yesu, ebuna nge ta guluka, nge ti bantu kele na nzo na nge. »

32 Ebuna bo zabisaka yandi nsangu ya Mfumu Nzambi, yandi ti bantu yonso yina vandaka na nzo na yandi.

B. Kuyula bana :

- Bo songaka yandi nde yandi fweti sala nki sambu na kuguluka ?
(Tula ntima na Mfumu Yesu kaka.)
- Bantu ya nzo na yandi, bo fweti sala nki sambu na kuguluka?
(Kaka kiteso mosi, kutula ntima na Mfumu Yesu kaka.)
- Nki malongi bo zabisaka muntu ya boloko ti bantu ya nzo na yandi?
(Nsangu ya Nzambi—mpila Nzambi tindaka mwana na Yandi sambu Yandi kufwa na zulu ya kulunsi sambu na masumu na beto, Yandi kutelama, Yandi vutuka na zulu, etc..)
- Keti bo songaka bo nde mbotika ta gulusa bo ?
(Ikele ve. Kaka kutula ntima na Yesu ta gulusa bo.)
- Keti bo songaka bo nde bo fweti tula ngolo kusala mbote, kubika luvunu, kuyiba diaka ve, kufingga diaka ve, kusala masumu diaka ve sambu bo kuguluka ?
(Ikele ve. Kaka kutula ntima na Yesu ta gulusa bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima :

Tula ntima na Mfumu Yesu, ebuna nge ta guluka.

D. Kuyimba ti kukina
Nkunga: Kwikila Mfumu Yesu

24.7 Polisi ti fami yonso na yandi tulaka ntima na Yesu, ebuna bo mpi bakaka mbotika bonso kidimbu kusonga nde bo me tula ntima na Yesu. Na nima yandi pesaka bo madia.

A. Tanga : Bisalu 16 :33-34

33 Kaka na 1ere yo yina na mpimpa, yandi bakaka bo, ebuna yandi sukulaka bamputa na bo. Ntangu yai yandi ti bantu na yandi yonso bakaka mbotika.

34 Na nima, yandi nataka Paulo ti Silasi na nzo na yandi, ebuna yandi pesaka bo madia. Yandi ti bantu yonso ya nzo na yandi monaka kiese mingi sambu yandi tulaka ntima na Nzambi.

B. Kuyula bana :

- Polisi ti fami na yandi, bo salaka nki sambu na kusonga nde bo me tula ntima na Yesu?
(Bo yonso bakaka mbotika. Kansi ntete polisi yandi sukulaka bambuta ya Paulo ti Silasi.)
- Mbotika yina, yo gulusaka bo, to yo songaka nde kieleka bo me tula ntima na Yesu?
(Yo songaka nde bo me tula ntima na Yesu.)
- Nki mutindu ya nkaka Polisi songaka nde ntima na yandi me baluka ?
(Yandi sukulaka bamputa ya Paulo ti Silasi. Ntete, na ntwala ya Yesu, yandi yindulaka ve kusala yo. Kansi ntangu yandi tulaka ntima na Yesu, yandi zolaka kusadisa bo na mpasi na bo. Yandi mpi pesaka bo madia na nima yandi me baka mbotika. Yonso ke songa nde luzolo ya kikristo me kota na ntima na yandi.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana yonso sala bonso bo ke sukula bamputa. Na nima, bo na bo sala bonso bo ke pesa mbotika, ti bo ke baka mbotika.

D. Kuyimba ti kukina:

Yimba nkunga: Mbotika Ta Gulusa Nge Ve

KUMANISA LESO:

Na suka, bamfumu ya leta tindaka ndinga nde bo katula bantumwa na boloko. Nki mutindu mpimpa ya me luta! Kukota boloko na mpasi, kumisa Nzambi na bankunga, kuwa ntoto kunikana ti boloko kukanguka, kusonga polisi nzila ya kuguluka, kumona yandi tula ntima na Yesu ti fami na yandi yonso, kupesa bo yonso mbotika...aaah! Mpimpa yonso ya kuyituka !

Nge bambuka kestio beto yulaka na luyantiku ya leso yai? Kana nduku yulaka nge nki mutindu kuguluka, nge ta tuba nki? Beto yonso pesa mvutu na kimvuka: “TULA NTIMA NA MFUMU YESU!”

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI

Beno ya me tula ntima na Yesu dezia, mono ke pesa beno devoir yai: Na mposo yai, beno songa mpangi ya nkaka mpila nde nge tulaka ntima na Yesu, ti nge lomba yandi kusala mpidina.

KUBINGA BAVIDI

Kana nge zaba nde nge me tula ntima ntete ve na Yesu, yo kele kaka mfunu. Keti nge mpi zola kuguluka? Tula ntima na Mfumu Yesu, ebuna nge ta guluka. Mbote konso muntu kudiyula sesepiyai : Keti mono zaba kieleka nde nge me guluka ? Keti nge bambuka ntangu ya nge yambaka Yesu? Keti nge ke na mfunu ya kusolula ti muntu ya nkaka kusosa lusadisu na mambu yai ? Mono kele kuyilama konso ntangu sambu na kusadisa nge. Kaka kulomba lusadisu ti mono ta vanda na kiese ya mingi kusadisa nge.

====

NSUKA YA LESO 24

====

LESO 25—**Sola—Nzambi to Biteki****Bisalu 17:15—34****REVISIO :**

- ✓ Nani me guluka na histoire ya mposo me luta ?
(Polisi ya boloko ya bwala Filipi, ti fami na yandi yonso)
- ✓ Bo gulukaka nki mutindu ?
(Bo tulaka ntima na Mfumu Yesu.)
- ✓ Na nima bo me guluka, bo salaka nki?
(Bo bakaka mbotika.)

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO:

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo nki devoir? *[Longi, kinga fioti sambu mwana kupesa mvutu.]* (Ee, kusonga muntu ya nkaka nde nge me tula ntima na Yesu, ti kulomba yandi kusala kiteso mosi.) Nani me songa muntu ya nkaka na mposo yai? Nani ta songa beto nki salamaka ?

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde beto fweti samba Nzambi kaka, kansi biteki ve ata fioti. Beto fweti sola-- Nzambi to biteki.

VERSE YA KULONGUKA :

2 "Mono kele Mfumu Nzambi, Nzambi na nge..."

3 Kusamba banzambi ya nkaka ve, kaka mono.

4 Kusala ve biteki to bifwanisu ya bima yina kele kuna na zulu to awa na nsi-ntoto to na masa yina kele kuna na nsi ya ntoto.

5 Kufukama ve na ntwala ya biteki sambu na kusambil yo..." Kubasika 20: 2-5a

(Nsiku 1 ti 2 na katy ya Bansiku 10 ya Nzambi pesaka Moize)

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"):

BANZAMBI YA NKAKA

KUMISA NZAMBI

LANDA, MO' TA LANDA NGE, MFUMU

LOMBA NA NZAMBI KAKA

MONO ME SILA KULANDA YESU

O KEBA MUNOKO (O Keba ntima nki nge sosa—biteki ve!)

NANI KELE NGOLO? (Nani kele ngolo? Nzambi ikele ngolo kuluta biteki yonso.)

VUTUKA, AFRIKA, VUTUKA!

KUYANTIIKA LESO:

Tata mosi vandaka na nkisi mosi ya ngolo ya munganga me pesa yandi. Yo sadisaka yandi mingi. Lumbu mosi, yo manaka. Kukwenda na munganga diaka ta lomba bilumbu mingi. Nkento na yandi monaka mulangi mosi, masa na yo monikaka bonso couleur ya nkisi yina. Yandi fulusaka mulangi ya nkisi na masa yina ya nkaka. Yandi pesaka yo na bakala na yandi. Ntangu fioti na nima bakala nwaka yo, yandi kubwaka na ntoto na mpasi mingi. Menga yantikaka kubasika na munoko ti na mbombo na yandi. Na mpasi ya ngolo, yandi fwaka. Masa ya mulangi yina monikaka bonsi nkisi na yandi, kansi yo vandaka nkisi ya bantu ke sadila sambu na kufwa bampuku.

Bamasa yonso kele kiteso mosi ve, ata yo monika kiteso mosi. Banzambi yonso kele kiteso mosi ve. Bampeve yonso kele kiteso mosi ve. Kaka Nzambi mosi ikele ya salaka bima yonso na ndinga ya ngolo na Yandi. Yo yina, Yandi me songa beto kusambilila Yandi kaka.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 7:**25.1 Paulo longaka na babwala ya nkaka, ebuna yandi kwisaka na bwala Atene, ti kuna yandi monaka mawa sambu bwala me kudipesa na biteki.**

A. Tanga : Bisalu 17 :15

15 Bantu yina kwendaka sambu na kubika Paulo, bo kwendaka na yandi nzila mosi tii na bwala Atene. Paulo songaka bo na kutubila Silasi ti Timoteo nde bo landa yandi, bo kwenda kukuta yandi nswalu mpenza. Ebuna bantu yina vutukaka na Berea.

16 Ntangu Paulo vandaka kuvingila Silasi ti Timoteo na Atene, yandi monaka nde bwala yina vandaka me fuluka na biteki.

B. Kuyula bana :

- Paulo kumaka na nki bwala na voyage na yandi ?
(Bwala Atene, kieleka, cité ya nene)
- Paulo tindaka na bwala Berea sambu na kulomba nde nani kwisa sadisa yandi?
(Silasi ti Timoteo)
- Bu Paulo vandaka kuvingila kukwisa ya Silasi ti Timoteo, yandi tambulaka kumona bwala, ti yandi monaka nki?
(Bwala me fuluka na biteki.)
- Bonso yandi vandaka kuzola Nzambi ya moyo, nki mutindu nge banza yandi waka mambu ya biteki yina?
(Yo pesaka yandi mawa mingi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tambula bonso bo kele Paulo, ke mona biteki mingi, bo songa bageste ya songa nde bo ke na ntantu sambu na yo. Bo vutuka na “nzo” (sika bo yantikaka).

D. Kuyimba ti kukina :

Bana yimba, “Banzambi ya Nzambi’.

25.2 Yandi longaka bantu ntete na nzo ya bisambu ya Bayuda.

A. Tanga : Bisalu 17 :17-18

17 Na nzo ya bisambu ya Bayuda, yandi vandaka kutubana na Bayuda ti na bayina kele Bayuda ve kansi bo vandaka kusamba Nzambi kisika mosi ti Bayuda. Konso kilumbu yandi vandaka kutubana mpi na bantu na kisika yina ya bwala ya bantu mingi vandaka kuluta.

18 Bantu ya nkaka ya mayele yina vandaka kulonga malongi ya Epikure ti bantu ya mayele yina vandaka kulonga malongi ya kistoika, bo vandaka kutubana na yandi mpi. Bantu ya nkaka vandaka kuyula nde : « Muntu yai ya bituba-tuba, nki yandi ke zola kutuba ? » Bankaka nde : « Yandi ke zola kuzabisa beto banzambi ya nkaka ya nzenza. » Bo vandaka kutuba mambu yina sambu yandi vandaka kuzabisa bo nsangu ya Yesu ti mutindu bantu ke telamaka na lufwa.

B. Kuyula bana :

- Na nzo ya bisambu ya Bayuda, Paulo longaka nki bandambu zole ya bantu ?
(Bayuda ti bantu ya nkaka ya sambaka Nzambi nzila mosi ti bo)
- Yandi longaka bo na kilumbu ya bisambu ya Bayuda (samedi). Kansi, konso lumbu yandi vandaka mpi kusolula ti bantu wapi?
(Na konso kisika ya bwala ya bantu vandaka mingi)
- Bantu ya landaka mabanza ya nkaka ya Epikure ti Bastoika, bo waka malongi na yandi, ti bo vandaka kubinga yandi nki mutindu?
(Muntu ya bituba-tuba)
- Keti Paulo vandaka kieleka muntu ya bituba-tuba?
(Ikele ve. Yandi tubaka mpamba-mbamba ve, songi-songi ve. Yandi tubaka malongi ya mbote ya Yesu, bandinga ya moyo. Kansi bo bakisaka yo ve, yo yina bo waka yo bonso bituba-tuba.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Mwana mosi sala bonso Paulo. Bana ya nkaka sala bagroupe na bo na bisika na bisika. Paulo tambula na kati na bo kusonga bo yonso nsangu ya Yesu.

D. Kuyimba ti kukina :

Konso sika bantu vandaka
Paulo longaka bo Yesu!

25.3 Bantu nataka yandi na ntwala ya sika ya bo sambisaka mambu. Bo nataka yandi kuna sambu yandi tendula malongi na yandi.

A. Tanga : Bisalu 17 :19-21

19 Bo nataka Paulo na ntwala ya kimvuka ya Areopage, ebuna bo yulaka yandi nde : « Keti beto lenda zaba nki mutindu ya malongi ya mpa ya nge ke longa ?

20 Sambu beto me wa nge ke tuba mambu ya kuyituka. Beto zola zaba disongidila ya mambu yai yonso.”

21 (Bantu yonso ya Atene ti banzenza yina vandaka kuzinga na bwala yina, bo vandaka kulutisa ntangu na bo kaka na kutuba to na kuwa mambu ya mpa.)

B. Kuyula bana :

- Bo nataka Paulo na ntwala ya nani ?
(Kimvuka ya Areopage—bonso bazuzi)

- Bo lombaka yandi kusala nki kuna?
(Kutendula malongi na yandi ya mpa)
- Nki mutindu bantu ya Atene vandaka kusadila ntangu na bo mingi ?
(Kutuba to kuwa malongi ya mpa)

C. Kusonga nki me salama :

Mwana ya salaka bonso Paulo na theatre ya 25.3, yandilanda kusala bonso Paulo diaka. Kabisa bana ya nkaka na bandambu 2. Mosi vanda bonso bazuzi ya Areopage, ya nkaka vanda bantu ya Atene ya nataka yandi kuna. Bo yonso songa Paulo nde, « Songa beto nki disongidila malongi yai ya mpa ya nge ke tuba. »

D. Kuyimba ti kukina :

Nki malongi ya mpa yai ?
Nki malongi ya Yesu ?

25.4 Paulo longaka nde yandi me mona na ville yai mesa-kimenga mosi na “Nzambi ya beto ke zabaka ve.”

A. Tanga : Bisalu 17 :22-23a

*22 Ntangu yai, Paulo telamaka na kati ya kimvuka ya Areopage, ebuna yandi yantikaka kutuba nde:
“Beno bantu ya Atene, mono me mona nde beno ke sambaka banzambi na beno mpenza.*

*23 Sambu, ntangu mono vandaka kuluta na bwala na beno, mono monaka bisika ya beno ke sambaka,
mono me mona mpi mesa-kimenga mosi ya bo me sonikaka na zulu na yo nde: ‘Na nzambi yina ya beto
zaba ntete ve’... .*

B. Kuyula bana :

- Nki Paulo tubaka ntete na bantu ya Atene?
(Mono me mona nde beno ke sambaka banzambi na beno mpenza.)
- Nki bima zole Paul me mona na bwala na bo ?
(Bisika mingi bo vandaka kusamba ti mesa-kimenga mosi sambu na “nzambi yina ya beto zaba ntete ve ’)
- Sambu na nki nge banza bo salaka mesa-kimenga na nzambi ya bo zabaka ntete ve ?
(Bo vandaka kusamba banzambi mingi, kansi mbala ya nkaka bo me vila mosi.)
- Keti bo me vila nzambi mosi ? Nge banza nki ?
(Ee, bo me vila Nzambi ya kieleka, Nzambi ya moyo ya salaka zulu ti ntoto. Banzambi yonso ya nkaka ya bo sambilaka, yo vandaka banzambi ya kieleka ve. Yo vandaka bampeve ya mbi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritime :

« Nzambi ya bo zabaka ntete ve”
kele Nzambi ya kieleka !

D. Kuyimba ti kukina :

Bana yimba diaka, « Banzambi ya nkaka”

25.5 Paulo nde, “Mono ke longa mambu ya Nzambi yai ya beno me zaba ntete ve.”

A. Kutanga : Bisalu 17 :23b

23b Yo yina, mono me kwisa kuzabisa beno Nzambi yina ya beno ke sambaka, kansi beno zaba Yandi ve.”

B. Kuyula bana :

- Paulo songaka bo nde malongi na yandi ya mpa vandaka kulonga bo ya nani ?

(Malongi ya nzambi ya bo vandaka kusamba na mesa-kimenga yina, Nzambi ya bo me zaba ntete ve.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima :

Nzambi ya beno zaba ntete ve,

Nzambi yina mono ke longa beno.

D. Kuyimba ti kukina :

Tula ton na bandinga yina ti yimba yo bonso nkunga. To, yimba nkunga “Banzambi ya Nkaka” diaka.

25.6 Yandi tendulaka nde Nzambi yai kele Mfumu Yesu ya ta sambisa bantu yonso, mpi ya me telema na lufwa.

A. Tanga : Bisalu 17 : 24-31

24 Nzambi yai salaka ntoto ya mvimba ti bima yonso kele na yo. Yandi muntu kele Mfumu ya zulu ti ya ntoto, Yandi mpi ke vandaka ve na banzo yina ya bantu ke tungila Yandi na maboko na bo.

25 Yandi ke monaka mfunu ve nde bantu kupesa Yandi konso makabu, sambu Yandi Muntu ke pesaka bantu yonso moyo, mupepe ya kupema, ti bima yonso.

26 Na muntu mosi Yandi me basisaka makanda yonso ya bantu sambu bo kuzinga awa na nsi-ntoto. Yandi me tulaka na ntwala ntangu ya kufwana ti bisika ya ntoto ya bo fweti zingila.

27 Nzambi salaka mpidina sambu Yandi zolaka nde bantu kusosa Yandi, ebuna ntangu bo ke sosa yandi, ziku bo ta mona Yandi. Kansi na kutuba ya mbote Yandi kele ntama ve na konso muntu awa na kati na beto.

28 Kutuba na nkifi : Bapoete na beno me tuba nde beto kele bana na Yandi.

29 Ebuna, kana beto kele bana na Yandi, beto lenda banza ve nde Nzambi me fwanaka na kiteki yina ya muntu me salaka na wolo, na arza to na ditadi na ngolo ya mabanza ti mayele na yandi.

30 Nzambi ke tangaka ve bamvula yina ya bantu zabaka yandi ve. Kansi ntangu yai, Yandi ke songa bantu yonso na bisika yonso na kubalula ntima.

31 Sambu yandi me tulaka kilumbu ya Yandi ta songa muntu yina ya Yandi solaka na kusambisa bantu yonso kele awa na nsi-ntoto na nzila ya kieleka. Yandi songaka mambu yai na bantu yonso ntangu Yandi tedimisaka Muntu yina na lufwa.:

B. Kuyula bana :

- Nki Paulo songaka bo ntete sambu na Nzambi ya bo zabaka ve ? (vs.24) ?

(Nde Yandi Nzambi yina salaka zulu ti ntoto ti bima yonso na kati na yo.)

- Paulo bingaka Nzambi nki (vs 24)?
(Mfumu ya zulu ti ntoto)
- Yandi tubaka nde Nzambi kele na mfunu ve ya nki (vs 25)?
(Yandi ke na mfunu ve ya makabu.)
- Sambu na nki Yandi ke na mfunu ve na yo ?
(Sambu Yandi kele Nzambi ya ke pesa beto makabu—moyo, mupepe, ti bima yonso.)
- Kana bo zolaka kuyindula nde Nzambi yina vandaka kaka Nzambi ya Bayuda, Paulo songaka bo nki (vs 26)?
(Nde Nzambi me sala makanda yonso, ti Yandi me pesa bo yonso kisika ya kuzinga.)
- Sambu na nki Nzambi salaka bantu (vs 27) ?
Sambu bo sosa Yandi ti mona Yandi.
- Keti Nzambi vandaka ntama bonso yo zolaka kuvanda mpasi kusosa Yandi (vs 27)?
(Kele ve. Yandi kele ntama ve na konso muntu.)
- Yandi songaka nde nani me tuba beto kele bana ya Nzambi (vs 28) ?
(Bapoete na bo.)
- Yai ke songa nki (vs 29)?
(Kana beto kele bana na Yandi, Yandi lenda ve vanda kiteki ya bantu ke sala na mayele na bo.)
- Nzambi zola bantu yonso kusala nki (vs 30) ?
(Kubalula ntima.)
- Nki mutindu yandi yantikaka kulonga bo Yesu (vs 31)?
(Nzambi ta sambisa bo na muntu ya Yandi me tedimisa na lufwa, muntu yina Yesu Kristo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo kele kusamuna.

D. Kuyimba ti kukina :

Bana yimba nkunga, “Vutuka, Afrika, Vutuka” or “Banzambi ya Nkaka” diaka.

25.7 Bantu ya nkaka kwikilaka, ti ya nkaka mpi kwikilaka ve.

A. Tanga : Bisalu 17 :32-34

32 *Ntangu bo waka nde Nzambi tedimisaka muntu na lufwa, bantu ya nkaka yantikaka kuseka Yandi. Kansi bankaka tubaka nde: “Beto ta kwisa kuwa nge diaka mbala ya nkaka sambu na mambu yai.:*

33 *Yo yina, Paulo bikisaka bo.*

34 *Kansi bantu ya nkaka vukanaka na yandi, bo mpi kwikilaka. Na kati ya kimvuka ya Areopage, ti nkento mosi, zina na yandi Damarisi, ti bantu ya nkaka mpi.*

B. Kuyula bana :

- Nki vandaka bamvuta zole ya bantu ya kwikilaka ve pesaka na malongi ya Paulo ?
(Ya nkaka vandaka kuseka Yandi nde Nzambi tedimisaka muntu na lufwa, ti ya nkaka zolaka kuwa malongi ya nkaka.)

- Na bo ya waka yandi lumbu yina, nani kwikilaka ?
(Nkento Damarisi ti bantu ya nkaka)

C. Kusonga nki me salama :

Mwana nkento mosi vanda Damarisi. Yandi tuba nde, "Mono me kwikila Yesu." Bana tatu ya nkaka tuba nde, "Beto me kwikila Yesu, mpi." Bantu ya nkaka kaka nikisa ntu na bo bonso bo ke bakisa ve.

D. Kuyimba ti kukina:

Damarisi kwikilaka,
Ebuna, nge nki?

KUMANISA LESO:

Na bwala Athene, Paulo monaka biteki mingi. Yo pesaka yandi mpasi na ntima. Na kati na yo, yandi monaka mpi mesa-kimenga mosi "na Nzambi ya beto me zaba ntete ve." Yandi longaka bo malongi ya Nzambi yina, malongi ya Yesu Kristo. Ata bantu mingi sekaka, ndambu ya bantu kwikilaka. Beto bubuyai mpi, beto lenda samba ve biteki ti Nzambi mbala mosi. Beto fweti sola—biteki to Nzambi ya moyo?

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI

Sambu na malongi ya beto bubuyai, mono ke pesa beno bakristo devoir yai: Na mposo yai, konso lumbu beno zitisa Nzambi ti pesa Yandi lukumu. Nge samba kaka Yandi mpamba ti buya konso mambu ya biteki.

KUBINGA BAVIDI

Kana nge me yamba Yesu ntete ve, nge fweti sola bubuyai. Nge ta ndima Yesu, to nge ta buya Yandi? Kusala kima ve kele kiteso mosi bonso kubuya Yandi. Kana nge zola solula mambu yai, kwisa na beto na nima ya ecodim. Beto kele konso ntangu na kiese kusolula ti nge.

====

NSUKA YA LESO 25

====

LESO 26--**Kusala nki na bima ya magi? (Bana ya Sceva)****Bisalu 19:11-16****REVISIO :**

- ✓ Nki kima Paulo monaka ntangu yandi vandaka kutambula na bwala Atene ?
(Mesa-kimenga na nzambi ya bo zabaka ntete ve)
- ✓ Nki mutindu Paulo sadilaka kima yina kutendula bantu nsangu ya Yesu ?
(Yandi songaka bo nde yandi me kwisa kutendudila bo Nzambi yina ya bo me zaba ntete ve, ata bo vandaka kusambila yandi.)

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO :

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo nde beno kumisa Nzambi konso lumbu ya mposo yai, beno buya mambu yonso ya biteki. Nani tulaka ngolo kusala mpidina na mposo yai me luta ? Nani ta songa beto nki mutindu yandi salaka ? Felisitatio na beno yonso ya ke tula ngolo kusala badevoir ya beto ke pesa beno mposo na mposo. Nzambi sakumuna beno.

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde beto bakristo fweti losa bima yonso ya magi, kana ve, bampeve ya imbi ta yangisa beto kaka. Ebuna, bo ta yindula mbote kana bo kele na bima ya magi, ti bo ta losa to yoka konso kima ya magi ya bo ke na yo.

VERSE YA KULONGUKA :*Kulonga 7:26*

Beno nata ata kiteki mosi ve na banzo na beno, kana ve beno ta baka ndola mutindu mosi ti bantu yai. Beno fweti buya biteki kimakulu, Mfumu Nzambi me singaka yo.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

(Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"):

BANZAMBI YA NKAKA**LOMBA NA NZAMBI KAKA****MONO ME SILA KULANDA YESU**

NANI KELE NGOLO? (Nani kele ngolo? Nzambi ikele ngolo kuluta biteki yonso ; kuluta magi yonso.)

O KEBA MUNOKO (O Keba ntima nki nge sosa—biteki ve! Magi ve!)

VUTUKA, AFRIKA, VUTUKA !

KUYANTIIKA LESO:

Kuvandaka mwana mosi zina ya Yoane. Yoane vandaka kusala magi. Lumbu mosi, yandi waka nsangu ya Yesu,

ebuna yandi balulaka ntima. Na nima, yandi yantikaka kuyindula. Yandi fweti sala nki na bima ya magi ya yandi vandaka kusadila? Bima yina vandaka ntalu mingi. Yandi monaka nde kulosa yo ta vanda bonso kulosa mbongo. Kansi yandi zolaka ve kupesa yo na muntu ya nkaka. Yandi lenda ve benda muntu ya nkaka na nzila ya magi. Nki yandi fweti sala ?

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 5 :

26.1 Ntumwa Paulo basisaka bampeve ya mbi na ngolo ya Yesu.

A. Tanga : Bisalu 19 :11-12

11 Paulo vandaka kusala mambu ya kuyituka mpenza na ngolo ya Nzambi.

12 Yo yina bantu vandaka kunatila bantu ya maladi bilele ti bamusware yina vandaka me simba nitu ya Paulo. Mpidina bo vandaka kubeluka, bampeve ya mbi vandaka kubasika na bo.

B. Kuyula bana :

- Paulo vandaka kusala mambu ya yituka na ngolo ya nani ?
(Na ngolo ya Nzambi)
- Bamalade vandaka kubeluka ; ti nki vandaka kubasika na bantu ?
(Bampeve ya mbi

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste na maboko kusonga nde bampeve ya mbi vandaka kubasika.

D. Kuyimba ti kukina :

Paulo salaka bimpa

Na ngolo ya Nzambi

Bampeve ya mbi basikaka

Na ngolo ya Nzambi !

26.2 Bana-babakala ya Sceva, bo kwikilaka Yesu ve, kansi bo zolaka kusadila ‘zina ya Yesu ya Paulo ke zabisaka bantu’ sambu na kubasisa bampeve ya mbi.

A. Tanga : Bisalu 19 : 13

13 Kuvandaka mpi na Bayuda ya nkaka yina vandaka kwenda kutambula sambu na kubasisa bampeve ya mbi na bantu ya maladi. Bo mekaka na kusadila zina ya Mfumu Yesu sambu na kubasisa bampeve yina. Bo vandaka kutubila bampeve nde, « Mono ke tudila nge nde, basika na muntu yai na zina ya Yesu yina ya Paulo ke zabisaka bantu ! »

B. Kuyula bana :

- Nki mutindu Bayuda ya nkaka sadilaka zina ya Yesu ?
(Yesu ya Paulo ke zabisaka bantu)
- Bo zolaka kusala nki na zina yina?
(Kubasisa bampeve ya mbi na bantu ya maladi)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima :

« Yesu ya Paulo ke zabisaka bantu”

D. Kuyimba ti kukina :

Ata bantu kwikilaka ve,

Bo sadilaka zina ya Yesu.

26.3 Kansi bampeve yina, bo buyaka kubasika, ebuna bo kangaka bana ya Sceva yina.

A. Tanga : Bisalu 19 :14-16

14 (Bantu vandaka kusala mpidina vandaka bana yina nsambwadi ya babakala ya muntu mosi, zina na yandi Seva. Yandi vandaka mfumu ya banganga-Nzambi ya Bayuda.)

15 Kansi mpeve ya mbi yulaka bo nde : « Mono zaba Yesu ti Paulo, kansi beno, beno kele banani ? »

16 Ebuna muntu yina vandaka na mpeve ya mbi simbaka bo. Yandi lutaka bo yonso na ngolo. Yandi bula-bulaka bo ngolo mpenza, yo yina bo basikaka ntinu na nzo nitu kinkonga mpi ti bamputa, ebuna bo tinaka.

B. Kuyula bana :

- Bantu yai ya sadilaka zina ya Yesu mpamba, bo vandaka banani ?
(Bana 7 ya Sceva, ya vandaka mfumu ya banganga-Nzambi ya Bayuda)
- Keti bampeve ya mbi vandaka kulemfuka na bo ?
(Ikele ve. Bo vutulaka nde bo zaba Yesu ti Paulo, kansi beno banani?)
- Mvutu na bo ke songa nki ?
(Bo vandaka ve na kiyeka kubasisa bampeve ya mbi.)
- Sambu na nki bo vandaka na kiyeka yina ve?
(Sambu bo kwikilaka Yesu ve)
- Bampeve ya mbi lemfukilaka bo ve, kansi bo salaka bo nki mambu ya mpasi?
(Bo simbaka bo ti bulaka bo ngolo mpenza, ti katulaka bo bilele.)
- Na nsuka, nani tinaka?
(Bampeve ve, kansi bo bana ya Sceva.)
- Keti Satana ke zaba nani muntu ya kieleka ti nani ke kusa kaka? |(Ee, yo ke monika nde yandi zaba kana beto kele bantu na Yandi ya kieleka, to kana beto ke kaka sadila zina na Yandi sambu na kusosa mambote na beto mosi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima :

Bampeve ya mbi waka bana ya Sceve ve

Bo simbaka bo

Bo bulaka bo

Bo katulaka bo bilele

Ye bana ya Sceva, bo tinaka na nsoni!

D. Kuyimba ti kukina :

Tula ton na bandinga yina ti yimba yo bonso nkunga.

26.4 Bantu mingi waka mambu yai, ebuna bo waka boma ti songaka kindoki na bo ; bo mpi bakaka bima na bo ya kindoki ti yokaka yo tiya.

A. Tanga : Bisalu 19 : 17-19

17 Bantu yonso ya Efezo, Bayuda ti bantu yina kele Bayuda ve, ntangu bo waka mambu yina, boma simbaka bo, ebuna bo yantikaka kukumisa zina ya Mfumu Yesu.

18 Na kati ya bantu yina vandaka me kituka bakristo, bantu mingi vandaka kwisa kundima masumu na bo ti kuzabisa mambu ya bo vandaka kusala.

19 Bantu mingi yina vandaka kusala kindoki, bo nataka mikanda na bo, bo tula yo kisika mosi, ebuna bo yokaya na meso ya bantu yonso. Ntangu bo tangaka mbongo ya mikanda yina, bo monaka nde yo fwaka ntalu mingi mpenza.

B. Kuyula bana :

- Nki bantu ya bwala Efezo salaka ntangu bo waka mambu yina ?
(Boma simbaka bo, ti bo kumisaka zina ya Mfumu Yesu.)
- Bakristo mingi ndimaka nki?
(Bo ndimaka masumu ya bo vandaka kusala.)
- Bantu ya vandaka kusala kindoki, bo salaka nki?
(Bo nataka mikanda na bo ya kindoki, ti bo yokaka yo tiya na meso ya bantu.)
- Mikanda yina vandaka bima ya mbongo fioti to mbongo mingi?
(Bima ya mbongo mingi mpenza.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke baka bima na bo ya kindoki, ke tula yo sikamosi, ke yokaka yo tiya.

D. Kuyimba ti kukina:

Bima ya kindoki,
Beno kwenda mbote!
Beto ke na mfunu
Ya beno diaka ve!

26.5 Yo yina, Nzambi ya Nzambi panzanaka ngolo.

A. Tanga : Bisalu 19 :20

20 Yo yina, nsangu ya Mfumu Nzambi vandaka kukuma ngolo ti kumwangana na ngolo yonso.

B. Kuyula bana :

- Sambu na mambu yai yonso, nsangu ya Yesu salaka nki ?
(Yo kumaka ngolo ti yo mwanganaka na ngolo yonso.)
- Kana nge kele na bima ya kindoki, Nzambi zola nge kusala nki ?
(Yoka yo tiya. Yai ke songa nde nge me manisa ti yo, nge kele na mfunu na yo diaka ve.)

- Kana bakristo yoka tiya na bima na bo ya kindoki, bampeve ya mbi ta yangisa bo to pesa bo mpasi ?
(Ikele ve. Nzambi ta keba bo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritima:

Bo yokaka tiya

Na bima ya kindoki

Ebuna ndinga ya Nzambi

Mwanganaka ngo-lo !

D. Kuyimba ti kukina:

Yimba nkunga "O keba mukristo nki nge sosa. Kindoki ve!" (Ton: O Keba Maboko)

BANA TUBA DIAKA VERSE YA KULONGUKA: Kulonga 7 :26 (Tala luyantiku ya leso).

KUMANISA LESO:

Bambuka mwana Yoane na histoire beto tubaka na luyantiku ya leso? Yandi vandaka kuyindula kestio yai: Nki yandi fweti sala na bima na yandi ya magi ti ya kindoki na nima yandi me kuma mukristo? Kana yandi sosaka conseil ya nge, nge ta songa yandi nki ? Sambu na nki ? (Ee, kana yandi zola sala na mpila Nzambi zola, yandi lenda yoka bima yina tiya, to pesa na bantwadisi ya dibundu sambu bo sala yo. Kana yandi bumba yo na nzo na yandi, yo ta vwenza nzo yina. Kansi kana yandi bika yo ti yoka yo tiya, yandi ta songa bantu ya nkaka nde ngolo ya Nzambi ke luta ngolo ya bampeve ya mbi. Yai lenda sadisa bantu ya nkaka kukwisa na Yesu.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Mono ke pesa beno bakristo devoir yai: Beto bika mambu yonso ya magi ti kindoki ti biteki na luzingu na beno. Kana beno ke na kima ya magi to kindoki, beno yoka yo tiya kaka na mposo yai, to beno lomba lusadisu ya bantwadisi ya dibundu sambu bo sala yo. Ebuna Nzambi ta sakumuna nge ti bampeve ya ke simba kima yina, ngolo na bo ta mana na luzingu na nge.

KUBINGA BAVIDI

Beno yonso, zaba nde ngolo ya Yesu ke luta ngolo ya magi. Kana nge me tula ntima na Yesu ntete ve, mbote nge tula ntima na Yandi kaka bubuyai. Beto kele konso ntangu na kiese kusolula ti nge na mambu yina.

====

NSUKA YA LESO 26

====

LESO 27—**Paulo Tuba Bikala Mbote****Bisalu 20:16-38****REVISIO:**

Beto me mona nde ntangu bakristo songaka bampeve ya mbi kubasika na zina ya Yesu, bampeve yina lemfukaka na bo. Kansi na mposo me luta, beto me mona bantu ya nkaka ya sadilaka zina ya Yesu, kansi bampeve lemfukaka ve. Bantu yina banani? (Bana-babakala 7 ya Sceva, ya vandaka mfumu ya banganga-Nzambi ya Bayuda.) Nani ta songa beto mutindu yo lutaka? (Mwana mosi songaka histoire na nkufi.) Sambu na nki bampeve lemfukaka na bo ve ? (Sambu bo vandaka ve bakwikidi. Bo vandaka kusadila zina ya Yesu mpamba.)

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO:

Na mposo me luta, beto pesaka beno bakristo devoir kuyindula mbote-mbote kana nge kele na kima ya magi to ya kindoki na nzo na nge, ebuna kuyoka yo tiya sambu na kusonga nde kieleka, nge me bika mambu yina yonso. Kana nge zola, nge mpi lenda binga bantwadisi ya dibundu, bo sadisa nge kuyoka yo tiya. Nani salaka mambu yina? Nani ta pesa kitemwe nki yandi salaka ti nki mutindu yo lutaka ? Felisitatio na beno yonso ya me katula bima ya magi. Beno tula ngolo kusimba bima mutindu yina diaka ve.

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde luzingu kele nkufi, ebuna bo ta zenga kuzinga konso lumbu sambu na kupesa Nzambi kiese ti kusala kisalu Yandi me pesa bo kusala.

VERSE YA KULONGUKA:

Bisalu 20:18

Ntangu bo kwisaka kukuma, yandi tubilaka bo nde: “Beno zaba nki mutindu ya bikalulu ya mono vandaka na yo na kati ya beno ntangu yonso, katuka na kilumbu ya ntete ya mono kumaka na provense ya Azia tii na kilumbu ya mono kwendaka.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

(*Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, “Bankunga ya Ecodim”*):

BAFOURMI KELE NGANGU

KILUMBU YAI NZAMBI ME SALA

KONSO LUMBU KIESE KELE

LANDA, MO' TA LANDA NGE, MFUMU

O KEBA MABOKO NKI NGE SALA

KUYANTIKI LESO :

Bana sala théâtre. Wanzio songa bantu nde bo yonso ta fwa na nima ya minute tanu.

Na nima ya theatre, yula bana nde, kana bo zabaka nde bo ta zinga kaka minute tanu diaka, bo zolaka kusala nki? Bubuyai beto ta mona nki Paulo tubaka ti nki yandi salaka bu yandi zabaka nde yandi fweti bika banduku, ti

yandi ta mona bo diaka ve na luzingu yai.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 6 :

27.1 Ntumwa Paulo zabaka nde ntangu na yandi me lunga, yandi ke kwenda kufwa ntama ve. Yo yina, yandi bingaka bambuta ya dibundu ya Efezo sambu na kupesa bo “Bikala mbote.”

A. Tanga : Bisalu 20 : 16—17

16 Paulo kanaka na ntima na yandi na kuluta na lweka fioti sambu na kukuma na bwala Efezo ve, mbaimbai yandi ta vidisa ntangu mingi na provense ya Azia. Yandi vandaka kwenda nswalu sambu na kwenda kukuma na bwala Yeruzalemi na kilumbu ya Nkinsi ya Pantekoti, kana mpila kele.

17 Ntangu beto kumaka na Milet, Paulo tindaka bantu na kwenda kubinga bambuta ya dibundu ya bwala Efezo.

B. Kuyula bana :

- Paulo zolaka kukwenda na Yeruzalemi sambu na nki fete ?
(Nkinsi to fete ya Pantekoti)
- Yandi tindaka bantu kubinga banani ?
(Bambuta ya dibundu ya bwala Efezo)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala geste bonso bo ke binga bantu.

D. Kuyimba ti kukina :

Paulo monaka mpila ve kukwenda diaka na Efezo.

‘Buna yandi bingaka bambuta ya dibundu.

« Beno, bambuta kwisa ! Beto solula ! »

27.2 Ntima na yandi vandaka na ngemba, sambu yandi me sala yonso Nzambi me songa yandi kusala. Yandi kaka bambukisaka bo nki mutindu yandi vandaka kuzinga ti kulonga na kati na bo.

A. Tanga : Bisalu 20 :18-21

18 Ntangu bo kwisaka kukuma, yandi tubilaka bo nde : « Beno zaba nki mutindu bikalulu ya mono vandaka na yo na kati na beno ntangu yonso, katuka na kilumbu ya ntete ya mono kumaka na provense ya Azia tii na kilumbu ya mono kwendaka.

19 Mono vandaka kusadila Mfumu Yesu na lulendo ve, kansi na mansanga na meso, ti na zulu ya mpasi sambu na mambu ya mbi ya Bayuda vandaka kukanina mono.

20 Beno zaba nde mono bumbilaka beno ve mambu yina vandaka ya mfunu sambu na beno. Mono vandaka kuzabisa beno ti kulonga beno Nsangu ya Mbote na meso ya bantu yonso ti na banzo na beno.

21 Mono longaka mbote-mbote Bayuda ti bantu yina kele Bayuda ve nde bo fweti balula ntima na Nzambi.

B. Kuyula bana :

- Paulo zingaka na kati ya bantu ya Efezo nki mutindu ?
(Na lulendo ve, na mansanga na meso, ti na zulu ya mpasi)

- Paulo longaka nani nsangu ya Yesu ntangu yandi vandaka na Efezo ?
(Bakristo, Bayuda, ti bo ya vandaka Bayuda ve)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo ke longa, mansanga ya kubasika na meso na bo.

D. Kuyimba ti kukina :

Paulo longaka bantu

Mansanga na meso. Wo wo wo

27.3 Paulo zabaka nde mpasi kingaka yandi na Yeruzalemi.

A. Tanga :Bisalu 20 : 22-23

22 Ntangu yai mono ke kwenda na Yeruzalemi, sambu Mpeve ya Nzambi ke songa mono na kwenda, kansi mono zaba ve kana nki mambu ta bwila mono kuna.

23 Ke na mambu mosi kaka ya mono zaba nde na konso bwala Mpeve ya Nzambi ke zabisa mono nde boloko ti bampasi ke vingila mono.

B. Kuyula bana :

- Sambu na nki Paulo vandaka kukwenda na Yeruzalemi ?
(Sambu Mpeve ya Nzambi vandaka kusonga yandi na kwenda)
- Yandi zabaka yonso ve ya zolaka kubwila yandi kuna, kansi Mpeve songaka yandi nki mambu zole ?
(Nde boloko vandaka kuvingila yandi, ti bampasi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bampisi ke bwila bo.

D. Kuyimba ti kukina:

Mpeve songaka Paulo :

Kwenda na Yeruzalemi.

Ata boloko kingaka

Ti bampasi miiingi.

27.4 Yandi me manisa kisalu na yandi na kati na bo.

A. Tanga :Bisalu 20 : 24-28

24 Kansi mono ke mona nde moyo na mono kele mfunu ve, kansi mono zola kaka kwenda na ntwala sambu na kumanisa kisalu yai ya Mfumu Yesu pesaka mono ; kisalu yango kulonga Nsangu ya Mbote nde Nzambi me wilaka bantu mawa.

25 « Mono vandaka kwenda kuluta na kati na beno yonso sambu na kwendaka kulonga bantu nsangu ya Kimfumu ya Nzambi. Kansi ntangu yai, mono zaba nde beno ta mona ilungi na mono diaka ve.

26 Yo yina mono ke tubila beno bubu yai nde, kana konso muntu na kati ha veno kuvila, yo kele mambu na mono ve.

27 Sambu mono zabisaka beno mambu yonso yina ya Nzambi me kanaka.

28 Beno keba beno mosi, beno keba mbote-mbote mameme yina ya Mpeve ya Nzambi me pesaka beno na kutala. Beno keba mbote-mbote Dibundu yina ya Nzambi bakaka na menga ya mwana na yandi mpenza.

B. Kuyula bana :

- Paulo monaka nde nki vandaka mfunu ve, kana yandi lenda kaka longa nsangu ya Yesu ?
(Moyo na yandi)
- Paulo songaka bo nde bo ta mona nki diaka ve ?
(Ilungi na yandi)
- Nki mutindu Paulo tubaka nde kana muntu na kati na bo kuvungila, yo vandaka mambu na yandi ve ?
(Yandi me songa bo yonso mambu yonso ya Nzambi zolaka.)
- Bonso yandi me tala bo mbote-mbote, ntangu yai bo fweti kutala nani mbote-mbote ?
(Mameme ya Dibundu ya Mpeve ya Nzambi me pesaka bo ya kutala)

C. Kusonga nki me salama :

Bo ta mona ilungi
ya Paulo diaka ve.
Kansi ya' me pesa bo dezia
Malongi ya Nzambi yonso.

D. Kuyimba ti kukina:

Tula ton na bandinga yina, ebuna bana yimba yo.

27.5 Yandi bikisaka kisalu ya kukeba dibunda na maboko na bo, bakristo ya Efezo. Mbote bo fweti landa na mpila bo me mona yandi kusala.

A. Tanga :Bisalu 20 : 29-35

29 Mono zaba nde kana mono kwenda, bantu ya nkaka ta kwisa kukota na kati ya beno bonso bambisi ya makasi, bo ta wila mameme ya Dibundu mawa ve.

30 Ata na kati na beno bantu ya nkaka ta kwisa kutuba mambu ya luvunu, bo mpi ta longa bakristo sambu bo kulanda bo.

31 Yo yina, beno kangula meso, beno kuvila ve nde bamvula tatu ya mvimba, mpimpa ti mwini, mono vandaka kaka kupesa bandongisila na konso muntu na kati na beno ti mansanga na meso.

32 « Ebuna ntangu yai, mono ke pesa beno na maboko ya Nzambi, mpi mono ke songa beno na kuvila ve nsangu ya mambote na Yandi. Yandi ke na ngolo ya kupesa beno kikesa ti ya kupesa beno balusakumunu yina ke vingilaka bantu na Yandi yonso.

33 Mono vandaka kutula ntima ve na mbongo to na bilele ya konso muntu.

34 Beno zaba beno mosi nde mono vandaka kusala na maboko na mono mosi sambu na kuzwa bima yonso ya vandaka mfunu na mono ti na bayina vandaka kutambula na mono nzila mosi.

35 Na mambu yonso mono vandaka kusonga beno nde beto fweti sala ngolo mpidina sambu na kusadisa bansukami. Beto fweti yindula mambu yai ya Mfumu Yesu tubaka Yandi mosi, nde: ‘Kiese ya kuluta mingi ke vandaka na kupesa, kansi na kubaka, kiese ke vandaka fioti.’

B. Kuyula bana :

- Paulo songaka bo nde nki mutindu mambu ta salama na nima yandi me kwenda. Nki ?
(Bambisi ya mbi ta kwisa kukota na bo sambu na kubebisa.)
- Bo fweti sala nki sambu na yo?
(Bo kangula meso.)
- Paulo me sala ntangu ikwa kuna na kati na bo ?
(Bamvula tatu.)
- Paulo tulaka ntima ve na mbongo, kansi yandi salaka nki mutindu?
(Yandi salaka na maboko na yandi.)
- Yesu tubaka nde kiese na nani?
(Kiese na bo ya pesa, kuluta na bo ya kaka baka.)

C. Kusonga nki me salama :

Ndambu ya bana sala cercle kusonga nde bo kele bakristo.

Bana ya nkaka kwenda malembe-malembe sambu na kusimba mukristo mosi-mosi, bonso bo kele bambisi ya makasi.

D. Kuyimba ti kukina:

Kiese ya mingi na bantu ya pesa.

Kiese ya fioti ta bo ya baka.

27.6 Bo sambaka Nzambi sikamosi, bo dilaka ti pesaka Paulo beze, na mawa mingi bo bika yandi na maswa kukwenda.

A. Tanga :Bisalu 20 : 36-38

36 Ntangu yandi tubaka mpidina imene, yandi fukamaka ti bo yonso sambu na kusamba Nzambi.

37 Bo yonso vandaka kudila, bo vandaka kubwila Paulo na nkingu sambu na kupesa yandi beze.

38 Bo vandaka kumona mawa mingi sambu na mambu yina ya yandi tubaka nde : « Beno ta mona ilungi na mono diaka ve. » Ebuna bo kwendaka kubika yandi na maswa sambu yandi kwenda.

B. Kuyula bana :

- Na nima yandi me solula ti bantwadisi ya dibundu ya Eezo, Paulo salaka nki ?
- (Yandi fukakmaka na ntoto kusamba Nzambi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana dila ti sala bageste kusonga nde bo ke na mawa sambu bo ta mono Paulo diaka ve.)

D. Kuyimba ti kukina

Mawa na kumonana diaka ve,

Nzambi kukeba nge, Paulo!

KUMANISA LESO:

Ntangu Paulo tubaka “bikala mbote” na banduku ya Efezo, bo yonso vandaka na ntangu kuzaba nde bo ta monana diaka ve na ntoto yai. Kansi ntima ya Paulo vandaka kaka na ngemba, sambu yandi zabaka nde yandi me sala yonso ya Nzambi songaka yandi kusala na kati na bo, ti yandi me zinga na mpila ya Nzambi zolaka na kati na bo. Kana beto zinga ti beto longa bantu mutindu yina, ebuna kana Nzambi binga beto na Yandi, beto mpi lenda vanda na ntima ya ngemba.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Beno bakristo, mono zola kuyula beno mutindu yai: Kana nge fweti mona Yesu bubuyai, keti nge ta vanda na kiese na yo? Kana ve, mposo yai, yidika mambu ya ke konda.

KUBINGA BAVIDI:

Kansi nge ya me ndima Yesu ntete ve, kana nge kufwa bubuyai, nge ta kwenda na bilungi. Mbote kutula ntima na Yesu bubuyai na ntangu ya mbote, ebuna nge ta guluka. Kukinga diaka ve. Kana nge ta tula ntima na Yesu bubu yai, samba bonso yai :

« Tata Nzambi, mono ke na mawa sambu na masumu na mono. Mono kwikila nde Yesu bikisaka nzo na Yandi na zulu, Yandi kwisaka awa na nsi-ntoto, kaka na kufwa sambu na masumu na Yandi. Ntangu yai, mono tula ntima yonso kaka na Yandi. Matondo sambu Nge me vulusa mono sesepi yai.
Kana nge me samba mutindu yina bubuyai, kana nge ke sakana ve, kwisa kusonga mono nki nge me sala sambu mono lenda yangalala ti nge.

====

NSUKA YA LESO 27

====

LESO 28--**Bambeni Kangaka Paulo na Yerusalem****Bisalu 21:27—22:30****REVISIO:**

- Na mposo me luta, beto monaka mpila Paulo pesaka bikala mbote na bambuta ya dibundu ya Efezo.
- ✓ Sambu na nki yandi salaka mpidina?
(Sambu yandi waka na ntima bonso yandi ta mona bo diaka ve.)
  - ✓ Nki yandi songaka bo?
(Yandi bambukisaka bo mpila yandi me zinga ti mpila yandi me longa na kati na bo, ti yandi songaka bo nde bantu ya mbi ta kwisa kubalula malongi ya Nzambi.)

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO:

Na mposo me luta, beto pesaka beno devoir kuyidika makambo na luzingu na nge sambu kana Nzambi kubinga nge, nge ta vanda kaka ya kuyilama. Nani ta pesa beto kitemwe nki yandi salaka?

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde lufwa ikele ve boma sambu na bakristo, ebuna bo ta zinga na kikesa, kukonda boma.

VERSE YA KULONGUKA:

2 Korinto 5:8

Yo yina beto ke na kikesa mingi, ebuna beto ke zola kukatuka na nzo yai, nitu na beto, sambu na kwenda kuzinga penepene na Mfumu Yesu.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(*Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, “Bankunga ya Ecodim”*):

BU YESU KELE NA MONO
KIKESA KELE
MAMBU TA VANDA VE
MFUMU ZABA NZILA NA MONO
MONO KELE NA NZO KITOKO
NGEMBA IKELE
SIKA YA KIESE KE ZULU
SIKA YONSO MONO KWENDA NA YESU

KUYANTIIKA LESO:

Bana sala théâtre. Bo songa nde bantu ke na mawa ti na boma na ntangu ya lufwa.

[Longi, yula bana:] Keti lufwa kele boma sambu na beto bakristo? Bubuyai beto ta mona nki mutindu Paulo salaka na ntangu ya kingonsa ya lenda nata yandi na lufwa.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 7:

28:1 Bo kangaka Paulo na Yerusalem na nzila mosi ya luvunu.

A. Tanga : Bisalu 21 :27-29

27 Ntangu bilumbu yina nsambwadi zolaka kumana, Bayuda ya provense ya Azia monaka Paulo na Nzambi. Bo pusaka bantu yina yonso na kuwila Paulo makasi, ebuna bo simbaka yandi.

28 Bo tubaka na ndinga ya ngolo nde: "Beno bantu ya Israele, beno kwisa kusadisa beto ! Tala muntu yai ke longaka mambu ya mbi na bantu yonso na bandambu yonso. Yandi kele mbeni ya bantu ya Israele, ya Bansiku ya Moize, ti ya Nzambi yai. Diaka, yandi me kwisa kukotisa bantu yina kele Bayuda ve na Nzambi ; mpidina yandi me bebisya yo. »

29 (Bo tubaka mambu yina sambu bo monaka ntete Trofime, muntu ya bwala Efezo, ke kwenda kutambula ti Paulo na kati ya bwala. Yo yina, bo banzaka nde Paulo me kotisa yandi mpi na kati ya Nzambi.

B. Kuyula bana :

- Bayuda ya provense ya Azia, bo monaka Paulo wapi?
(Na Nzambi)
- Bo pusaka bantu kusala nki?
(Kuwila Paulo makasi sambu bo kusimba yandi.)
- Bo songaka bantu nde Paulo me sala nki mambu ya mbi ?
(Yandi vandaka kulonga mambu ya mbi, ti yandi vandaka mbeni ya Israele, mbeni ya Bansiku ya Moize, mbeni ya Nzambi, mpi yandi me kotisa bantu ya vandaka Bayuda ve na Nzambi sambu na kubebisa yo.)
- Nki pusaka bo kuyindula nde yandi me tula muntu ya vandaka Muyuda ve na Nzambi ?
(Bo monaka yandi kutambula na bwala ti muntu zina ya Trofime, ya vandaka Muyuda ve.)
- Na kati ya yai yonso, nki vandaka mambu ya kieleka ?
(Ata mosi ve. Yonso vandaka luvunu kaka.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Mosi ta vanda Paulo, ke samba na nzo-Nzambi na mpila mosi ya pima. Tatu ta vanda Bayuda ya monaka Paulo kimbeni. Bana ya nkaka ta vanda bantu ya bo bendaka kusimba Paulo. Bana tatu mona Paulo ke samba na Nzo-Nzambi, bo songa bana ya nkaka nde, « Tala muntu ya mbi ! » bo benda bo kusimba yandi.

D. Kuyimba ti kukina :

Bantu simbaka Paulo na nzila ya luvunu. Mawa ! Mawa !

28.2 Bantu mingi zolaka kufwa yandi, kansi Paulo vandaka na boma ve.

A. Tanga : Bisalu 21 :30-31

30 Bwala yonso kumaka kidikidi. Bantu yonso katukaka ndambu na ndambu, bo kwisaka ntinu kusimba Paulo, bo basisaka yandi na nzo-Nzambi, ebuna bo kangaka nswalu bakielo ya Nzo-Nzambi.

31 Bo vandaka kusosa mpila ya kufwa Paulo, kansi bantu nataka nsangu na komanda ya basoda nde bwala yonso ya Yeruzalemi me kuma kidikidi.

B. Kuyula bana :

- Bwala yonso kumaka nki mutindu?
(Kidikidi)
- Nani simbaka Paulo?
(Bantu mingi, katuka na kisika na kisika)
- Na nima bo me simba yandi, bo salaka yandi nki?
(Bo basisaka yandi na nzo-Nzambi ti kangaka bakielo ya nzo yina.)
- Sambu na nki nge banza bo kangaka bakielo yina?
(Sambu yandi lenda kota diaka ve.)
- Bo zolaka kusala Paulo nki ?
(Bo zolaka kufwa yandi.)
- Bantu natilaka komanda ya basoda ndinga ya tuba nki ?
(Kutuba nde bwala yonso Yeruzalemi, yo me kuma kidikidi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Mosi vanda komanda ya basoda, mosi vanda muntu kukwenda kusonga yandi mambu ya me salama. Bana ya nkaka vanda bwala ya kidikidi, kutubana na bandinga ya ngolo ti ya makasi nde bo fweti kufwa Paulo.

D. Kuyimba ti kukina:

Komanda ya basoda waka ndinga nde, bwala me kuma kidikidi.

28.3 Basoda kwisaka sambu na makelele yina.

A. Tanga: Bisalu 21:32-36

32 Yandi bakaka basoda nswalu mpenza ti bamfumu na bo sambu na kwenda ti yandi, ebuna kwendaka ntinu na ndambu ya bantu yina vandaka kusala mambu yina. Ntangu bantu yina monaka komanda ti basoda ke kwisa, bo bikisaka na kubula Paulo.

33 Ntangu yai, komanda kwisaka penepene na Paulo, yandi kangaka yandi, ebuna yandi songa basoda na kukanga yandi na miniololo zole. Ebuna yandi yulaka bantu nde: "Yandi kele nani, nki yandi me sala ? »

34 Na kati ya bantu yina bankaka vandaka kutuba na ngolo mambu ya mutindu ya nkaka, kansi bankaka mambu ya mutindu ya nkaka. Sambu na makelele yina, komanda vandaka na mpila ve ya kubakisa ata mambu mosi ya kieleka. Yo yina yandi songaka basoda nde bo fweti nata Paulo na nzo ya basoda.

35 Ntangu Paulo kumaka ti bo na kimatina, basoda nataka yandi na zulu, sambu bantu vandaka na makasi mingi.

36 Bo yonso vandaka kulanda na kimvuka, bo vandaka kwenda kutuba na ndinga ya ngolo nde : « Fwa yandi ! »

B. Kuyula bana :

- Komanda ya basoda salaka nki ?
(Yandi kwendaka nswalu na sika ya makelele vandaka.)
- Ntangu bantu monaka yandi, bo bikisaka kusala nki?
(Bo bikisaka kubula Paulo.)
- Komanda ya basoda salaka nki na Paulo ?
(Ntete yandi kangaka yandi na miniololo zole.)
- Na nima kukanga Paulo, yandi yulaka nki sambu na Paulo ?
(Yandi kele nani, ti yandi me sala nki ?)
- Keti bo yonso tubaka na munoko mosi sambu na Paulo?
(Ikele ve. Bo yonso tubaka mutindu ya nkaka. Mpila kubakisa mambu mosi ya kieleka vandaka ve.)
- Bo nataka Paulo wapi?
(Na nzo ya basoda.)
- Bantu vandaka kulanda ti kutuba nde, nki ?
(Bo tubaka nde : Fwa yandi ! Fwa yandi !)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre na mambu yai. Mwana mosi vanda Paulo, mosi komanda ya basoda, zole basoda, ti bana ya nkaka bantu ya vandaka na makasi na mpila nde bo zolaka Paulo kufwa.

D. Kuyimba ti kukina :

Bantu mingi ya makasi zolaka Paulo kufwa.

28.4 Yandi lombaka nzila kutuba na bantu.

A. Tanga : Bisalu 21 :37-39

37 Ntangu basoda zolaka kukotisa Paulo na nzo na bo, Paulo yulaka komanda nde : « Keti mono lenda kutubila nge mambu mosi ? » Komanda yulaka yandi nde : « Keti nge zaba kutuba na ndinga ya Kigreki ?

38 Keti nge kele muntu ya Ezipte ve, yina yantikaka kunwanisa leta mpi nataka ba-rebelle mile iya na kati ya nseke ? »

39 Paulo nde, « Mono kele Muyuda, bwala na mono Tarse na provense ya Silisia. Yo kele bwala ya nene. Mono ke bondila nge nde pesa mono nzila na kutuba na bantu yai. »

B. Kuyula bana :

- Paulo yulaka komanda nki ?
(Keti mono lenda kutubila nge mambu mosi ?)
- Komanda vandaka kuyituka na kuwa Paulo tuba na yandi na nki ndinga ?
(Na Kigreki.)
- Komanda yindulaka nde, mbala ya nkaka Paulo vandaka nani ?
(Muntu ya Ezipte ya zolaka kunwanisa leta)
- Kansi Paulo tubaka nde yandi vandaka nani ?
(Muyuda, kubutuka na bwala Tarse)
- Paulo lombaka komanda kupesa yandi nzila kusala nki?
(Kutuba na bantu yina ya zolaka kufwa yandi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba na ritime :

Paulo lombaka nzila ya kutuba.

D. Kuyimba ti kukina :

Paulo lombaka nzila ya kutuba.

28.5 Ebuna yandi songaka bo kitemwe na yandi, nki mutindu yandi balulaka ntima na Yesu.

A. Tanga : Bisalu 21 :40- 22 :21

40 Ntangu komanda me pesa yandi nswa, Paulo telamaka na zulu ya kimatinu, ebuna yandi salaka kidimbu na diboko na yandi sambu bantu kuvanda pima.

22 :1 Bampangi ti batata, beno wa mambu ya mono zola samba na meso na beno”

2 Ntangu bo waka nde yandi me tubila bo na Kiarami, bo vandaka kaka pima. Ebuna Paulo nde:

3 “Mono kele Muyuda, bwala na mono Tarse na provense ya Silisia. Kansi mono yelaka awa na Yeruzalemi. Longi na mono vandaka Gamaliele ; yandi longaka mono mbote-mbote Bansiku ya bankaka na beto. Mono vandaka kudipesa na mambu ya Nzambi mutindu beno yonso ke kudipesa bubu yai.

4 Mono vandaka kumonisa bakristo mpasi sambu na kufwa bo. Mono vandaka kwenda kukanga babakala ti bankento, ebuna mono vandaka kwenda kutula bo na boloko.

[Longi, tangila bana somere yai ya Bisalu 22:5-21:]

Ebuna Paulo songaka bo mutindu yandi monaka Yesu ya moyo na nzila ya Damasi, ata bo me fwaka Yesu na zulu ya kulunsi. Yandi songaka bo mpila yandi monaka ve na nima yandi me mona lukumu ya Yesu, ti mpila Nzambi tindaka yandi na nzo ya mukristo mosi zina ya Ananiasi, mpila Ananiasi tulaka Paulo maboko, ebuna yandi yantikaka kumona diaka. Bantu waka Paulo mbote, ata ntangu yandi songaka bo nde yandi me baka mbotika ya bakristo. Kansi yandi kwisaka na ntangu ya Nzambi songaka yandi kukwenda na bantu ya kele Bayuda. Ntangu yina, bo waka makasi mingi diaka. Bo ndimaka ve nde Nzambi tala na disu ya mbote bantu ya vandaka Bayuda ve.

B. Kuyula bana :

- Komanda pesaka Paulo nzila ya kusala nki ?
(Kutuba)
- Paulo tubaka na bo na nki ndinga?
(Na Kiarimi, ndinga ya bo yonso tubaka ti bakisaka)
- Paulo yantikaka kusonga bo kitemwe na yandi. Yandi tubaka nde yandi vandaka kusala nki na bakristo?
(Kufwa bo, kanga bo ti tula bo na boloko.)
- Yandi songaka bo mpila yandi me mona nani ?
(Yesu na nzila, Yesu ya moyo, ata yandi me fwaka.)
- Bo waka yandi tii na nki ntangu?
(Tii na ntangu yandi tubaka nde Nzambi lenda tala bantu ya kele Bayuda ve na disu ya mbote.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste bonso bo ke pesa kitemwe na bo, ke samuna ndinga ya Nzambi.

D. Kuyimba ti kukina :

Kuwa, bampangi, mpila mono kutaka Yesu.

28.6 Bantu waka makasi, ti bo zolaka kufwa yandi, kansi yandi vandaka na boma ve.

A. Tanga : Bisalu 22 :22-23

22 Bantu vandaka ke wa Paulo tii na ntangu ya yandi tubaka bandinga yai « bantu yina kele Bayuda ve ; ebuna bo yantikaka kutuba na ndinga ya ngolo : « Fwa muntu ya mutindu yai ! Sambu yandi me fwana ve na kuzinga diaka ! »

23 Bo vandaka kutula makelele, bo vandaka kukatula bilele na bo ti kulosa putulu ya ntoto na zulu.

B. Kuyula bana :

- Ntangu Bayuda waka nde Nzambi zola bantu ya kele Bayuda ve, bo tubaka nki sambu na Paulo ?
(« Fwa muntu ya mutindu yai ! Sambu yandi me fwana ve na kuzinga diaka ! »)
- Bo salaka makelele, ti bo salaka nki sambu na kusonga makasi na bo?
(Bo katulaka bilele ti bo losaka putulu ya ntoto na zulu.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo ke tula putulu ya ntoto na zulu ya bantu na bo.

D. Kuyimba ti kukina :

Bantu zolaka kaka kuwa Paulo.

28.7 Bo vutula Paulo na maboko ya basoda ya Roma, kansi Paulo waka boma ve.

A. Tanga: Bisalu 22:24 :

24 Komanda songaka basoda na yandi na kwenda kutula Paulo na nzo ya basoda. Yandi songaka bo mpi na kubula yandi fimbu, sambu yandi kutuba nki kisina ya mambu bantu vandaka kufunda yandi.

B. Kuyula bana:

- Sambu na nki komanda songaka basoda kubula Paulo fimbu ?
- (Sambu yandi kutuba kisina ya mambu yina ya ke pesa bantu makasi.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana tuba na ritima :
 Ata bo bulaka yandi fimbu,
 Paulo vandaka na boma ve.

D. Kuyimba ti kukina:

Nkunga « Ngemba ikele ».

KUMANISA LESO:

Na mambu yonso yai ya mpasi, Paulo waka boma ve. Nzambi pesaka yandi kikesa kusonga bantu kitemwe na yandi na kieleka yonso. Paulo zabaka Yesu, ebuna yandi zabaka nde ata yandi kufwa, yandi ta vanda ti Yesu kaka. Yandi zabaka nde kana bo fwaka yandi, yandi ta bika nitu yai ti yandi ta vanda mbala mosi ti Yesu. Beto yonso bakristo, yo kele kiteso mosi sambu na beto. Kikesa ikele sambu beto zaba nde beto kele na nzo ya kitoko na zulu.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Kana mukristo kufwa, beto zaba nde yandi ta vanda mbala mosi ti Yesu. Nki muntindu nge mona nde mukristo lenda songa lukwikelu na yandi na ntangu ya lufwa? [Longi, bana ta pesa bangindu na bo.] Mono ke pesa beno bakristo devoir yai: Na mposo ke kwisa, beno bambuka nde, boma kele ve na katì ya Yesu. Konso ntangu ya boma zola kusimba nge, nge bambuka nde, ata lufwa ikele boma ve sambu na mukristo.

KUBINGA BAVIDI:

Kana nge me zaba Yesu ntete ve, ebuna kana nge kufwa, yo kele boma mingi sambu na nge. Mbote nge kwisa na Yesu, ebuna nge ta baka moyo bubuyai. Nge ta zaba wapi nge ke kwenda na nima ya lufwa, ti yo kele sika mosi ya mbote, sikamosi ti Yesu. Nge ta vanda na kikesa. Boma ta bika nge. Nani me yamba Yesu ntete ve, ya zola ndima Yandi bubuyai? Nani zaba kieleka ve kana yandi me yamba Yesu? Kwisa, beto lenda sadisa nge kuzaba.

====

NSUKA YA LESO 28

====

LESO 29--**Yesu songaka Paulo nde yandi ta vanda ntemwe na Yandi na Roma.****Bisalu 22 :30 ; 23:1-11****REVISIO:**

- ✓ Nani lenda songa beto sambu na nki bo kangaka Paulo na Yeruzalemi?
 (Bo kangaka yandi na nzila ya luvunu, ti bo pusaka bantu kubula yandi na makasi. Bonso makelele vandaka mingi, bo bingaka komanda ya basoda ya Roma, ti yandi kangaka Paulo mpi.)

KULANDA DEVOIR:

Na mposo me luta, beto lombaka beno kuvanda na boma diaka ve, sambu ata lufwa kele ve boma sambu na mukristo. Keti boma zolaka kusimba nge na mposo me luta? Nani ta songa beto nki yandi salaka na ntangu yina?

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde konso ntangu, konso sika beto kele, beto fweti vanda bantemwe ya Yesu. Yo yina, bo ta yantika kusosa bampila yonso kuvanda ntemwe ya Yesu na lizingu na bo sesepiyai.

VERSE YA KULONGUKA:*Bisalu 22:15*

Sambu nge fweti vanda muntu yina ta zabisa bantu yonso mambu yina ya nge me mona ti ya nge me wa.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(*Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"*):

KANA NGE ME VULUSWA
 KWENDA NA YESU
 KWENDA NORD, KWENDA SUD
 MBOTE BO YONSO ZABA
 MONO KELE NA NZO KITOKO (Kutwadisa bantu ya nkaka, beno kwisa!)
 MWINI FIOTI NA MONO
 NGOLO YONSO NZAMBI ME PESA NA NGE
 NZAMBI, TUNGA DIBUNDU NA NGE
 SIIKA YONSO MONO KWENDA NA YESU

KUYANTIIKA LESO:

Wapi bisika beno ke kwendaka na lizingu na nge? [*Longi, pesa bana nzila kupesa mvutu fioti.*] Na konso kisika ya nge kwenda, Yesu zola nge kuvanda ntemwe na Yandi. Yandi zola nge kusonga bantu ya nkaka nki mambu ya mbote Yesu me sala sambu na nge. Tala mpila Ntumwa Paulo vandaka ntemwe na konso kisika yandi kwendaka.

Ata na ntangu ya bantu vandaka kusimba yandi sambu bo zolaka kufwa yandi, nzala ya Paulo vandaka kaka kusonga bo nsangu ya mbote. Beto ta landa mambu yina bubuyai, ti beto mona nki salamaka na Paulo na nima bo me kanga yandi.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 3 :

29:1 Bambeni nataka Paulo na ntwala ya bambuta ya Bayuda, ti Paulo pesaka bo mvutu na kikesa.

A. Tanga : Bisalu 22 :30 23:1

22 :30 Na kilumbu landaka, komanda zolaka kuzaba mbote-mbote sambu na nki Bayuda ke funda Paulo, yo yina yandi tubilaka bo na kukatula Paulo na miniololo, ebuna yandi songaka bambuta ya banganga-Nzambi ti bantu yonso ya Kimvuka ya nene ya Bayuda na kukutana. Ebuna yandi nataka Paulo, yandi tulaka yandi na ntwala na bo.

23 :1 Paulo talaka mpenza na bantu ya Kimvuka ya nene ya Bayuda, ebuna yandi tubaka nde :

« Bampangi, ntima na mono ke funda mono ve. Mono ke zingaka na bikalulu ya mbote na meso ya Nzambi tii bubu yai. »

B. Kuyula bana :

- Sambu na nki komanda bingaka Paulo ?
(Sambu na kuzaba mbote-mbote sambu na nki Bayuda zolaka kukanga Paulo)
- Komanda bingaka banani sambu na kuwa Paulo ?
(Bambuta ya banganga-Nzambi ti bantu ya Kimvuka ya nene ya Bayuda. Bo vandaka bambuta ya vandaka kusambisa makambo na kati ya Bayuda.)
- Keti Paulo vandaka na boma na meso ya kimvuka yina ?
(Ikele ve. Ntima na yandi fundaka yandi ve. Yandi zabaka nde ntima na yandi vandaka kufunda yandi ve.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Mwana mosi sala bonso Paulo. Bana ya nkaka sala bonso Kimvuka ya nene ya Bayuda. Bo tala Paulo na makasi, kansi luse ya Paulo songa kaka kikesa.

D. Kuyimba ti kukina :

Paulo vutulaka na kikesa, sambu ntima fundaka yandi ve.

29.2 Paulo tubaka na mpila kubenda makutu ya Bafarize bonso yandi vandaka ntete Mufafize yandi mosi.

A. Tanga : Bisalu 23:6-10

6 Paulo zabaka nde bantu ya nkaka na kati na bo vandaka Basaduse, bankaka Bafarize. Yo yina yandi tubaka na ndinga ya ngolo na ntwala na bo yonso nde : « Bampangi, mono mosi, mono kele Mufafize, mono kele mwana ya Bafarize. Beno ke sambisa mono sambu mono ke tulaka ntima nde bantu ta telama na lufwa. »

7 Ntangu yandi me tuba mpidina, ntembe ya ngolo bwaka na kati ya Bafarize ti Basaduse, ebuna bantu yina vandaka na Kimvuka yina kabanaka.

8 (Sambu Basaduse ke tubaka nde bantu yina me fwaka bo ta telama diaka ve na lufwa, bawanzio ti bampeve kele ve, kansi Bafarize ke ndimaka mambu yina yonso.)

9 Makelele ya ngolo bwaka, ebuna balonguki ya nkaka ya bansiku yina vandaka Bafarize, bo telamaka sambu na kutula ntembe ya ngolo nde : « Beto me mona mambu ya mbi ve sambu na muntu yai. Ziku mpeve to wanzio tubilaka yandi mambu ! »

10 Ntembe kwisaka ngolo, ebuna komanda monaka boma nde, mbaimbai bo ta pasula Paulo bitini-bitini. Yo yina yandi songaka basoda na kwisa kukulumuka sambu na kukatula Paulo na kati ya bantu ti kunata yandi diaka na nzo ya basoda.

B. Kuyula bana :

- Paulo bakisaka nde na kati ya bantu ya vandaka kusambisa yandi, bandambu ikwa ?
(Zole—Bafarize ti Basaduse)
- Paulo yandi mosi, yandi vandaka muntu ya nki ndambu ?
(Yandi Mufarize ti mwana ya Mufarize.)
- Paulo tubaka nde bo vandaka kusambisa yandi na nki mambu ?
(Kana bantu telama na lufwa.)
- Nki Iuswaswanu na lukwikilu ya bandambu zole yina, Bafarize ti Basaduse ?
(Bafarize kwikilaka nde bantu ta telama na lufwa, bo ndimaka mpi nde bawanzio ti bampeve ikele. Kansi basaduse ndimaka mambu yina yonso ve.)
- Bafarize ya nkaka na kati na bo tubaka nki?
(Nde mbala ya nkaka kele wanzio me tubila yandi.)
- Ntembe kwisaka ngolo na mpila nde komanda vandaka na boma ya nki?
(Yandi vandaka na boma nde mbaimbai bo lenda pasula nitu ya Paulo bitini-bitini.)
- Ntangu Paulo tubaka mambu ya vandaka kutadila kana bantu telama na lufwa, nge banza yandi vandaka kuyilama kutuba nki ?
(Yandi vandaka kuyilama kusonga bo mutindu Yesu fwaka ti telamaka na lufwa.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala theatre. Bo simba ve nitu ya muntu, kansi kaka na bageste bo songa mpila ya bantu vandaka kubenda nitu ya Paulo nzila yai ti nzila ya nkaka.

D. Kuyimba ti kukina:

Paulo zolaka songa bo nde Yesu me telama.

29.3 Yesu songaka Paulo nde yandi ta vanda ntemwe ya Yandi mpi na Roma.

A. Tanga : Bisalu 23:11

11 Na kilumbu landaka na mpimpa, Mfumu Yesu kwisaka kumonika na Paulo, yandi tubilaka yandi nde : « Vanda na kikesa ! Mutindu nge me tuba nsangu na mono awa na Yeruzalemi, mutindu yina mpi nge ta kwenda kutuba nsangu yina na bwala Roma. »

B. Kuyula bana :

- Nani kwisaka kumonika ya Paulo mpimpa yina ?
(Mfumu Yesu. Yandi me fwaka dezia, kansi Yandi me telama na lufwa, ebuna Yandi vandaka na moyo. Paulo monaka Yandi ya moyo.)
- Yesu zolaka nde Paulo vanda nki mutindu ?
(Kuvanda na kikesa)
- Yesu zabisa Paulo nde nki ta salama ?
(Mutindu yandi me vanda ntemwe, mutindu yandi me songa nsangu ya Yesu na Yeruzalemi, mutindu mosi yandi ta songa ndinga na Yandi na Roma. Roma vandaka capital ya Kimfumu ya Roma. Bwala Roma vandaka na nsi ya nkaka ya ntama, nsi ya Italie. Yai zola tuba nde Paulo ta tuba nsangu ya mbote na Mfumu ya Nene ya bo bingaka Sezare ,na nsi-ntoto ya ntama.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana zole sala theatre kusonga mpila Yesu kwisaka kumonika mpi kutuba na Paulo na boloko.

D. Kuyimba ti kukina :

Nge, Paulo, sielo ya Yesu,

Nge ta tuba na Mfumu ya kuluta nene.

Nge ta songa Yesu awa, mpi na Roma !

KUMANISA LESO :

Mfumu Yesu songaka Paulo nde yandi ta samuna ndinga na Yandi na Mfumu ya Nene na Roma sambu ntima na yandi yilama kutuba, mpi ntima yilama kumona mpasi sambu na Yesu. Kutuba ata ndinga mosi na ntawala ya Mfumu yina fweti pesa muntu boma mingi. Mfumu yina vandaka na ngolo ya kufwa muntu ata na ndinga na yandi. Na kusala yo, Paulo fweti vanda na kikesa ya mingi, kikesa ya kaka Nzambi mosi lenda pesa yandi. Ntete, Paulo vandaka kusonga nsangu ya Yesu na bisika mingi na bwala Yeruzalemi. Yandi me songa nsgangu yina na bisika mingi na bavoyage tatu yandi salaka bonso misionere. Ntangu yai, yandi ta kwenda tii na Roma mpi, na kisalu ya boma mingi, kasi yandi ta kwenda na kikesa, yonso kaka sambu na kusonga nsangu ya Yesu.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI :

Mono ke pesa beno bakwikidi devoir yai : Na mposo yai, na konso kisika ya nge ta vanda, nge sosa mpila kuvanda ntemwe ya Yesu. Nge sosa mpila kusonga bantu mpila mukristo ikele. Nge ta songa yo na mpila nge zinga, ti na mpila nge kele ti bantu ya nkaka. Nge mpi ta sosa kusonga bantu ya nkaka nki Yesu me sala sambu na nge.

KUBINGA BAVIDI :

Ata na bampasi, Paulo vandaka na kikesa sambu yandi zabaka Yesu. Kansi nge, keti nge me zaba Yesu? Mbala ya nkaka tii bubuyai, nge me yamba Yandi ntete ve. Mbote nge ndima Yandi bubuyai. Kana nge zola ndima Yesu bubu, yai mbala ya ntete, nge lenda samba bonso yai :

Tata Nzambi, mono me bikala mbeni na nge sambu mono me yamba Yesu ntete ve. Kansi sesepiyai, mono zola kuyamba Yandi. Mono kwikila nde Nge Yesu fwaka sambu na masumu na mono, mpi Nge Yesu telamaka na lufwa. Mono kwikila Nge kele Mwana-Nzambi. Sesepiyai, mono yamba Nge na ntima ti na luzingu na mono. Kwisa, kota. Lolula masumu na mono ti kitula mono mwana ya Nzambi. Merci, Yesu! Amen.

====

NSUKA YA LESO 29

====

LESO 30—**Mwana-Bakala Gulusaka Moyo ya Paulo****Bisalu 23:12-35****KULANDA DEVOIR YA BAKWIKDI:**

Nani tulaka ngolo kuvanda ntemwe ya Yesu na mposo yai me luta, bonso beto pesaka devoir na beno bakristo kusala? Nani ta songa beto na nkufi mpila yandi vandaka temwe ? (*Longi, pesa mwa-ntangu sambu bana pesa mvutu.*)

REVISIO :

- ✓ Yesu songaka Paulo nde yandi ta zabisa nsangu na yandi wapi ?
(Na Roma)
- ✓ Nki nge lenda songa beto sambu na Roma ?
(Capital ya Kimfumu ya nene, bwala mosi ya nene, na nsi ya Italie)

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde bana mpi lenda sala bisalu ya mfunu na meso ya Nzambi ti ya bantu. Yo yina, bo ta vanda na kikesa kusadila Nzambi na mpila Yandi ta twadisa bo.

VERSE YA KULONGUKA :

Bingana 20 :11

Mwana ke songaka nde yandi kele nani na mambu ya yandi ke salaka ; nge lenda zaba kana yandi kele mwana ya mbote to ve.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

BALONGUKI KUMI NA ZOLE
BANA YA NZAMBI TELAMA
MWANA YA FIOTI LENDA
MWINI FIOTI NA MONO
YESU ZOLA BANA YONSO

KUYANTIIKA LESO :

Mwana mosi yina ya Bambi, yandi vandaka kuwa bahistoire yonso ya bo vandaka kulonga yandi na ecole du dimanche. Yandi zolaka bahistoire yina, kansi yandi vandaka na mawa ndambu. « Bambuta me sala mambu mingi ya mbote sambu na Yesu, » yandi tubaka, « kansi mono ikele kaka mwana. Nki mono lenda sala ? Keti mono fweti kinga tii mono kuma mbuta sambu na kusadila Yesu? »

Na leso na beto bubuyai, beto ta mona mwana ya sadilaka Yesu na mpila mosi ya mfunu. Beto ke landa na Bisalu kapu 23, nzila ya kutanga 12.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 8:

30.1 Bayuda kiteso ya 40 kanaka nde bo ta dia ve, mpi kunwa ve tii ntangu bo me fwa Paulo.

A. Tanga: Bisalu 23:12-13

12 Na suka-suka, Bayuda kanaka mambu ya mbi sambu na Paulo. Bo tulaka lusilu mosi nde : Beto ta dia ve, beto ta nwa mpi ve, kana beto me fwa Paulo ntete ve. »

13 Bayina kanaka mambu yina vandaka bantu makumi iya nkutu kuluta ntalu yina.

B. Kuyula bana :

- Nki vandaka lukanu ya mbi ya bantu ya nkaka kanaka sambu na Paulo?
(Nde bo ta dia ve, mpi kuna ve na ntwala bo me fwa Paulo)
- Bantu ya kanaka mambu yina vandaka bonso ikwa?
(Makumi iya to kuluta)
- Na mabanza na nge, lusilu ya bo silaka songaka nki?
(Bo vandaka serieu mingi. Kieleka bo fweti tula ngolo sambu bo kufwa Paulo.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana tuba na ritima:

Paulo, keba! Paulo, keba!

Bantu zola kufwa nge!

D. Kuyimba ti kukina:

(Na mawa) Bantu makumi iya kanaka na kufwa Paulo.

30.2 Bo songa lukanu na bambuta ya banganga-Nzambi, ti bo wakana mpila na kusala yo.

A. Tanga: Bisalu 23: 14-15

14 Bo kwendaka kutubila bambuta ya banganga-Nzambi ti bambuta ya nkaka nde: "Beto me tula lusilu mosi nde beto ta dia ve, beto ta nwa mpi ve, kana beto me fwa Paulo ntete ve.

15 Ntangu yai, beno ti bantu yonso ya Kimvuka ya nene ya Bayuda, beno tinda bantu na kwenda kutubila komanda nde yandi fweti nata Paulo awa na beno, bonso nde beno zola tala mambu na yandi diaka mbote-mbote. Kansi beto, beto me yilama na kufwa yandi ntangu yandi me kuma awa ntete ve."

B. Kuyula bana:

- Bantu ya zolaka kufwa Paulo, bo kwendaka kutubila lukanu yai ya mbi na nani ?
(Na banganga Nzambi ti bambuta ya nkaka)

- Bo lombaka banganga-Nzambi ti Kimvuka ya nene ya Bayuda kusala nki ?
(Bo tinda bantu kubinga Paulo bonso bo zola kuyula yandi kutendula bo mbote-mbote.)
- Yai ta sadisa lukanu na bo nki mutindu ?
(Bo ta vanda kuyilama ya kukanga yandi na ntwala yandi kuma na komanda.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana tuba na ritima :

Ntangu nge basika, Paulo,

Bambeni ta simba nge !

D. Kuyimba ti kukina:

Mwana mosi vanda Paulo. Bana ya nkaka yimba na yandi: (Na mawa) Ntangu nge basika, bambeni zola kufwa nge!

30.3 Mwana-mpangi ya Paulo waka lukanu yina, ebuna yandi songaka Paulo.

A. Tanga: Bisalu 23: 16

16 Kansi mwana-mpangi ya Paulo waka nsangu ya lusili na bo, ebuna yandi kwendaka kukota na nzo ya basoda, ebuna yandi zabisaka Paulo mambu yina.

B. Kuyula bana:

- Nani waka lusili ya mbi ya bantu me kanaka ?
(Mwana-mpangi mosi ya Paulo me wa yo.)
- Yandi kwendaka wapi ti yandi songaka nani?
(Yandi kwendaka na nzo ya basoda; yandi songaka Paulo.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana ta sala geste bonso bo ke wa lukanu ya mbi. Na malembe yonso, bo ta kwenda na nzo ya basoda, bo ta mona Paulo, ti bo ta songa yandi lukanu yina na mpila mosi ya pima.

D. Kuyimba ti kukina:

Mwana mosi waka lukanu ya mbi.

Mwana songaka yo

Na mpangi Paulo.

30.4 Mwana yina songaka lukanu ya mbi yina na komanda.

A. Tanga: Bisalu 23: 17-22

17 Paulo bingaka mfumu mosi ya basoda, ebuna yandi tubilaka yandi nde : « Nata mwana-bakala yai na komanda. Yandi ke na mambu ya kuzabisa yandi. »

18 Mfumu ya basoda nataka yandi na komanda, ebuna yandi tubaka nde : « Paulo, muntu yina kele na boloko, me binga mono, yandi me bondila mono na kwisa kunata mwana-bakala yai na nge, sambu yandi ke na mambu ya kuzabisa nge. »

19 Komanda simbaka mwana yina na diboko, yandi nataka yandi na kisika mosi bo zole, ebuna yandi yulaka yandi nde, « Nki mambu ? »

20 Yandi vutulaka nde : « Bayuda me wakana na kwisa kuyula nge na kunata Paulo mbasi na ntwala ya Kimvuka ya Nene ya Bayuda, bonso nde bo zola tala diaka mbote-mbote mambu na yandi.

21 Kansi kundima bo ve ; sambu bantu makumi iya nkutu kuluta ntalu yina ta bumbana sambu na kuvingila yandi.

22 Komanda songaka mwana yina nde : « Kutuba ata na muntu mosi ve nde nge me zabisa mono mambu yai. » Ebuna yandi bikisaka yandi me kwenda.

B. Kuyula bana:

- Paulo songaka mfumu ya basoda kusala nki ?
(Kunata mwana yina, yandi solula na komanda)
- Mfumu ya basoda salaka nki?
(Kaka mutindu Paulo me lomba yandi kusala)
- Nki mutindu komanda waka mwana yina?
(Mbote. Yandi bendaka mwana na diboko na sika bo vandaka kaka bo zole, ebuna yandi lombaka mwana nde, ‘nki mambu’ ?)
- Mwana songaka komanda lukanu ya mbi yandi me wa, ebuna yandi lombaka yandi kusala nki?
(Ntangu bo lomba kubasisa Paulo sambu bo solula ti yandi, komanda kundima ve.)
- Komanda lombaka nki ya mwana yina?
(Yandi lombaka nde mwana songa muntu ya nkaka mambu yai ve.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana kwenda tatu-tatu kusala theatre. Mosi sala bageste bonso mwana, mosi sala bageste bonso mfumu ya basoda, ti ya tatu bonso komanda.

D. Kuyimba ti kukina:

Mwana songaka komanda mambu yandi me waka.

30.5 Komanda tindaka Paulo na guvernere Feliksi na mpimpa kaka.

A. Tanga: Bisalu 23: 23-24

23 Ntangu yai, komanda bingaka bamfumu zole ya basoda, ebuna yandi tubilaka bo nde : « Beno baka basoda nkama zole yina ke kwendaka na bitumba na makulu, ti basoda makumi nsambwadi yina ke kwendaka na zulu ya bampunda, ti basoda nkama zole yina ke nwanaka na

makonga. Bo vanda na kuyilama na nevere (21h) ya mpimpa, sambu bo ta kwenda na bwala Sezarea.

24 Beno yidika mpi bampunda sambu na kunata Paulo mbote-mbote na guvernere Feliksi. »

B. Kuyula bana:

- Komanda salaka nki lukanu na yandi sambu na mambu mwana me songa yandi ?
(Yandi tinda Paulo na mpimpa na bwala Sezarea, ti basoda mingi kukeba yandi na nzila.)
- Kuna na Sezarea, Paulo fweti mona nani ?
(Guvernere Feliksi)

C. Kusonga nki me salama:

- Mwana mosi sala bageste bonso komanda, ke songa basoda kukwenda ti Paulo na mpimpa.
Yandi binga ntete basoda ke kwenda na makulu (ndambu ya bana kwisa bonso basoda), na nima yandi binga basoda ke kwenda na zulu ya bampunda (ndambu ya bana kuluta kwisa bonso basoda, bo sala geste bonso bo ke na zulu ya bampunda), na nsuka yandi binga basoda ya ke na bakonga (bana ya me bikala kwisa, bo sala geste bonso bo ke simba bakonga na bo).

D. Kuyimba ti kukina:

Komanda tindaka Paulo na Sezarea,
Yandi kwendaka na basoda mingi,
Yandi kwendaka kaka na mpimpa.

30.6 Komanda tindaka lettre na guvernere Feliksi kutendula mambu yina.

A. Tangila bana somere ya nkufa yai ya: Bisalu 23: 25-30

Komanda sonikaka lettre na kutendula Paulo vandaka nani, nde yandi vandaka sitwaye ya Roma, nde Bayuda fundaka yandi na mambu ya bansiku na bo, kansi yandi me sala ve mbi ya kieleka. Yandi sonikaka nde muntu me songa yandi nde Bayuda me kana mbi sambu na yandi, nde bo fweti kufwa yandi.

B. Kuyula bana:

- Sambu na nki Komanda sonikaka lettre na Guvernere Feliksi ?
(Sambu na kutendula Paulo vandaka nani, ti probleme na yandi)
- Keti lettre yina tubaka nde Paulo vandaka muntu ya mbi ya bo fweti pesa ndola?
(Ikele ve. Yo tubaka nde Bayuda fundaka yandi na bansiku ya bo, kansi yandi me sala ve mbi ya kieleka.)
- Nki mutindu Komanda balulaka lukanu ya Bayuda ya kufwa Paulo nswalu?
(Bonso Paulo basikaka na mpimpa, bo vandaka ve na mpila ya kukanga yandi.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana sala geste bonso bo kele komanda ke sonika lettre. Bo tuba nde, « Paulo me sala mbi ve ya kieleka. »

D. Kuyimba ti kukina:

Komanda sonikala lettre na Guvernere Feliksi.

Yandi sonikaka nde Paulo me sala mbi ve.

30.7 Basoda mingi nataka Paulo na guvernere Feliksi.

A. Tanga: Bisalu 23: 31-33

31 Basoda yina ke kwendaka na bitumba na makulu salaka mutindu bo songaka bo. Bo kwendaka kubaka Paulo, ebuna na kati ya mpimpa bo kwendaka kubikisa yandi na bwala Antipatrisi.

32 Na kilumbu landaka bo bikisaka basoda yina ke kwendaka na zulu ya bampunda na kwenda ti Paulo, ebuna bo mosi vutukaka na nzo na bo.

33 Ntangu basoda yina ke nataka bampunda kwisaka kukuma na Sezarea, bo pesaka mukanda yina na guvernere, ebuna bo pesaka Paulo na maboko na yandi.

B. Kuyula bana:

- Ntangu yai, Paulo me kuma na maboko ya nani ?
(Na maboko ya Guvernere Feliksi)

C. Kusonga nki me salama:

Bandambu ya bana ya salaka theatre ya 30.5, bo nata Paulo na Sezarea. Nge sala bonso Guvernere Feliksi. Mosi ya basoda pesa lettre na nge.

D. Kuyimba ti kukina:

Ebuna Paulo kumaka na maboko ya Feliksi.

30.8 Feliksi tubaka nde yandi ta sambisa mambu ya Paulo ntangu bantu kwisa ya me funda yandi.

A. Tanga: Bisalu 23: 34-35

34 Ntangu guvernere tangaka mukanda yina imene, yandi yulaka Paulo nde : « Nge kele muntu ya nki provense ? » Ntangu yandi waka nde yandi kele muntu ya provense ya Silisia,

35 yandi tubilaka yandi nde : « mono ta kuwa nge ntangu bantu yina me funda nge ta kwisa kukuma. » Yandi songaka bantu na kutula Paulo na nzo ya ntotila Ero, bo kengila yandi. »

B. Kuyula bana:

- Gouvernere Feliksi zengaka kusala nki ?
(Kukinga ntangu ya bantu ya vandaka kufunda Paulo ta kwisa, yandi kuwa bo yonso ntangu yina.)
- Bo tulaka Paulo wapi ?
(Na nzo ya Ntotila Ero)

C. Kusonga nki me salama:

Bantu ya Feliksi, bo tula Paulo ya nzo ya Ero. Paulo vanda kukinga bantu ya vandaka kufunda yandi.

D. Kuyimba ti kukina:

Paulo vandaka kukinga kaka,
Na nzo ya Ero, yandi kingaka kaka.

KUMANISA LESO :

Kana mwana yina, mpangi ya Paulo, waka ve lukanu ya mbi yina, Paulo zolaka kufwa. Kana mwana yina vandaka na boma kusonga mambu ya yandi me waka, Paulo zolaka mpi kufwa. Yandi zolaka ve kuvanda na mpila ya kuma ya Roma kusonga Mfumu ya Nene kuna nsangu ya Yesu, bonso Yesu zolaka yandi kusala. Mwana yai vandaka na kikesa kutuba na bantu ya vandaka na kiyeka ya leta. Kikesa ya mwana yai gulusaka moyo ya Paulo sambu yandi manisa kisalu ya Nzambi me pesa yandi kusala. Nani lenda tuba nde, bana lenda sadila Nzambi ve?

DEVOIR YA BAKRISTO :

Beno bana ya kele bakristo, keti nge kele na kikesa kusadila Yesu? Beno fweti kinga ve ntangu ya nge me kula. Zenga na ntima nde sesepiyai ya nge kele mwana, nge ta sosa kusadila Yesu na bampila yonso ya Nzambi ta pesa nge. (*Longi, solula ti bana bampila mingi ya bo lenda sadila Nzambi.*)

KUBINGA BAVIDI :

Bana lenda sadila Nzambi, kansi keti nge ke zaba Nzambi? Keti nge me ndima Mwana na Yandi, Yesu Kristo? Kana nge me yamba Yandi ntete ve, beto zola sadisa nge kutula ntima na Yandi. Kwisa kusolula ti beto na nima ya ecodim, to konso ntangu. Nge lenda kuma mukristo sambu nge mpi zaba Nzambi bubuyai.

====

NSUKA YA LESO 30

====

LESO 31--**Feliksi zolaka kuzenga kana kulanda Yesu, kansi na ntangu ya nkaka****Bisalu 24:1-27****Revisio:**

- ✓ Na leso me luta, beto me bika Paulo wapi ?
(Na maboko ya Gouvernere Feliksi)
- ✓ Nani me gulusa moyo na yandi ?
(Mwana-bakala, mpangi ya Paulo, ya waka lukanu ya bantu ya zolaka kufwa yandi ti songaka yo na Paulo, ti na komanda ya basoda.)
- ✓ Gouvernere Feliksi vandaka kukinga nki ?
(Kukwisa ya bantu ya zolaka funda Paulo.)

Kulanda Devoir ya Bakristo:

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kusadila Yesu ntangu yai, na kileki na beno. Nani ta songa beto mpila mosi ya yandi sadilaka Yesu na mposo me luta ? *[Longi, pesa bana mpila ya kupesa mvutu ya nkufi.]*

Kikuma:

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde ntangu Mpeve ya Nzambi bula na ntima ya bo, ntangu yina ya bo fweti sala yina ya Yandi kele kusonga beto, kansi kukinga ve. Yo yina, bo ta wa Mpeve ya Nzambi ntangu Yandi kele kutubila bo mambu.

Verse ya Kulonguka:*Baebreo 3 :7-8a*

Yo yina, Mpeve-Santu ke tuba nde: "Kana beno ke wa ndinga na Mono bubu yai, Beno kusala ntungolo ve. . . "

Bankunga ya Kwenda Nzila Mosi ti Leso Yai :

(Bankunga yai kele na mukanda ya ECM ya bankunga : « Bankunga ya Ecodim »

BI-BI-LA !
KUWA ! KUWA !
YESU KE BULA NA KIELO!

Kuyantika Leso :

Mwana zina ya Sami zolaka kukwisa na ecodim, mpi na bisambu. Yandi yimbaka na korale, ti yandi zolaka yo mingi. Kansi yandi vandaka na mambu yakinsweki na ntima na yandi. Ata mbala mosi ve

yandi me yamba Yesu bonso Mvulusi na yandi. Yandi zabaka nsangu ya Yesu. Konso ntangu longi to pasteur bingaka bavidi, bo kwisa na Yesu, ntangu yina yonso Mpeve ya Nzambi bulaka ngolo na ntima ya Sami. Mpeve ya Nzambi tubaka nde, « Kwisa na Yesu. Sala yo bubu. »

Kansi konso ntangu Sami waka yo na ntima, yandi vutulaka nde, « Bubu yai ve. Mono ta kwisa na Yesu na ntangu ya nkaka. Na mposo na nima, kiteso mosi. Mpeve ya Nzambi bulaka na ntima ya Sami nde, "Kwisa guluka bubu yai." Mvutu ya Sami vandaka diaka, « Sesepi yai ve. Mbala ya nkaka na mposo ke kwisa. »

Bana, nki beno banza ta salama na Sami ? Keti Mpeve ya Nzambi ta landa kaka kubula na ntima na yandi, ata yandi kele kaka kubuya ? [*Longi, bika bana tuba mabanza na bo mutindu na mutindu.*] Bubu yai beto ta wa histoire ya muntu mosi ya waka nsangu ya mbote diaka ti diaka, kansi yandi vandaka kukingga kaka. Beto me kuta yandi dezia na mposo me luta. Zina na yandi guvernere Feliksi. Beto me kuma na Bisalu kapu 24.

Bangindu ya Kwenda Nzila Mosi ti Leso Yai na Bandambu 7:

31.1. Bambeni kwisaka na Feliksi sambu na kufunda Paulo.

A. Tanga: Bisalu 24:1

1 Na nima ya bilumbu tanu, mfumu ya banganga-Nzambi Ananiasi, ti bambuta ya nkaka, ti avoka yai Tertulusi, bo kwisaka kukuma na Sezarea sambu na kufunda Paulo na guvernere Feliksi.

B. Yula :

- Paulo kingaka bilumbu ikwa na ntwala bantu ya zolaka kufunda yandi kwisaka na Sezarea sika yandi vandaka na maboko ya gouvernere Feliksi ?
(Yandi kingaka bilumbu tanu.)
- Bo kwiska ti nani ?
(Ti avoka mosi zina ya Tertulusi)
- Bo kwisaka kusala nki?
(Kufunda Paulo)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tanga bilumbu tanu na diboko mosi. Na nima, bo simba misapi ya diboko yina, ti bo tuba nde, "Bambeni me kwisa."

D. Kuyimba ti kukina :

Bambeni kulandaka Paulo

Kaka kufunda yandi.

31.2. Avocat Tertulusi fundaka Paulo na luvunu, ti bambeni ya nkaka ndimaka ndinga na yandi.

A. Kutangila bana somere yai ya : Bisalu 24 :2-9

Avocat Tertulusi fundaka Paulo nswalu. Yandi zolaka nde guvernere Feliksi kumona bo mbote, ebuna yandi tubaka bandinga mingi ya kitoko sambu na yandi. Kansi sambu na Paulo, yandi vandaka na ndinga mosi ya mbote ve. Yandi tubaka nde Paulo vandaka muntu ya matata, muntu ya ke kotisaka mubulu na kati ya bantu. Bo fingaka yandi na kupesa yandi titre : ‘mfumu ya bantu ya mbi.’ Yandi tubaka nde Paulo zolaka kubebisa nzo-Nzambi na bo. Sambu na yo, bo kangaka yandi.

Yandi tubaka nde bo zolaka sambisa yandi na bansiku na bo, kansi komanda Liziasi simbaka yandi na ngolo, yo yina Paulo me kuma na maboko ya Feliksi. Yai vandaka luvunu, sambu Paulo me sala matata ve, kansi bantu yonso ya vandaka ti yandi, bo yonso ndimaka ndinga ya Tertulusi.

B. Kuyula bana:

- Nki luvunu bo tubaka sambu na Paulo ?

(Bo tubaka nde yandi vandaka muntu ya matata ti ‘mfumu ya bantu ya mbi.’)

C. Kusonga nki me salama :

Mwana mosi vanda Ntumwa Paulo. Bana ya nkaka kunikisa yandi musapi na luse ya makasi, bonso bo ke funda yandi.

D. Kuyimba ti kukina :

Bo fundaka Paulo

Na luvunu!

31.3. Paulo vutulaka nde yandi me sala ve ata mbi mosi, kansi bo me funda yandi sambu na malongi na yandi nde bantu ta telama na lufwa.

A. Kutangila bana somere yai ya : Bisalu 24 :10-21

Guvernere Feliksi pesaka Paulo ndinga. Yandi tubaka nde yandi me tula ntembe na muntu ve, yandi mpi me pusa muntu ve kusala na makasi.

Paulo tubaka nde yandi vandaka kusamba Nzambi ya Bayuda na bisambu ya bakristo. Yandi kwikilaka Bible yonso. Bonso bo ya fundaka yandi, yandi mpi kwikilaka nde Nzambi ta tedimisa bantu na lufwa. Yo me sala bamvula mingi nde yandi me vanda na Yeruzalemi diaka ve. Yandi me vutuka kuna sambu na kunatila bampangi na yandi Bayuda lusadisu ti kupesa Nzambi makabu kaka. Yandi lombaka bambeni na yandi kutuba nki mambu ya mbi bo me mona yandi kusala, sambu yandi zabaka mbote nde yandi me sala ata mbi mosi ve.

Na nsuka, Paulo tubaka nde bo me funda yandi kaka sambu yandi kwikilaka nde bantu ta telama na lufwa. Pro pana yandi me kwisa na kutuba mambu ya Yesu.

B. Kuyula bana:

- Nki vandaka raison ya kieleka ya bambeni fundaka Paulo?
(Sambu na malongi na yandi nde Nzambi me tedimisa muntu na lufwa—muntu yina Yesu Kristo.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana kuyulana bo na bo nde, “Nki mambu Paulo me sala ? »

D. Kuyimba ti kukina :

Nki mbi Paulo me sala ?

Yandi me sala mbi ve !

31.4. Feliksi zabaka mambu ya Yesu mbote, kansi yandi zolaka kukinga kukwisa ya komanda Liziasi.

A. Kutanga: Bisalu 24:22-23

22 Feliksi zabaka mbote-mbote mambu yina ke tadila bisambu ya bakristo. Yandi tubilaka bo na kwisa kuvutuka kilumbu ya nkaka. Yandi nde: “Kana komanda Liziasi kwisa, mono ta zenga mambu na beno.”

23 Yandi songaka mfumu ya basoda nde: “Kengila Paulo na boloko, kansi pesa yandi mwanswa ya kusala mambu ya nkaka ya yandi ke zola sala, pesa mpi nzila na banduku na yandi yina ke zola kwisa kusadisa yandi.”

B. Kuyula bana:

- Feliksi zolaka kukinga nki?
(Kukwisa ya komanda Liziasi)
- Ata Paulo vandaka na boloko, Mfumu Feliksi songaka nde bo sadisa yandi nki mutindu?
(Pesa yandi nzila kusala mambu ya nkaka ya yandi zolaka, mpi pesa banduku nzila kukwisa kutala yandi.)

C. Kusonga nki me salama:

Mwana mosi vanda soda, kusonga Paulo nde bo ke vutula yandi na boloko, kansi kana yandi zola kusala mambu mosi, yandi lenda songa bo, mpi banduku lenda kwisa kutala yandi.

D. Kuyimba ti kukina:

Ata Paulo ke kukanga, Banduku lenda tala yandi.

31.5. Feliksi ti nkento na yandi Drusiyé, bo bingaka Paulo diaka ti waka yandi sambu na Yesu. Mpeve bulaka boma na ntima na yandi, kansi yandi zolaka zenga mambu ya Yesu na nima kaka.

A. Kutanga: Bisalu 24: 24:-25

24 Na nima ya bilumbu fioti, Feliksi ti nkento na yandi Drusiyé, yina vandaka Muyuda, kwisaka kukuma. Feliksi tindaka muntu sambu na kwenda kubinga Paulo, ebuna yandi waka mambu yina ya Paulo vandaka kutuba sambu na lukwikilu ya Yesu Kristo.

25 Kansi ntangu Paulo yantikaka kusonga yandi nki bikalulu kele ya mbote na meso ya Nzambi, nki mutindu muntu lenda kudiyala, ntangu yandi songaka yandi mpi nde. kilumbu mosi Nzambi ta sambisa bantu yonso,

31.6. Feliksi kingaka nde Paulo kufuta yandi madesu ya bana; yandi waka Paulo mbala mingi kukinga mbongo yina.

A. Kutanga: Bisalu 24: 26

26 Feliksi vandaka kutula ntima mpi nde Paulo ta pesa yandi mbongo, yo yina yandi vandaka kubinga yandi mbala mingi na kwisa kusolula ti yandi.

B. Kuyula bana:

- Sambu na nki Feliksi vandaka kubinga Paulo mbala mingi?
(Yandi yindulaka nde Paulo ta pesa yandi mbongo.)
- Mbongo ya bantu pesa na bamfumu sambu bo sala yina bo sala, beto binga yo nki ?
(Corruptio to madesu ya bana)

C. Kusonga nki me salama:

Mwana mosi sala bonso Feliksi. Yandi tuba diaka ti diaka kaka nde, « Mbala ya nkaka Paulo ta pesa mono mbongo. Mono sosa madesu ya bana. Mono ta binga yandi.

D. Kuyimba ti kukina :

Feliksi bingaka Paulo
sambu na mbongo
Kansi yandi zwaka kima ve.

31.7. Feliksi kingaka tii na nsuka ya kuyala na yandi. Yandi zolaka kupesa Bayuda kiese, yo yina, yandi bikisaka Paulo na boloko. Ata yandi waka nsangu ya mbote mbala mingi, yandi manisaka luyalu na yandi kukonda kutula Yandi ntima.

A. Kutanga: Bisalu 24:27

27 Mpidina bamvula zole lutaka, ebuna Porsiusi Festusi yingaka na kisika ya Feliksi. Feliksi zolaka kupesa kiese na Bayuda, yo yina yandi bikisaka Paulo na boloko.

B. Kuyula bana:

- Sambu na nki Feliksi bikisaka Paulo na boloko kaka ?
(Sambu yandi zolaka kupesa Bayuda kiese.)
- Nki Feliksi zengaka sambu na Yesu?
(Yandi zengaka kima ve, yandi kingaka kaka, ebuna na nsuka yandi zabaka Yesu ve.)

Kumanisa Leso :

Mawa mingi na muntu yai Feliksi ! Nzambi pesaka yandi mpila kuyamba Yesu mbala miiingi, sambu mvutu na yandi vandaka kaka nde, « Kinga. Kinga. Kinga. Bubu ve. Bubu ve. Mbasi. » Yandi kingaka tiii na nsuka ya luyalu na yandi, kansi yandi gulukaka ve. Yandi zabaka nsangu ya Yesu mbote, kansi yandi kingaka kaka. Beto kuwa ve nde na nima, yandi ndimaka Yesu. Muntu ya kinga kaka, mbala mingi ntima na yandi ta kuma ngolo, ti yandi ta landa kaka kukinga. Na nsuka, muntu ya mutindu yina ta guluka ve. Mawa mingi na bantu ya ke kingaka kaka.

Devoir sambu na Bakristo :

Beno bana ya me zaba Yesu dezia, beno me wa Mpeve ya Nzambi ke songa beno nde beno ke na mfunu ya Yesu, ti beno me yamba Yandi. Beno me guluka. Kansi Mpeve ya Nzambi lenda songa beno mambu ya nkaka mpi ya beno fweti sala. Mbala ya nkaka Mpeve kusonga nge nde, “Mbote nge kubaka mbotika,” to “Mbote nge songa tata na nge nsangu ya Yesu,” to “Mbote nge kwenda kutala muntu mosi ya kele na maladi,” to “Nge zaba nge me sala masumu. Mbote nge ndima yo, nge lomba ndolula,” to “Tala, nge me yiba. Nge kwenda kuvutula kima ya nge me yiba.”

Devoir mono ke pesa beno bakristo, yo yai: Nde na mposo yai, konso ntangu nge kuwa Mpeve ya Nzambi kusonga nge mambu, nge sala nswalu yina ya Yandi kele kusonga nge.

Kubinga Bavidi :

Beto kanga meso; beto samba. Na kati ya beno lenda vanda mpi bana ya nkaka ya me ndima Yesu ntete ve. Kana mpidina, nge mosi zaba nde nge me yamba Yandi ntete ve. Ata nge kwisa na ecodim to na bisambu, ata nge yimba na korale, ata nge kele mwana ya bakristo, ata nge zaba kutuba baverse ya Bible, nge mosi zaba nde ntangu me kwisa ntete ve ya nge me binga zina ya Yesu. Nge me boka ve nde, “Yesu, gulusa mono.” Kukinga diaka ve. Ntangu ya mbote, yo yai. Kana nge me zaba Yesu ntete ve, kansi bubuyai, nge zola kuyamba Yandi, kangula meso na nge sesepiyai. Tala mono. Tala mono tii ntangu ya mono me mona nge, na nima nge lenda kanga meso diaka.

Beno ya me kangula meso sambu beno zola yamba Yesu, ntangu yai mono ke lomba beno kutelama ti kwenda ti nsadisi na mono. (*Longi, songa bana nsadisi yina.*) Yandi ta sadisa beno kutula ntima na Yesu sambu na kumanisa mambu yai bubu. [*Longi, kinga bana kutelama kukwenda ti nsadisi yina.*]

====

NSUKA YA LESO 31

====

Leso 32--Paulo songaka kutelama ya Yesu na Bamfumu Festusi ti Agripa

Bisalu 25—26

REVISIO :

- ✓ Nani vandaka muntu ya waka nsangu ya Yesu, kansi yandi yindulaka kukinga kuzenga makambo yina ?
(Guvernere Feliksi)
- ✓ Nki kingonsa kele kana muntu kinga kuzenga kulanda Yesu?
(Na nsuka yandi lenda ndima Yesu ve, ata yandi me vanda na mpila kusala yo.)

KULANDA DEVOIR :

Na mposo me luta, mono pesaka beno bakristo devoir nde konso ntangu nge kuwa na nsi ya ntima nde Mpeve ya Nzambi ke songa nge kusala mambu mosi, beno fweti sala nki ? (Ee, Nge kwenda nswalu kusala mambu yina ya Nzambi me songa nge.) Na mposo yai, nani me wa Mpeve ya Nzambi kusonga yandi mambu mosi Yandi zolaka nge kusala ? Nani ta songa beto nki mambu Yandi songaka nge ?
[Longi, pesa ntangu sambu na bana kupesa mvutu fioti.] Nki nge salaka sambu na mambu ya Yandi songaka nge ? [Longi, felisite konso mwana ya me lemfuka, mpila Mpeve ya Nzambi songaka yandi.]

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya leso yai, bana ta bakisa nde, ntangu bo telama na ntwala ya bantu ya kiyeka, Nzambi ta sadisa bo ti pesa bo kikesa kutuba ndinga na Yandi. Yo yina, bo ta wa boma ve kusonga bantu nsangu ya Yesu, ata bantu ya nene, to ya konso nani.

VERSE YA KULONGUKA :

Matayo 10 :19

*Kana bo ke sambisa beno na tribunale, beno kumona mpasi ve na ntima nde, ‘Nki beto ta tuba ?’
Sambu Nzambi ta songa beno na ntangu yo yina mambu yina ya beno ta tuba.*

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI :

(Bankunga yai kele na mukanda ya MCE, ‘Bankunga ya Ecodim.’

KANA NGE ME VULUSWA

KWENDA NORD, KWENDA SUD

MONO KELE NA NZO KITOKO (Tubila bampangi ya nkaka, beno kwisa !)

NGOLO YONSO MONO ME PESA NA NGE

KUYANTIKA LESO :

Koko waka nde mfumu ya nene ya leta me sala lukanu kukwisa kutala bwala na yandi. Mfumu yina me longuka nde bo vandaka kusala ecole du dimanche na bwala na yandi, ti yandi me lomba kusolula ti mwana mosi ya ecodim, kuyula yandi nki yandi vandaka kulonguka. Longi me sola Koko kusolula na mfumu yina. Koko vandaka na boma. Nki ta salama kana mfumu kuzola ve ntendula na yandi ? Longi songaka yandi nde yai vandaka occasio ya mbote ya mfumu lenda kuwa nsangu ya Yesu. Yandi zodilaka Koko kutuba baverse ya Bible ya songaka mpila muntu lenda guluka. Yandi zodilaka Koko kusonga mfumu mpila yandi ndimaka Yesu, ti mpila Yesu vandaka kusoba luzingu na yandi.

Koko bakisaka nde ata bamfumu ya nene kele na mfunu ya kuwa nsangu ya mbote. Kansi yandi vandaka na boma kaka. Mbala ya nkaka mfumu yina ta zola ve kuyamba Yesu. Mbala ya nkaka yandi ta vanda kulanda secte mosi ya ke kutana nakinsweki na mpimpa na kati ya mfinda. Mbala ya nkaka yandi ta zola ve mwana kusonga yandi mfumu ya nene nzila ya kuguluka.

Nki Koko ta sala ? Kana yandi songa mfumu ve nzila ya kuguluka, mbala ya nkaka na luzingu na yandi yonso, yandi ta wa yo ve. Mbala ya nkaka yandi ta kufwa kukonda kuzaba Yesu. Mawa, mawa ! Kansi kana yandi songa mfumu nzila ya Yesu, ti kana mfumu kuvanda na kiese na yo ve...Ai, yai ! Nki Koko ta sala ?

Ntumwa Paulo vandaka na situatio ndambu bonso yina ya Koko. Nzambi me songa Paulo nde yandi fweti pesa kitemwe na ntewala ya bamfumu. Kansi luzingu to lufwa ya Paulo vandaka na diboko ya bamfumu yina. Nki yandi ta sala ? Beto me kuma na Bisalu ya Bantumwa, kapu 25.

BANGINDU YA NENE YA LESO na Bandambu 19 :

(**Longi, atasio!** Leso yai kele nda, ti bandambu 19 na kati. Yo yina, beto ta tanga baverse yonso ya kapu yai ve, kansi beto me tula bangindu ya nkaka na kati ya somere. Beto me katula mpi baparti ya nkaka, ebuna beto ta yula bana konso mbala ve, etc. Kaka landa yina ya beto me sonika.)

32.1. Bantu fundaka Paulo na Mfumu Festusi.

A. Tanga : Bisalu 25 :1-3

1 Festusi kwisaka kukuma na provense na yandi, ebuna bilumbu tatu na nima, yandi katukaka na Sezarea, yandi kwendaka na Yeruzalemi.

2 Ntangu yandi kwisaka kukuma kuna, bambuta ya banganga-Nzambi ti bambuta ya nkaka ya Bayuda kwisaka kufunda Paulo na Festusi. Bo bondilaka Festusi nde :

3 « Kana nge zola sala beto mambu ya mbote, tindila beto Paulo na Yeruzalemi. » Sambu bo vandaka kukanina yandi na kufwa yandi na nzila.

B. Kuyula bana:

- Bambeni ya Paulo zolaka nde Festusi kutinda yandi wapi sambu bo sambisa yandi kuna ? (Bo zolaka Festusi tinda yandi na Yeruzalemi.)

32.2. Festusi songaka bo nde bo lenda kwenda ti yandi na Sezarea sambu na kufundisa Paulo.

A. Tanga : Bisalu 25 :4-5

4 Kansi Festusi tubaka nde : « Paulo kele na boloko na Sezarea, kubika fioti mono mosi ke vutuka kuna.

5 Yo yina, bika bamfumu na beno kwenda ti mono, kana muntu yai salaka mbi, bo kwisa kufunda yandi kuna. »

32.3. Bambeni ya Paulo fundaka yandi na Sezarea na mambu mingi ya mbi ya luvunu.

A. Tanga: Bisalu 25:6-7

6 Festusi vandaka ti bo bilumbu nana to kumi kaka, ebuna yandi vutukaka na Sezarea. Na kilumbu landaka, yandi kwisaka kuvanda na tribinale sambu na kusambisa bantu, ebuna yandi tindaka bantu na kwenda kubaka Paulo.

7 Ntangu Paulo kwisaka kukuma, Bayuda yina katukaka na Yeruzalemi ziungaka yandi, bo fundaka yandi na mambu mingi ya mbi yina ya bo lungaka ve na kusonga nde yo kele ya kieleka.

B. Kuyula bana:

- Nki vandaka probleme ya mpila bambeni fundaka Paulo?
(Bo lendaka ve kusonga nde yo vandaka ya kieleka.)
- Bo funaka Paulo na nki?
(Na luvunu kaka.)

32.4. Paulo pesaka defense; yandi buyaka baluvunu ya bambeni na yandi.

A. Tanga: Bisalu 25:8

8 Kansi Paulo pesaka mvutu nde : « Mono me fwaka ata mbala mosi ve Bansiku ya Bayuda to bansiku ya Nzo-Nzambi na bo to bansiku ya ntotila ya nene ya kimfumu ya Roma.”

B. Kuyula bana:

- Paulo tubaka nde yandi me fwa nki nsiku ya Bayuda?
(Ata mosi ve.)
- Yandi me fwa nki nsiku ya kimfumu ya Roma?
(Ata mosi ve.)

C. Kuyimba ti kukina:

Paulo me fwaka nsiku

Ata mosi ve!

32.5. Paulo buyaka nde bo sambisa yandi na Yeruzalemi; yandi zolaka bo sambisa yandi na Roma.

A. Tanga: Bisalu 25:9-11

9 Kansi Festusi zolaka kupesa Bayuda kiese, yo yina yandi yulaka Paulo nde : « Keti nge zola kwenda na Yeruzalemi sambu bo kwenda kusambisa nge kuna na meso na mono ?

10 Paulo vutulaka nde : « Awa ya mono me telama na tribinale ya ntotila, bo fweti sambisa mono kaka awa. Mono salaka ata mambu mosi ya mbi ve na Bayuda. Nge mosi zaba yo mbote-mbote.

11 Kana mono salaka mbi, kana mpi mono salaka mambu ya mono lunga fwa sambu na yo, mono ke buya ve na kufwa. Kansi kana ke na mambu ya kieleka ve yina ya bo lenda fwa mono, ata muntu mosi ve lenda pesa mono na maboko na bo. Mono ke lomba nde ntotila ya nene ya Roma kusambisi mambu na mono.”

B. Kuyula bana:

- Paulo lombaka nde nani kusambisa yandi ?
(Mfumu ya nene na Roma)

32.6. Festusi ndimaka mpila Paulo me lomba.

A. Tanga : Bisalu 25 :12

12 Ntangu yai Festusi tubanaka ti bantu yina vandaka kupesa yandi bandongisila, ebuna yandi tubaka nde : « Nge me lomba nde ntotila ya nene na Roma kusambisa nge, mambu ve, yandi kusambisa nge. »

B. Kuyula bana:

- Nki vandaka mvutu ya Festusi ntangu Paulo lombaka nde Mfumu ya nene na Roma kusambisa yandi ?
(Yandi ndimaka nde yo salama mutindu yina.)

C. Kuyimba ti kukina :

Nge Paulo ke kwenda na Roma !

Bonso mpila ya nge me lombaka !

32.7. Festusi songaka bavisiteur na yandi Ntotila Agripa ti mpangi na yandi Berenise mambu ya Paulo.

A. Tangila bana na nkufi somere yai ya Bisalu 25 :13-21 :

Na nima ya ntangu fioti, Ntotila Agripa ti mpangi na yandi Berenise kwisaka kutala Festusi, ebuna yandi songaka bo mpila Paulo me kwisa na yandi. Yandi songaka bo nde mambu ya kieleka vandaka nde, bambeni ya Paulo zolaka ve malongi na yandi nde Yesu fwaka, kansi Yandi vandaka na moyo diaka.

B. Kuyula bana:

- Nki malongi ya Paulo bambeni na yandi zolaka ve ?
(Malongi nde Yesu fwaka, kansi Yandi vandaka na moyo diaka.)

32.8. Agripa lombaka nde yandi kuwa Paulo mpi, ebuna bo nataka yandi.

A. Tanga : Bisalu 25 :22-23

22 Ebuna Agripa tubilaka Festusi nde : « Mono mpi, mono zola wa muntu yina. » Festusi nde : « Mambu ve, mbasi nge ta wa yandi. »

23 Na kilumbu landaka, Agripa ti Berenise kwisaka kukota na lukumu yonso na nzo ya tribinale. Bakomanda ti bambuta ya nene ya bwala yina, bo kotaka mpi. Festusi songaka nde bantu kwisa kunata Paulo, ebuna bo nataka yandi.

B. Nani kwisaka sambu na kuwa Paulo ?

(Mfumu Agripa, mpangi na yandi Berenise, Bakomanda ti bambuta ya nene ya bwala yina, ti Festusi diaka.)

32.9. Festusi songaka bo diaka mambu ya Paulo, nde bantu me funda yandi, kansi yandi me mona nde Paulo me sala ve mambu ya mbi ya kulomba lufwa.

A. Tangila bana somere ya nkufi yai ya Bisalu 25 : 24-27 :

Festusi songaka bo mpila ya bambeni ya Paulo me funda yandi ngolo, kansi yandi monaka ve nde yandi me sala mpi ya lombaka lufwa. Ebuna Festusi lombaka conseil ya Agripa, nki yandi sala ti Paulo.

B. Kuyula bana:

- Festusi monaka nde Paulo me sala nki mambu ya mbi ?
(Ata mosi ve ya lombaka lufwa)

32.10. Paulo tubaka na Agripa na luzitu, kusonga yandi nde bambeni na yandi, bo bakisaka bifu na yandi ya mbote katuka kileki na yandi.

A. Tangila bana somere ya nkufi yai ya Bisalu 26 :1-5 :

Bo pesaka Paulo ndinga, ebuna na luzitu yonso yandi songaka Paulo nde bambeni zabaka mbote bifu na yandi ya mbote. Katuka kileki na yandi, yandi me landa bansiku na bo Bayuda

mbote. Yandi mpi vandaka na kati ya bantu ya landaka bansiku na bo kuluta mbote.

Kuyula bana:

- Keti Paulo vandaka na bifu ya mbi to ya mbote?
(Ya mbote katuka kileki na yandi)

32.11. Paulo songaka nde bambeni vandaka kufunda yandi kaka sambu yandi kwikilaka nde Nzambi me lungisa nsilulu na Yandi ya ntama nde Mesia ta kwisa, ti Nzambi ta tedimisa Yandi na lufwa.

A. Tangila bana na nkufi somere yai ya Bisalu 26 :6-8 :

Paulo songaka Agripa nde bambeni bampangi na yandi Bayuda, bo me funda yandi kaka sambu yandi kwikilaka nde Nzambi me lungisa nsilulu na Yandi. Ntama, Nzambi silaka kutindila bo Mesia, ebuna Yandi me lungisa nsilulu na yandi. Yandi talaka bambeni bampangi na yandi, ebuna yandi yulaka bo mbala mosi : « *Beno Bayuda, sambu na nki beno lenda ndima ve nde Nzambi ke tedimisaka bantu na lufwa ?* » (vs. 8)

B. Kuyula bana:

- Paulo monaka nde kutelama ya Yesu lungisaka nki nsilulu ya Nzambi ?
(Nsilulu kutinda Mesia, Mesia yina ta telama na lufwa.)

C. Kuyimba ti kukina :

Nzambi silaka Mesia
Ye Yandi tindaka yandi!
Mesia kele Yesu Kristo
Ya telamaka na lufwa!

32.12. Paulo songaka bo mpila nde ntete, yandi mpi vandaka kusosa kupesa bakristo mpasi, ti kukanga bo.

A. Tangila bana somere ya nkufi yai ya Bisalu 26 :9-12 :

Paulo songaka bo nde ntete, yandi mpi monaka mbi bantu ya kwikilaka Yesu. Yandi sosaka na kufwa bo. Yandi bakaka nswa ya bambuta ya banganga-Nzambi kukanga bakristo na boloko. Mbala mingi, yandi bulaka bo fimbu na banzo na bo ya bisambu. Yandi zolaka kukatula lukwikilu na bo. Yandi kwendaka na nzila ya Damasi kusala kaka mpidina.

B. Kuyula bana :

- Na ntwala Saulo balulaka ntima ti kumaka Paulo, nki mutindu yandi monaka bakristo ?
(Yandi ndimaka bo ve, ti yandi pesaka bo mpasi mingi.)

C. Kuyimba ti kukina:
 Saulo ya ntama zolaka ve bakristo
 Yandi pesaka bo mpasi.

32.13. Paulo songaka bo mpila Yesu kutaka yandi na nzila ya Damasi, Yesu ya moyo ata bo me fwaka Yandi, ebuna Yesu pesaka yandi kisalu kuzabisa nsangu na Yandi.

A. Tangila bana na nkufi somere yai ya Bisalu 26 :13-17 :

Paulo songaka bo kitemwe na yandi—mpila Yesu kutaka yandi na nzila ya Damasi, mpila Yesu yulaka yandi nde, « Saule, Saule, (zina na yandi ntangu yina) sambu na nki nge ke monisa mono mpasi ? » (vs. 14). Yandi songaka mpila yandi bakisaka nde ndinga yandi waka vandaka Mfumu Yesu. Ebuna yandi vutulaka nde, « Mfumu nge nani ? » Muntu yina me songa yandi pwelele nde « Mono Yesu, muntu ya nge ke monisa mpasi. » Ebuna Yesu songaka yandi nde Yandi me sola yandi Paulo kusadila Yandi, mpi kusambisa nsangu na Yandi na bo ya kele Bayuda ve.

B. Kuyula bana :

- Muntu ya kutaka Paulo na nzila vandaka nani ?
 (Mfumu Yesu Kristo. Ata bo me fwaka Yandi, Yandi vandaka na moyo diaka.)

C. Kuyimba ti kukina :
 Paulo ya mpa kumaka mukristo
 Yandi zwaka ntima ya mpa.

32.14. Paulo songaka kisalu ya Yesu ya moyo me pesa yandi kusala.

A. Kutanga : Bisalu 26 : 18

(*Yandi fweti songa bantu nsangu ya Yesu...*)

18 sambu na kwenda kukangula bo meso, ebuna bo ta katuka na mpimpa, bo ta kwisa na mwini ; bo ta katuka na ngolo ya Satana, bo ta kwisa na Nzambi. Mpidina, bo ta ndima Mono (Yesu) na ntima, Nzambi ta lolula bo sambu na masumu ya bo me sala, ebuna bo ta baka kiskia na bo na kati ya bantu yina ya Nzambi me kumisaka bantu na Yandi mosi.’ »

B. Kuyula bana:

- Ntangu bantu ndima malongi ya Paulo songaka bo, nki changement ke kwisila bo ?
 (Bo ke bika mpimpa ; Yesu ke kangula bo meso. Diaka, bo ke katuka na ngolo ya Satana ; bo ke kwisa na Nzambi ti bo ke kituka bantu na Yandi mosi.)

32.15. Paulo songaka Agripa nde yandi me lemfuka na ndinga ya Yesu, kuzabisa nsangu na Yandi, ebuna bambeni me funda yandi sambu bo ndimaka nsangu yina ve.

A. Kutangila bana na nkufi somere yai ya Bisalu 26 :19-21 :

Ebuna Paulo songaka Agripa nde Yandi me lemfuka na ndinga ya Yesu, Yandi samunaka ndinga na Yandi na bantu ya vandaka Bayuda ve. Ebuna bantu me kuma bambeni na yandi ti bo me funda yandi, sambu bo ndimaka ve malongi na yandi sambu na Yesu.

B. Kuyula bana:

- Nki kisalu Yesu pesaka na Paulo ?
(Kusamuna nsangu ya Yesu na bantu ya vandaka Bayuda ve.)
- Sambu na nki bantu fundaka Paulo?
(Sambu bo ndimaka ve malongi na yandi sambu na Yesu.)

32.16. Paulo songaka Agripa nde ata bo me kanga yandi, Nzambi vandaka kusadisa yandi kaka kuzabisa nsangu na Yandi. Nsangu yai lungisaka nsilulu ya baprofete yonso ya Nzambi tubaka.

A. Tanga Bisalu 26 : 22-23

22 Kansi Nzambi ke sadisaka mono tii bubu yai, yo yina mono me telama awa sambu na kuzabisa bantu yonso mambu yai, ata bambuta, ata baleki. Mono ke tubaka kaka mambu yai ya baprofete ti Moize songaka nde yo ta vanda kaka mpidina.

23 Bo songaka nde Mesia ta mona mpasi, Yandi mpi ta vanda muntu ya ntete na kutelama na lufwa. Ebuna Yandi ta zabisa nsangu nde nsemo me kwisa kugulusa bantu na beto Bayuda ti bantu yina kele Bayuda ve.

B. Kuyula bana:

- Malongi ya Paulo vandaka kaka bonso yina ya nani?
(Bonso malongi ya Moize ti baprofete yonso ya Nzambi)

32.17. Agripa tubaka nde Paulo vandaka na kilau.

A. Tanga : Bisalu 26 :24

24 Ntangu Paulo vandaka kutuba mambu na yandi yina, Festusi tubaka na ndinga ya ngolo nde : « Paulo, nge ke na kilau ! Nge me longukaka mambu yina, yo yina nge me kuma na maladi ya kilau !”

B. Kusonga nki me salama:

Bana sala bonso bo kele kilau. Ntangu nge bula maboko, bo baka mabanza ya mbote diaka.

32.18. Paulo bondilaka Ntotila Agripa kukuma mukristo.

A. Tanga : Bisalu 26 :25-29

25 Paulo tubilaka yandi nde : « Mfumu Festusi, mono me lauka ve. Mambu yai ya mono ke tuba, yo kele ya kieleka, mono me yindula yo mpi mbote.

26 Mfumu Agripa, nge zaba mambu yai, yo yina mono ke tuba yo na kikesa na meso na nge. Mono ke kwikila nde nge zaba mambu yai yonso, sambu bo salaka yo nakinsweki ve.

27 Mfumu Agripa, keti nge ke kwikilaka mambu yina ya baprofete ke tubaka? Mono zaba nde nge ke kwikilaka yo!"

28 Agripa tubilaka Paulo nde: "Me bika fioti nge ke zola kumisa mono mukristo!"

29 Paulo tubaka nde: "Nge muntu ke wa mono ti beno yonso yina ke wa mono bubu yai, mono ke samba Nzambi nde, ata sesepi yai ata na ntangu ke kwisa na ntwala, beno kukuma bonso mono—kansi mono zola ve nde beno kuvanda na miniololo yai!"

B. Kuyimba ti kukina:

Paulo zolaka bamfumu

Kukuma bakristo.

32.19. Bamfumu ndima nde Paulo me sala mbi ve. Bo lenda bikisa yandi kwenda, kansi yandi me lomba nde Mfumu ya nene na Roma kusambisa yandi, ebuna yo fweti salama.

A. Tangila bantu somere ya nkufi yai ya Bisalu 26 : 30-32 :

Bamfumu yina vutulaka Paulo mvutu ya nkaka ve sambu na nsangu ya Yesu. Bo yonso telemaka ti solulaka mambu na yandi. Bo yonso ndimaka nde Paulo me sala mbi ve. Bo yindulaka kubikisa yandi kukwenda, kansi Paulo me lomba nde Mfumu ya nene na Roma, yandi sambisa yandi, ebuna yandi fweti kwenda na Roma kaka.

B. Kuyula bana:

- Na nsuka ya mambu yonso yai, Paulo fweti kwenda wapi ?
(Na Roma, capitol ya Kimfumu ya nene ya Roma, na nsi Italie)
- Sambu na nki yandi fweti kwenda kuna ?
(Sambu yandi me lomba Mfumu ya nene na Roma kusambisa yandi.)

C. Kuyimba ti kukina :

Nzambi pesaka Paulo kikesa

Kutuba na meso ya bamfumu.

Yandi lenda pesa beto kikesa mpi

Kutuba ndinga na Yandi.

KUMANISA LESO :

Paulo me tuba na kikesa yonso na ntwala ya Mfumu Festusi ti Ntotila Agripa. Nzambi me sadisa yandi kusonga bo nsangu ya Yesu. Ntangu yai, bo me yilama kutinda Paulo na Roma sambu Mfumu kuluta

nene kusambisa yandi kuna.

DEVOIR SAMBU NA BAKRISTO :

Beno bakristo, beno zaba ve kana kaka na mposo yai, Nzambi ta kangula nzila, nge tuba nsangu ya Yesu na meso ya bamfumu. Kansi, kana nge ta vanda na boma ve kutuba na banduku na nge na mposo yai, ntangu Nzambi kangula nzila yina, Yandi ta pesa nge kikesa ti songa nge nki kutuba. Kana fami na nge zaba Yesu ve, kusonga tata lenda vanda mambu ya boma. Kana longi na nzo-nkanda kele mukristo ve, kutuba na yandi lenda vanda boma. Kansi ata konso nani nge ke songa nsangu ya Yesu, nge lenda tula ntima nde Nzambi ta sadisa nge kaka, sambu ntangu nge zabisa nsangu ya Mwana na Yandi Yesu, nge ke pesa Yandi kiese.

Devoir mono ke pesa beno bakristo mposo yai, yo yai: Konso lumbu, nge tula ngolo kusonga muntu mosi nsangu ya Yesu. Mbala ya nkaka nge songa bo lesu ya bubuyai. Mbala ya nkaka nge lenda songa bo verse ya Bible. Mbala ya nkaka nge yimbila bo nkunga ya ke songa nsangu ya Yesu. Lomba nde Nzambi pesa nge ngolo na devoir yai.

Keti beno ke bambuka Koko na histoire beto tubaka na luyantiku ya lesu? Yandi yambaka Mfumu yina, ti yandi songaka Mfumu mpila yandi yambaka Yesu Kristo na luzingu na yandi. Nki mpila nge banza yandi zwaka kikesa kununga boma, sambu yandi kusala yo? (Ee, Mpeve ya Nzambi vandaka ti yandi kupesa yandi ngolo mpi kusonga yandi nki yandi fweti tuba. Yandi ta vanda ti nge mpi, kana nge zaba Yesu.)

KUBINGA BAVIDI NA YESU :

Kansi, mbala ya nkaka, kana bo lomba nge kusonga nki mutindu nge me tula ntima na Yesu, mambu yina ta vanda mpasi sambu na nge. Yo ta vanda mpasi sambu kieleka, nge me tula ntima na Yandi ntete ve, ti nge zaba yo.

Maboko ya Yesu kele konso ntangu ya kukangula sambu na kuyamba nge. Nge fweti kaka kwisa na Yandi, songa Yandi nde nge kwikila Yandi, nge kele na mawa sambu na masumu na nge. Lomba Yandi kukota ntima ti luzingu na nge. Yandi ta yamba nge na kiese yonso. Kana nge zola yamba Yesu mbala ya ntete, nge lenda binga Yandi sesepiyai na lombilu. (Longi, pesa ntangu sambu bana kusamba.) Kana nge me yamba Yandi dezia, kaka vutula Yandi matondo sambu Yandi me gulusa nge.

Kana nge me yamba Yesu bubuyai, mbala ya ntete, mono ta vanda na kiese kusolula ti nge na nima ya classe. Mono ta yangalala ti nge!

====

NSUKA YA LESO 32

====

Leso 33--Nzambi Lundaka Paulo

Bisalu 27 yonso

KULANDA DEVOIR YA BAKRISTO :

Na mposo me luta, beto pesaka beno bana ya kele bakristo, devoir kusonga muntu mosi mambu ya Yesu konso lumbu, ata kusonga bo lesu ya ecodim, ata kusonga bo verse ya Bible ya mpulusu, ata kuyimbila bo nkunga ya Yesu. Nani tulaka ngolo na mposo me luta kusonga bantu nsangu ya Yesu ? Nani ta songa beto nki mutindu nge salaka yo? *[Longi, lomba bo kusonga yo mbote. Kana bo tuba nde bo me tuba verse, yula bo nki verse bo me tuba, bo me tuba yo na nani, etc.]*

REVISIO

- ✓ Na nki kapu Nzambi songaka Paulo nde yandi fweti songa nsangu ya mbote na Rome ?
(Kapu 23, Verse 11)
- ✓ Tii ntangu yai, Paulo me tuba nsangu ya Yesu na nki bamfumu ?
(Feliksi, Festusi, ti Agripa)
- ✓ Sesepiyai, bo fweti tinda Paulo na wapi ?
(Na Roma)
- ✓ Sambu na nki yandi fweti kwenda kuna na Roma ?
(Sambu yandi lombaka nde Mfumu ya nene na Roma (Sezare) kusambisa makambo na yandi.)

KIKUMA YA LESO :

Na nsuka ya lesu yai, bana ta zaba nde, Nzambi me tinda bawanzio ya Nzambi kukeba bantu na Yandi na banzila na bo yonso. Yo yina, bo ta vanda na boma ve, kansi bo ta tula ntima na Nzambi kaka, ata na ntangu ya kingonsa, sambu bo ta zaba nde Nzambi ke lunda bo.

VERSE YA KULONGUKA:

Baebreo 1:14

Mpidina bawanzio kele banani? Bo yonso kele bampeve yina ke sadilaka Nzambi, bayina ya Yandi ke tindaka sambu na kwenda kusadisa bantu yina ta guluka.

BANKUNGA YA KWENDA TI LESO YAI

(Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"):

Ton: Yesu Azali Awa 'Bawanzio Kele Awa...Bo ke sadisa beto bakristo.'

NKUNGA 46:1

NZAMBI IKELE NENE (Verse ya zole)

KUYANTIIKA LESO:

- Songa foto ya wanzio. Yula bana nde wanzio kele nki? (Bo ikele ve bantu ya me fwaka ya me kwenda na zulu. Bo kele bampeve ya Nzambi me sala ya kele kukumisa mpi kusadila Yandi, mpi kele sambu na kusadisa

bantu ya Nzambi.) Longa verse ya kulonguka, Baebreo 1:14. Na leso yai, beto ta mona mpila bawanzio sadisaka Paulo na ntangu ya kingonsa ti ya mpasi.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na bandambu 6:

33.1 Paulo kotaka na masuwa kuyantika voyage kukwenda na Roma, ti bo kumaka na bwala Sidoni. Kuna bo pesaka Paulo nzila kukwenda kutala banduku na yandi. (Somere ya Bisalu 27:1-3)

A. Tangila bana detail yai :

- Zina ya Mfumu ya basoda ya talala Paulo vandaka Yuliusi. (Bana tuba yo.)

33.2 Ntangu Paulo me bika Sidoni, mupepe ya ngolo bwilaka maswa na yandi, ebuna bo changaka nzila na bo ti na nima, maswa na bo, kansi bo kwendaka na mpasi kaka.

A. Tangila bana somere yai ya nkufi ya Bisalu 27:4-8:

Ntangu bo me bika Sidoni, mupepe ya ngolo bwilaka bo, ebuna bo changaka nzila, ti bo kwendaka na lweka ya kisanga ya Shipre. Bo kumaka na bwala Mira na ntoto ya Lisia, ebuna mfumu ya basoda tulaka bo na kati ya maswa ya kuluta nene, me katuka na bwala ya nge Alesandria na nord parti ya Ezipte. Bo landaka nzila kaka na mpasi sambu mupepe vandaka ngolo diaka. Bo kwendaka malembe-malembe ti bo salaka bilumbu mingi na nzila. Bo kumaka na bwala Knide, kansi bo monaka mpila kukanga kuna ve sambu na mupepe. Yo yina bo lutaka na lweka ya kisanga ya Kreta, sika mupepe vandaka mingi ve. Bo pusanaka kaka na mpasi.

B. Kuyula bana:

- Sambu na nki bo vandaka kutambula na mpasi na kati ya maswa ?
(Sambu mupepe vandaka ngolo.)
- Keti yo sadisaka ntangu bo kotaka na maswa kuluta nene ?
(Yo sadisaka kaka fioti, kansi na nima, mupepe kwisaka diaka.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana pusa mupepe «whooo whooo » ti nikisa nitu bonso mupepe ke pusa bo.

D. Kuyimba ti kukina:

Paulo kwendaka na mpasi

Na maswa, na maswa.

33.3 Paulo pesaka bantu ndongisila nde yai ta vanda voyage ya kigonsa, kansi bo wilaka yandi ve. Ebuna bo landaka voyage kaka na mpasi, tii ntangu bo vandaka na boma nde bo ta zinga ve.

A. Kutanga Bisalu 27 : 9-15, 18, 20

9 Bilumbu mingi lutaka, ebuna kingonsa mingi vandaka na kutambula diaka na maswa, sambu kilumbu ya Nkinsi ya Kubuya Kudia vandaka me luta ntama, disongidila nde ntangu ya mvula me kuma penepene. Yo yina Paulo pesaka bo ndongisila nde :

10 « Beno batata, mono ke mona nde nzila na beto ta vanda kigonsa. Maswa ti bima kele na kati ta fwa mingi, diaka beto mpi lenda fwa. »

11 Kansi mfumu ya basoda wilaka Paulo ve, yandi zolaka kuwila kaka kapiteni ti munkwa-maswa.

12 Dibungu yina vandaka na kisika ya mbote ve na kuvanda na ntangu ya mvula. Yo yina, bantu mingi na kati ya bantu ya maswa zolaka nde beto katuka na kisika yango, beto meka na kukuma na Feniksi. Kana dibungu kele sambu na kuvanda na ntangu ya mvula. Feniksi kele bwala mosi ya kisanga ya Kreta, ke talanaka na ndambu ya sude-weste ti na ndambu ya norde-weste.

13 Ntangu mwa-mupepe yina ke katukaka na sude kwisaka kuluta, bo banzaka nde bo ta kuma mbote. Bo nangulaka kibende yina ke kangaka maswa, ebuna bo yantikaka na kuluta penepene na kisanga ya Kreta.

14 Kansi na nima fioti, mupepe ya ngolo katukaka na kisanga yina. Bo ke bingaka mupepe yina « Mupepe ya Norde-Este ».

15 Mupepe yango kwisaka kubula na maswa, ebuna beto monaka diaka mpila ve ya kwenda na ntuala. Yo yina beto lembaka, mupepe pusaka maswa na ndambu yina ya yo vandaka kwenda. . . .

18 Kitembo vandaka kunikisa beto ngolo, yo yina, na kilumbu landaka, bo yantikaka kulosa bima yina vandaka na maswa na masa. . . .

20 Bilumbu mingi lutaka. Ntangu ti bambwetete vandaka kumonika ve, kitembo ya mupepe mpi vandaka kaka ngolo. Na nima, beto yantikaka kukatula ngindu nde beto ta gulusa.

B. Kuyula bana:

- *Paulo monaka nde nki mambu ya mbi ta salama na voyage ?
(Maswa ti bima na kati ta fwa, ti bo mpi lenda fwa.)*
- *Bo salaka nki sambu na kusadisa situatio na bo ?
(Bo losaka na kati ya masa bima ya vandaka na kati ya maswa)*
- *Keti nge me vanda na ntangu ya nge banzaka nge ta zinga ve ?
(Longi, bika bana kutuba fioti kutendula ntangu yina.)*

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bageste ya ke songa kigonsa. Bo yantika kuboka nde, « Beto ta zinga ve ! ”

D. Kuyimba ti kukina :

Bo tambulaka na mpasi

Bo tambulaka na kigonsa, mpi.

33.4 Wanzio songaka Paulo nde muntu ta fwa ve, kansi bo ta kota na masa.

A. Tanga Bisalu 27:23-26.

Paulo telamaka na kati na bo ti tubaka nde:

23 . . . Wanzio mosi kwisaka kumonika na mono na kati ya mpimpa. Yandi vandaka wanzio ya Nzambi yina kele Mfumu na mono, ya mono ke sambaka.

24 Yandi tubilaka mono nde : « Paulo, kuvanda na boma ve ! Nge fweti kwenda kutuba mambu na nge na meso ya ntonila ya nene ya kimfumu ya Roma. Nzambi ta keba moyo ya bantu yai yonso ke tambula nzila mosi ti nge, sambu yandi ke talaka nge na disu na Yandi ya mbote. »

25 Yo yina, beno vanda kikesa, sambu mono me tula ntima na Nzambi nde yo ta vanda kaka mpidina, mutindu wanzio me tubila mono.

26 Kansi masa ta kwenda kulosa beto na kisanga mosi. »

B. Kuyula bana :

- Nki Paulo songaka na bantu ya nkaka na kati ya maswa ?
(Wanzio me songa yandi nde bo ta fwa ve, kansi bo to kota na masa.)

C. Kusonga nki me salama:

Bana sala bageste bonso bo kele wanzio. Bo tuba nde : « Vanda na boma ve. Beno ta fwa ve, kansi beno ta kota na masa. »

D. Kuyimba ti kukina:

Yimba mosi ya bankunga ya kwenda ti lesy yai.

33.5 Bo monaka ntoto timekaka kukuma kuna, kansi maswa pasukaka.

A. Tanga Bisalu 27:41.

41 Kansi bo kwendaka kukuma na kisika mosi ya zelo na kati ya masa. Maswa kwendaka kukangama kuna na ntawala, mpila vandaka ve na kukatula yo. Kansi na nima, bitembo ya masa yantikaka kupasula maswa bitini-bitini.

B. Kuyula bana :

- Kana nge kele na maswa na mupepe ya nene, ti nge mona ntoto, keti yina kele kiese?
(Ee, kiese mingi, sambu mbala ya nkaka nge lenda kuma na ntoto yina.)
- Kansi ata bo monaka ntoto, nki mambu ya mbi salamaka?
(Bitembo ya masa pasulaka maswa bitini-bitini.)

C. Kusonga nki me salama

Baka nti ya mikobodi, ebuna pasula yo bitini bitini kusonga mpila masa pasulaka ntembo ya masa pasulaka maswa bitini.

D. Kuyimba ti kukina :

Maswa vandaka diaka ve

Yo pasukaka na masa.

Mawa! Kingonsa!

33.6 Kansi bo zengaka masa ti simbaka mabaya tii ntangu bo kwisaka na ntoto.

A. Tanga : Bisalu 27 : 43-44

43 Kansi mfumu ya basoda zolaka kugulusa Paulo. Yo yina yandi . . . songaka bantu yina zabaka kuzenga masa na kubwa na masa ntete ti na kwenda kubasika na mukidi.

44 Yandi songaka bankaka na kusimba mabaya to bitini ya nkaka ya maswa ti kulanda bo. Beto yonso basikaka na nseke mbote-mbote mpidina.

B. Kuyula bana:

- Beno bambuka nki wanzio songaka bo ta salama?
(Maswa ta fwa, kansi bo ta guluka. Bo ta kota na masa.)
- Nki salamaka ?
(Ntembo ya masa pasulaka maswa bitini-bitini, kansi bo yonso kotaka na masa, ya nkaka kuzenga masa, ya nkaka kusimba mabaya. Ebuna bo kumaka mbote na ntoto.)
- Nki mutindu wanzio lenda songa mambu yina ?
(Sambu yandi vandaka na kisalu kukeba bo, ti kuzikisa nde yo salama mutindu yandi me songa Paulo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso kusonga nde bo ke na kiese sambu bo me basika na masa, bo me kuma na ntoto mbote.

D. Kuyimba ti kukina:

Bana yimba diaka nkunga ya ke kwenda nzila mosi ti lesy yai.

KUMANISA LESO

Nzambi tindaka wanzio sambu na kukeba muntu na yandi, ti Yandi wilaka mawa mpi na bo yonso ya vandaka ti muntu na Yandi. Bible ke songa beto nde Nzambi me pesa bawanzio na Yandi kisalu ya kuzunga ti kukeba beto yonso ya kele bantu na Yandi.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI

Beno bakristo, mono zola pesa beno devoir yai: Beno vanda na boma ve, kansi beno vanda na kikesa kusadila Nzambi, sambu bawanzio ya Nzambi kele kukeba nge. Verse ya Bible ya beno me longuka bubuyai, beno kwenda na mposo yai kusonga yo na bantu zole ya nkaka.

KUBINGA BAVIDI

Kansi, kana nge zaba Yesu ntete ve, bawanzio kele kukeba nge ve, sambu nge me kuma muntu ya Nzambi ntete ve. Mbote nge kwisa tula ntima na Yesu Kristo bubuyai.

====

NSUKA YA LESO 33

====

LESO 34 Nzambi lundaka Paulo ntangu maswa dindaka

Bisalu 28:1-10

KULANDA DEVOIR:

Nani bambuka devoir beto pesaka beno bakristo na mposo me luta? (Longi, pesa bana ndambu ntangu kuvutula mvutu.) Ee, beto lombaka beno kutuba verse na beto Baebreo 1:14 na bantu zole ya nkaka na kati ya mposo me luta. Nani salaka yo? Nge me tuba yo na nani? Keti muntu zina zabaka nde bawanzio kele kusadisa bantu ya Nzambi, to yo vandaka mambu ya mpa sambu na bo?

REVISIO:

- ✓ Na mposo me luta, beto monaka nde Ntumwa Paulo vandaka na voyage kukwenda na Roma, sambu Mfumu ya nene na Roma, yandi sambisa yandi, mpi sambu Paulo kuzabisa mfumu yina nsangu ya Yesu. Nzila vandaka kitoko?
(Ikele ve. Yo vandaka nzila ya mpasi mingi.)
- ✓ Kansi Paulo monaka wanzio ya Nzambi ya songaka yandi nki?
(Wanzio tubaka nde bo yonso ta kota na masa, kansi bo ta fwa ve.)
- ✓ Beto monaka nde nki salamaka na maswa?
(Yo pasukaka bitini-bitini na ntembo ya masa.)
- ✓ Bantu ya vandaka na maswa, bo salaka nki?
(Bo yonso kotaka na masa. Ya nkaka zabaka kuzenga masa.)
- ✓ Nki mutindu bantu ya nkaka fwaka ve?
(Bo simbaka mabaya. Ebuna bo yonso kumaka na ntoto.)

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya leso yai, bana ta zaba nde, Nzambi ke lunda bantu na Yandi na mpila nde ata na mambu ya zola benda lufwa, bo ke fwaka kaka, kana ntangu ya Nzambi me pesa bo me lunga. Yo yina, bo ta vanda na boma ve kansi bo ta tula ntima na Nzambi kaka, ata na luse ya lufwa.

VERSE YA KULONGUKA:

Diaka: *Mpidina bawanzio kele banana? Baebreo 1:14*

Bo yonso kele bampeve yina ke sadilaka Nzambi, bayina ya Yandi ke tindaka sambu na kwenda kusadisa bantu yina ta guluka.

BANKUNGA YA KWENDA TI LESO YAI:

(*Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"*):

Ton: Yesu Azali Awa Bawanzio Kele Awa ...Bo ke sadisa beto bakristo.

NKUNGA 46:1

NZAMBI IKELE NENE (Verse ya zole)

KUYANTIIKA LESO:

Kutuba verse Baebreo 1:14 diaka. Na leso yai, beto ta mona mpila Nzambi kebaka Paulo diaka.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 5:**34:1 Bantu ya maswa ya fwaka, bo bwaka na kisanga Malta.**

A. Tanga : Bisalu 28 :1

1 Ntangu beto me guluka imene, bantu tubilaka beto nde kisanga yai, bo ke bingaka yo Malta.

B. Kuyula bana :

- Ntoto sika bo kumaka, yo vandaka nki?
(Kisanga zina ya Malta—tala carte geographique na nsuka ya Bible ya Kituba, ‘Na Ntangu ya Ntumwa Paulo.’ Songa Israel sika bo yantikaka voyage, ti Roma, na Italie sika bo zolaka kwenda, ti Malta na relatio na sika ya bana ya classe ikele na Afrika. Bambuka nde distans na carte ke monika fioti, kansi kieleka yo vandaka mingi, bonso awa tii na Kinshasa.)
- Bo me guluka na nki?
(Na ntembo ya masa ya ngolo ya pasulaka maswa bitini-bitini.)

C. Kusonga nki me salama :

Tula bana tatu kuvanda Paulo ti bantu ya nkaka ya gulukaka. Bo yula nde, “Beto me kuma wapi?” Bana yonso ya nkaka ta tala bo ti tuba nde, “Yai kele kisanga ya Malta. Beno me bwa na kisanga ya Malta.”

D. Kuyimba ti kukina :

Nzambi gulusaka bo
Bo kumaka na ntoto
Na kisanga bantu bingaka
Maaal-ta!

34:2 Bantu ya Malta yambaka bo ti salaka tiya sambu na kupesa bo madidi.

A. Tanga : Bisalu 28 :2

2 Bantu ya kisanga yina sadisaka beto mbote mpenza. Ntangu yai, mvula yantikaka kunoka, madidi vandaka mpi mingi. Yo yina bo tulaka tiya, ebuna bo yambaka beto yonso.

B. Kuyula bana :

- Bantu ya Malta vandaka nki mutindu ti bo ?
(Bo vandaka mbote ti bo, ti bo sadisaka bo ngolo.)

- Sambu na nki tiya vandaka mfunu?
(Sambu madidi vandaka mingi.)
- Bantu ya Malta buyaka bo?
(Ikele ve. Bo yambaka bo mbote.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo ke mona mpasi na madidi. Na nima, bo sala bonso bo kele sala tiya, na nima bonso bo ke wa mbote penepene na tiya yina.

D. Kuyimba ti kukina :

Nzambi tulaka na ntima ya bantu
ya Malta ya kusadisa bo.

34.3 Nioka basikaka na nkuni ti yo tatitaka Paulo na diboko, kansi Nzambi kebaka yandi. Ebuna bantu yitukaka, mabanza na bo kisaksaka.

A. Tanga : Bisalu 28 :3

3 Paulo kwendaka kulokuta ndambu ya nkuni, ebuna ntangu yandi zolaka kulosa yo na tiya, nioka ya makasi kwisaka kubasika na nkuni sambu na tiya. Yo simbaka yandi na diboko.

4 Ntangu bantu ya kisanga monaka nioka me kangama na diboko na yandi, bo tubanaka nde : « Ya kieleka, muntu yai kele muntu ke fwaka bantu, sambu yandi me guluka na masa kansi nzambi yina ke pesaka bantu ndola ke zola ve nde yandi kuzinga diaka. »

5 Kansi Paulo nikisaka diboko, ebuna nioka yina bwaka na tiya. Yandi waka ata mpasi ve.

6 Bantu ya nkaka vandaka kuyindula nde diboko na yandi ta vimba to yandi ke fwa nswalu. Kansi bo vingilaka ntangu mingi, ebuna bo monaka nde ata mambu mosi ya mpasi bwilaka yandi ve. Yo yina bo balulaka mabanza na bo, bo yantikaka kutuba nde yandi kele nzambi.

B. Kuyula bana :

- Nki mambu ya zolaka kunata lufwa kwisilaka Paulo ?
(Nioka ya makasi tatikaka yandi na diboko.)
- Paulo salaka nki ntangu yo salamaka?
(Yandi kaka nikisaka diboko, ebuna nioka bwaka na tiya.)
- Nki mambu ya mbi kwisilaka Paulo?
(Ata mambu mosi ve.)
- Mabanza ya bantu kumaka kisakasaka. Bo tubaka nki sambu na mambu ya bo me mona?
(Ntete nde yo fweti vanda nde Paulo me fwa muntu, ebuna Nzambi zolaka kufwa yandi. Na nima bo monaka nde diboko vimbaka ve, bo tubaka nde Paulo yandi mosi vandaka Nzambi.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala geste bonso nioka me tatika bo. Na nima, bo sala geste kusonga nde ngemba kele kaka na ntima na bo, sambu bo zaba nde Nzambi ta keba bo.

D. Kuyimba ti kukina :

Bana yimba mosi ya bankunga ke kwenda nzila mosi ti lesy yai.

34.4 Mfumu mosi Publius yandi yambaka bo na nzo na yandi, ebuna Paulo belulaka tata na yandi ti bantu ya nkaka.

A. Tanga : Bisalu 28 : 7-9

7 Penepene na kisika yina kuvandaka na ntoto ya mfumu ya kisanga yina, zina na yandi Publius. Na kinduku yonso yandi yambaka beto, ebuna beto lalaka na nzo na yandi bilumbu tatu.

8 Tata ya Publius vandaka me lala na mbeto, sambu yandi vandaka na fievre, divumu mpi vandaka kuluta yandi. Paulo kwendaka kutala yandi. Yandi sambaka Nzambi, yandi tulaka yandi maboko, ebuna tata yina belukaka.

9 Na nima ya mambu yai, bantu ya nkaka mpi ya maladi yina vandaka na kisanga yina, bo kwisaka, ebuna bo mpi belukaka.

B. Kuyula bana :

- Nani yambaka Paulo na nzo na yandi ?
(Mfumu ya ntoto yina, zina ya Publius)
- Paulo salaka nki mambu ya mbote na nzo na yandi ?
(Yandi belulaka tata na yandi mpi bantu ya nkaka ya kwisaka)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo ke tula bantu maboko na zina ya Yesu, ebuna bantu yia ke guluka.

D. Kuyimba ti kukina:

Paulo belulaka bantu
na zina ya Yesu.

34.5 Bantu ya Malta pesaka bo makabu ya madia ti bima ntangu bo kwendaka.

A. Tanga Bisalu 28 :10

10 Bo vandaka kuzitisa beto mingi, ebuna ntangu beto katukaka na kisanga yina, bo pesaka beto bima yonso yina ya beto vandaka na yo mfunu.

B. Kuyula bana :

- Nki mambu ya mbote salamaka ntangu Paulo zolaka kubika kisanga ya Malta ?
(Bantu pesaka yandi ti bantu ya vandaka ti yandi mambu yonso ya bo vandaka na yo mfunu.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana sala bageste bonso bo kele Paulo ke baka makabu mingi, ke vutula kaka "Matondo, matondo."

D. Kuyimba ti kukina:

Bantu sadišaka yandi

Tala Nzambi lundaka yandi.

KUMANISA LESO

Nzambi kele kutinda bawanzio kukeba bantu na Yandi na ntangu ya mpasi ti ya kingonsa. Yai zola ve tuba nde mambu ya mpasi lenda kwisila beto bantu ya Nzambi ve, kansi yonso kele na maboko ya Nzambi ya ke lunda beto. Lufwa lenda kwisa ve kukonda Nzambi ndima nde ntangu na beto me lunga. Ntangu ya Paulo vandaka me lunga ntete ve, sambu yo vandaka lukanu ya Nzambi nde Paulo samuna Yesu na Mfumu ya nene kuna na Roma.

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI

Mono zola pesa beno bakristo devoir yai: Beno sosa lusadisu ya Nzambi na ntangu yonso ya mpasi, kuyantika kaka na mposo yai.

KUBINGA BAVIDI

Kansi, beno ya zaba Yesu ntete ve, mawa mingi na beno. Beno kele ve na bawanzio kusadisa beno. Beno kele bantu ya Nzambi ntete ve. Kana nge zaba Yandi ve, mbote nge kwisa na Yesu bubuyai.

====

NSUKA YA LESO 34

====

Leso 35 Paulo kwisaka na Roma

Bisalu 28:16-31

KULANDA DEVOIR:

Nani tulaka ntima na Nzambi na ntangu ya mpasi na mposo me luta ? Nki vandaka mpasi yina ? Nki vandaka nsuka ya mambu yina? [Longi, pesa ndambu ntangu sambu bana kupesa rapport.]

REVISIO:

- ✓ Paulo vandaka na nzila kukwenda wapi?
(Na Roma)
- ✓ Kuna na Roma, nki fweti salama ?
(Mfumu ya nene na Roma ya bo bingaka Sezaree, yandi fweti sambisa Paulo, ti Paulo fweti zabisa yandi nsangu ya mbote ya Yesu.)
- ✓ Na lesu me luta, beto me bika Paulo wapi ?
(Na kisanga ya Malta, na nzila kukwenda na Roma)
- ✓ Nki me salama kuna ?
(Nioka ya makasi tatikaka yandi, kansi na mpila Nzambi vandaka kulunda yandi, yo pesaka yandi mpasi ve. Bantu ti mfumu ya sika yina yambaka yandi mbote.)

KIKUMA YA LESO:

Na nsuka ya lesu yai, bana ta zaba nde, mbote beto bakristo sadila ntangu. Beto mwanga Nzangu ya Yesu sesepiyai, sambu beto zaba ve nki ta salama mbasi. Yo yina, bo ta yantika kumwanga nsangu ya Yesu konso ntangu, kuluta mpila bo ke sala sesepiyai.

VERSE YA KULONGUKA:

Efezo 5:15

Awa beno ke na ntangu ya mbote, beno sadila yo, sambu bilumbu yai ya beto ke yo kele ya mbi.

BANKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO YAI:

(Bankunga yai yonso ke monika na mukanda ya MCE, "Bankunga ya Ecodim"):

BAFOURMI KELE NGANGU
KILUMBU YAI NZAMBI ME SALA
KONSO LUMBU KIESE KELE
KWENDA NORD, KWENDA SUD
MONO KELE NA NZO KITOKO--Kisalu mingi kele awa—Pema kuna!
NGOLO YONSO NZAMBI ME PESA NA NGE

KUYANTINKA LESO :

Na nima beto kufwa, beto lenda zabisa bantu ikwa nsangu ya Yesu ? Muntu ve. Kana beto zola zabisa bantu,

beto fweti songa bo ntangu yai. Bubuyai beto mona mpila Ntumwa Paulo sadilaka ntangu na yandi na mayele sambu na kuzabisa bantu mingi nsangu ya mbote ya Yesu. Bubuyai beto ta manisa mukanda ya Bisalu ya Bantumwa. Kapu 28, nzila ya kutanga 16.

BANGINDU YA NENE YA LESO YAI na Bandambu 4 :

35.1 Paulo kwisaka na Roma, ti kuna bo pesaka Paulo nzo bonso boloko ti solda kutala yandi.

A. Tanga : Bisalu 28 :16

16 Ntangu beto kumaka na Roma, bo pesaka Paulo nzila na kuvanda yandi mosi ti soda mosi sambu na kukengila yandi.

B. Kuyula bana:

- Verse 16 ke tuba nde "beto kumaka na Roma." Beto kele banani? Keti beno bambuka nani sonikaka mukanda yai?
(Luka sonikaka mikanda ya Luka ti Bisalu. Yo ke monika nde yandi kwendaka ti Paulo na voyage na Roma.)
- Keti bo tulaka Paulo sikamosi ti bantu ya nkaka ya boloko?
(Ikele ve. Bo tulaka yandi kaka yandi mosi.)
- Nani vandaka kukengila Paulo?
(Soda mosi ya bo tulaka kusala kisalu yina.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana tuba repetitio ritimika : Yandi mosi kaka! Soda mosi kaka! Paulo kumaka na Roma!

D. Kuyimba ti kukina : (Nge longi yidika ton ti ritima.)

Paulo kumaka na Roma

Kuzabisa nsangu ya Yesu.

35.2 Paulo bingaka bambuta ya Bayuda, ebuna yandi zabisaka bo nsangu ya Yesu, ti yandi landaka kusala yo kaka.

A. Tangila bana somere yai ya Bisalu 28 :17-29 :

Na nima Paulo me vanda na Roma kaka bilumbu tatu, yandi bingaka bambuta ya Bayuda ya bwala Roma ti yandi solulaka ti bo. Yandi songaka bo mpila bo me kanga yandi sambu na mbi ve, kansi kaka sambu bantu ya nkaka zolaka ve malongi na yandi. Yandi tubaka nde, « *Mono me lwata miniololo yai sambu na mambu yina ya bantu ya Israele ke tulaka ntima* » (vs. 20). Bambuta yina, bo me wa kima ve sambu na yandi, kansi bo zolaka kuzaba mabanza na yandi. Bo tulaka lumbu sambu na kuwa yandi, ti bantu mingi-mingi kwisaka. Paulo sadilaka mikanda ya Bible ya bo zabaka, ebuna yandi tubaka mingi « *kubenda bo sambu bo kutula ntima na Yesu* » (vs.23).

Kiese mingi ! Bantu ya nkaka na kati na bo ndimaka Yesu. Kansi ya nkaka ndimaka ve. Bo wakanaka ve,

ebuna Paulo songaka bo nde Nzambi me tinda nsangu ya mbote na bo mpi ya kele Bayuda ve.

35.3 Bamvula zole ya mvimba, basoda ya Roma kangaka Paulo na nzo, ti yandi sadilaka ntangu yina kulonga konso muntu ya kwisaka na yandi.

A. Tanga : Bisalu 28 : 30-31

30 Paulo vandaka bamvula zole na nzo yina ya yandi vandaka kufutila. Yandi vandaka kuyamba bantu yina yonso vandaka kwisa kutala yandi.

31 Yandi vandaka kuzabisa bo nsangu ya Kimfumu ya Nzambi ti kulonga bo mambu yina ke tadelaka Mfumu Yesu Kristo. Yandi vandaka kulonga bo na kikesa yonso, ata muntu mosi mpi ve kangaka yandi nzila.

B. Kuyula bana:

- Paulo zingaka wapi na Roma?
(Na nzo ya yandi vandaka kufutila. Leta pesaka yandi nzila kusala yo, ti kaka soda mosi kukengila yandi.)
- Nki mutindu yandi longaka bantu makambo ya Yesu?
(Yandi yambaka bo ya kwisaka kutala yandi, ti yandi longaka bo Yesu.)
- Nki mutindu yandi longaka bo ?
(Na kikesa yonso.)

C. Kusonga nki me salama :

Mwana mosi vanda Paulo ti mwana ya nkaka soda. Tula bo na sika na bo mosi. Bana ya nkaka kwenda kutala Paulo na bimvuka ya fioti ti ya kuluta nene, mosi-mosi. Konso kimvuka ya bantu ya kwenda kutala yandi, Paulo zabisa bo Yesu.

D. Kuyimba ti kukina :

Paulo sadilaka ntangu
Kuzabisa nsangu ya Yesu.

35.4 Paulo sadilaka ntangu yina mpi sambu na kusonikila mabundu. Mikanda yina tanu me kuma na kat i ya Bible na beto.

A. Tanga somere yai :

Na bisika ya nkaka na kat i ya Bible, beto longuka nde Paulo sadilaka bamvula yina na Roma sambu na kusonikila mabundu ya nkaka ti bakristo ya nkaka, kupesa bo kikesa, ti kulonga bo diaka. Mikanda ya yandi sonikaka na Roma yo yai: Efezo, Filipi, Kolosai, Filemoni, ti 2 Timoteo.

B. Kuyula bana :

- Nki bampila zole Paulo sadilaka ntangu bu yandi vandaka na Roma ?
(Kulonga bantu ya kwisaka kutala yandi, mpi kusonika mikanda ya malongi)

- Pesa beto zina ya mukanda mosi Paulo sonikaka na bilumbu yina na Roma.
(Mosi ya mikanda yai: : Efezo, Filipi, Kolosai, Filemoni, to 2 Timoteo.)

C. Kusonga nki me salama :

Bana yonso sala bonso bo ke sonika mikanda. Bana ya me yela mingi, bo lenda sosa na kati ya Bible na bo mikanda ya Paulo sonikaka ntangu yandi vandaka kukinga na Roma (kusadisa bo kumona mikanda yina, tala liste ya mikanda na luyantiku ya Bible).

D. Kuyimba ti kukina:

Yimba mosi ya bankunga ya kwenda nzila mosi ti lesy yai. To, kana bana zaba nkunga “Mikanda ya Kuwakana ya Mpa,” yimba yo. Ntangu bana yimba zina ya mukanda beto me longuka (Bisalu), to mikanda ya Paulo sonikaka ntangu yandi vandaka na Roma, (Efezo, Filipi, Kolosai, Filemoni, 2 Timoteo) bana telama.

KUMANISA LESO:

Paulo sadilaka ntangu. Ata leta me kanga yandi na mpila nde yandi lenda tambula diaka ve, yandi zabisaka mambu ya Yesu na konso muntu mpi na konso kisika yandi kwendaka. Na nsuka, histoire ke songa beto nde Paulo mpi zabisaka nsangu ya Yesu na Mfumu ya nene na Roma, Sezare. Na nsuka, Mfumu ya nene ya Roma fwaka yandi sambu na malongi na yandi. Ntangu yina, yandi kwendaka mbala mosi kuvanda ti Mfumu na yandi ti ya beto, Yesu Kristo. Nki nge banza Yesu tubaka na yandi na moment yina ya Paulo kotaka zulu? Mono kwikila nde Yesu tubaka nde, « Nge me sala mbote, sielo na mono ya mbote Paulo. Nge me sadila ntangu sambu bantu mingi kuzaba mono. » Kiese na kiese na lumbu yina !

DEVOIR SAMBU NA BAKWIKIDI:

Beno bakristo, mono ke pesa beno devoir yai: Nzambi ke pesa nge ntangu. Nki mutindu nge ke sadila yo? Na mposo yai, songa nduku mosi nki mpila kuguluka, to nata yandi sambu na kuwa malongi ya Nzambi.

KUBINGA BAVIDI:

Kana nge me zaba Yesu ve tii ntangu yai, Nzambi ke pesa nge ntangu ya kubalula ntima na nge. Mbote nge kwisa na Yesu bubuyai. Nge lenda binga Yesu kaka nge mosi na konso sika nge kele, sambu Yandi gulusa nge. Kansi, kana nge ke sosa lusadisu na mambu yina, kwisa na mono na nima ya ecodim ti tuba nde, “Mono zola kuyamba Yesu bubu.” Kiese ya mono ta vanda mingi sambu na kusadisa nge!

====

NSUKA YA LESO 35, TI NSUKA YA BALESO YONSO YA BISALU YA BANTUMWA (Ke bikala kaka revisio)

====

LESO 36—Revisio ya Baleso yonso

KULANDA DEVOIR:

Na mposo me luta, beto lombaka beno bakristo kusonga muntu mosi nki mutindu nge me guluka, to kunata yandi sambu na kuwa ndinga ya Nzambi. Nani songaka muntu mpila yandi me guluka? [*Longi, kana bana songa diboko, yula bo nani bo songaka ti nki mutindu yandi waka yo.*] Nani nataka muntu sambu yandi kuwa ndinga ya Nzambi ? [*Longi, kana bana songa diboko, yula bo nani bo me baka.*] Felisitatio na beno yonso ya ke tula ngolo kusala devoir ya beto ke pesa konso mposo. Nzambi sakumuna beno.

VERSE YA KULONGUKA:

Bisalu 1:8

Kansi beno ta baka ngolo ntangu Mpeve ya Nzambi ta kwisa kukulumuka na zulu ya ntu na beno. Ebuna beno ta zabisa nsangu na Mono na bwala Yeruzalemi, na ntoto ya Yudea yonso, na ntoto ya Samaria yonso, tii na nsuka ya ntoto.

Verse yai ke songa beto mpila Nzambi zola beto kulonga nsangu ya Yesu, ti mbala mosi yo ke songa na nkufi lukanu ya mukanda yai, Bisalu ya Bantumwa, bonso beto ta mona na lesu na beto.

NKUNGA YA KWENDA NZILA MOSI TI LESO :

NGOLO YONSO NZAMBI ME PESAKA NGE

LUKANU YA MUKANDA YA BISALU YA BAMTUMWA :

1. Balonguki zabisaka Yesu na Yeruzalemi ti Yudea Yonso, Bisalu kapu 1--7

Balonguki vandaka ntete na Yeruzalemi, ebuna bo yantikaka sika bo vandaka kumwanga nsangu ya Yesu na bwala yina, mpi na bisika yonso penepene na yo (ntoto ya Yudea). Bantwadisi na kisalu yina vandaka Ntumwa Piere ti Yoane, ti diakre Etiene. Kapu 1 tii na kapu 7 ke songa histoire yai, nki mutindu bo fulusaka Yeruzalemi ti ntoto ya Yudea yonso na ndinga ya Nzambi.

[Longi, desine na papier to na tablo ya mpembe, to na ntoto ngumba mosi ya nene. .

Na nsi na yo, sonika yai:

Bwala Yeruzalemi ti Yudea Yonso

Piere, Yoane, Etiene

Kapu 1-7]

Bana tuba nde: Bisalu kapu 1 tii na 7: Yeruzalemi ti Yudea Yonso

Yula: Nani bantwadisi ya nene na bakapu yina? (Piere, Yoane, ti Etiene)

Yimba: Ngolo Yonso Mono Me Pesaka Nge (Nkunga yai kele na mukanda, “Bankunga ya Ecodim.”)

3. Balonguki zabisaka Yesu na Samaria Yonso, Bisalu kapu 8-12

Yantika na kapu 8 tii na 11, balonguki ya nkaka yantikaka kukwenda distance kuluta, na bantu ya vandaka ndambu bonso bo, kansi ndambu mutindu ya nkaka. Bo kwendaka na ntoto ya Samaria. Bantu ya nene na kisalu yai vandaka Filipo ti Pierre.

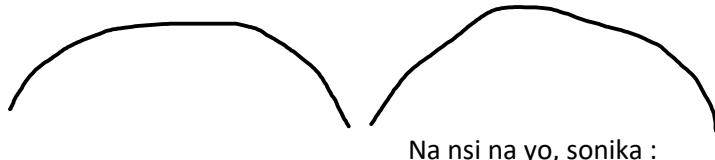
Na kat i ya bakapu yai, beto mona ndambu bidimbu kusonga nde nsangu ya Yesu kuma tii na bansi yonso, mpi. Nki mutindu? Filipo vandaka kusamuna na Samaria ntangu wanzio ya Nzambi songaka yandi kukwenda na ndambu ya sude na nzila mosi, sika yandi kutanaka na muntu ya Etiopia, nsi mosi na Afrika. Muntu yina me katuka na Afrika, ti yandi vandaka kusosa Nzambi. Filipo songaka yandi nzila ya kuguluka.

Diaka, na kapu 9, beto mona mpila Saule balulaka ntima ti yandi kumaka Paulo. Na nima, beto ta mona mpila ya Paulo kwendaka na bansi mingi sambu na kusamuna Yesu na makanda mingi ya vandaka Bayuda ve.

Diaka, na kapu 10, beto mona mpila wanzio songaka Pierre kukwenda na Korneye, muntu ya zolaka Nzambi, kansi yandi vandaka Muyuda ve. Fami na yandi yonso balulaka ntima na Yesu.

Na bahistoire yai mosi-mosi, yo kele bonso Nzambi ke yidika ntima ya bantu na Yandi, Bayuda ya zabaka Yesu. Yandi vandaka kukangula mabanza na bo sambu bo bakisa nde Nsangu ya Yesu kele ve kaka sambu na Bayuda, kansi yo kele sambu na bantu yonso na bansi yonso.

[Longi, na nima ya ngumba ya ntete, desine diaka ngumba ya zole.

Na nsi na yo, sonika :

Bwala Yeruzalemi ti Yudea Yonso
Piere, Yoane, Etiene
Kapu 1-7]

Samaria
Filipo, Pierre
Kapu 8-12

Bana tuba : Samaria yonso, Kapu 8 tii na 12)

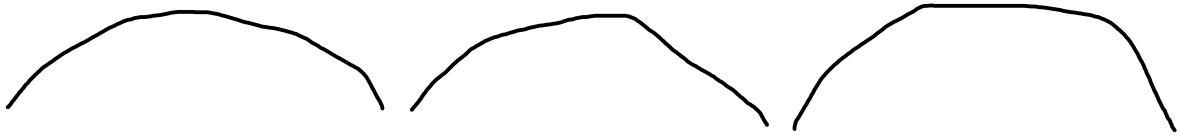
Yula bana: Nani vandaka bantwadisi na bakapu yai 8 tii na 12? (Filipo ti Pierre)

Yimba: Ngolo Yonso Nzambi Me Pesaka Nge (diaka)

3. Banlonguki zabisa Yesu tii na NSUKA YA NTOTO Bisalu kapu 13 –28

Yantika na kapu 13, beto mona bamisionere ya ntete. Mpeve ya Nzambi bingaka bo kukwenda kuzabisa Yesu na bansi yonso, tii na nsuka ya ntoto. Zina ya nene na kisalu yina vandaka Ntumwa Paulo. (Beto me mona mpila yandi balulaka ntima na kapu 9, kansi na kapu 13-28, beto mona kisalu na yandi bonso misionere.) Beto mona mpi bansadi na yandi Barnabasi, Silasi, Yoane Marko, ti Timoteo. Paulo salaka bavoyage tatu misionere, yantika na bwala Antioki, ti kuvutuka kuna diaka. Na nsuka ya moyo na yandi, yandi mpi salaka voyage bonso prisoniere, ti yandi kumaka na Roma. Mfumu ya nene ya Roma fwaka yandi kuna, kansi yandi samunaka Yesu na bamfumu mingi na nzila.

[Longi, dessine diaka nguma ya tatu.

Na nsi na yo, sonika :

Bwala Yeruzalemi ti Yudea Yonso
Piere, Yoane, Etiene
Kapu 1-7]

Samaria
Filipo, Pierie
Kapu 8-12

Nsuka ya ntoto
Paulo ti bansadisi
Kapu 13-28

Bana tuba : Tii na nsuka ya ntoto, Bisalu 13 tii na 28

Yula bana : Beto mona nani na bakapu yina? (Paulo ti bansadisi na yandi Barnabasi, Silasi, Yoane Marko, ti Timoteo)

Yimba: Ngolo Yonso Nzambi Me Pesaka Nge (diaka)

Bakapu ya nene na Bisalu ya Bantumwa :

NDAMBU YA NTETE, YERUZALEMI TI YUDEA, Kapu 1-12

- 2- Mpeve ya Nzambi kwisaka kuyinga na balonguki (Lumbu ya Pantekotii)
- 3- Pierie ti Yoane belulaka muntu ya makulu ya kufwa
- 5- Ananiasi ti Safira fwaka sambu na luvunu na bo
- 6- Dibundu tulaka badiakre bonso bansadisi
- 7- Bo kufwaka Etiene na matadi

NDAMBU YA ZOLE, SAMARIA, Kapu 8-12

- 8- Filipo samunaka na muntu ya Etiopia
- 9- Saule balula ntima, kuma Paulo
- 10- Pierie samunaka na Korneye ti fami
- 12- Wanzio basisaka Pierie na boloko

NDAMBU YA TATU, TII NA NSUKA YA NTOTO, Kapu 13-28

- 13- Bamisionere ya ntete, Barnabasi ti Saule (Paulo)
- 13- Nzambi kufwaka meso ya Ndoki Elimasi
- 14- Bantumwa buyaka nde bantu kusamba bo

15- Bantwadisi kutanaka na Yeruzalemi sambu na kuzenga makambo nki mutindu bantu ya kele Bayuda lenda guluka

16- Paulo monaka na mbona-meso nde muntu ya Masedonia ke binga yandi

16- Lidia balulaka ntima ti yambaka basielo ya Nzambi

16- Paulo ti Silasi yimbaka na kati ya boloko, mukebi ya boloko gulukaka

17- Nzambi ya bantu ya Ateni zabaka ve

19- Bantu yokaka bima ya magi na bo

20- Bikala mbote na bantwadisi ya dibundu ya Efezo

23- Mwana-bakala gulusaka moyo ya Paulo

24- Paulo samunaka na Bamfumu Feliksi ti Agripa

25- Paulo zolaka nde Mfumu ya nene na Roma (Sezare) kusambisa yandi

27- Paulo yantika voyage kukwenda na Roma

28- Nioka ya makasi tatika Paulo na Malta, ti Paulo kuma na Roma.

NSAKA YA REVISIO:

Sonika nombre ya kapu ya kele na liste yai na papier, kapu mosi na konso papier. Sola mwana mosi « kuvanda » kapu yina. Mwana ya nkaka songa papier na zulu ya ntu ya mwana « ikele » kapu yina, na mpila nde yandi lenda mona yo ve. Mwana ya me kuma « kapu », yandi fweti yufula bana ya nkaka bangiufula ya kele na mvutu “ee” to “ve.” Yandi yula tii ntangu yandi banza yandi zaba nombre ya kapu. Ebuna, ntangu yina, yandi yula nde, “Keti mono kele kapu ....?” Kana yandi me tuba kapu ya kele na papier, yandi me nunga, ebuna yandi lenda sola mwana ya nkaka kumeka kapu ya nkaka. Nge lenda songa liste ya bakapu yai ntangu bana ke sala nsaka yai.

Mbandu:

Bo baka papier ya ke tuba "Kapu 9" ti tula yo na zulu ya ntu ya mwana.

Mwana: Keti Mpeve ya Nzambi kwisaka na kati na mono?

Bana ya nkaka: Ikele ve. (Ntangu yai, yandi zaba nde yandi kele Kapu 2 ve.)

Mwana: Keti mono kele na kati ya Ndambu ya Ntete, Yeruzalemi ti Yudea?

Bana ya nkaka: Ikele ve. (Ntangu yai, yandi zaba nde yandi kele ve Kapu 1-7.)

Mwana: Keti mono kele na kati ya Ndambu ya Zole, Kapu 8-12?

Bana ya nkaka: Ee. (Ntangu yai, yandi ta yindula kaka bakapu yai.)

Mwana : Keti Saule balulaka ntima na kati ya mono?

Bana ya nkaka: Ee.

Mwana : Keti mono kele kapu 9?

Bana ya nkaka: Ee. YANDI ME NUNGA ! FELISITATIO ! Ntangu yai, bana budila yandi maboko, ebuna yandi sola mwana ya nkaka kumeka kusala yo, ti bo yantika diaka.

KITEMWE :

- ✓ Lomba bana kusonga nki baleso bo zolaka kuluta, ti sambu na nki bo zolaka yo.
- ✓ Yula bana, bo zola kuvanda bonso nani na kati ya baleso yai.
- ✓ Yula bo nki leso bo me longuka ya me sadisa bo mingi.
- ✓ Kana mwana mosi na kati na bo me balula ntima na baleso yai, lomba yandi kusonga mutindu yandi kumaka na Yesu, ti nki Yesu me sala na luzingu na yandi.

KUBINGA BAVIDI:

Awa beto me kuma na nsuka ya baleso yonso ya Bisalu. Bonso beto me kuma na nsuka ya beleso yai, lumbu mosi mpi nge ta kuma na nsuka ya moyo na nge. Kana nge me yamba Yesus ntete ve, kukinga diaka ve. Kana nge zola kwisa na Yesu bubuyai, ntangu bana ya nkaka basika, nge basika ve, kansi nge kwisa kusolula ti mono. Masolula yina ta gulusa nge ve. Kaka kutula kivuvu na Yesu ta gulusa nge. Kansi mono lenda sadisa nge, ti mono lenda pesa mvutu kana nge ke na mambu ya kuyula. Mono ke samba sambu na nge, nde nge kuzenga sambu na Yesu bubu, ti nge kutuba "Ee" na Yandi.

====

NSUKA YA BALESO YONSO YA BISALU YA BANTUMWA

====

Longi, Atasio!

Nge me manisa baleso yai, ti balungi mingi ya nkaka ke kinga ya zola kusadila yo. Vutula yo na Centre des Materiels ya MCE, ebuna nge ta sadisa bo mpi na ndinga ya Nzambi. Kaka mbala mosi, nge ta zwa baleso ya mpa ya ta sadisa nge ti bana ya classe na nge.

Kusimba materiel yai na nima nge me manisa kusadila yo, yo kele kuyiba. Yo ke kanga ndinga ya Nzambi kukwenda na ntwala. Kusimba ndambu ya bafoto to bima ya nge mona kitoko, kutula yo na kibaka ya nzo ya nge, yo mpi kele kuyiba, ti yo mpi ke kanga ndinga ya Nzambi, sambu balungi ya nkaka ta vanda ve na mpila kusadila bima yina.

Système yai kudefa materiels lenda salama mbote kaka kana konso muntu tula ngolo kuvutula bamateriels na ntangu ya mbote. Matondo na nge kubakisa mpila beto ke tuba, ti kusala yo. Nge ke sadisa ndinga ya Nzambi kukwenda na ntwala. Nge ke sadisa dibundu na nge mpi bana ya bwala na nge. Nzambi sakumuna nge ngolo!

Mono Mama Lorella ti Beto yonso na Des « Ministères pour Chaque Enfant »